

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE MODA TASARIMI EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE
YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİNİN KULLANIM DURUMUNA DAYALI
YENİ YÖNETİM ALT BİLGİ SİSTEMİ VE
KULLANICI EĞİTİM PROGRAM MODELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

BAŞAK BOĞDAY

TEZ DANIŞMANI

Prof. N.SEVİL KİŞOĞLU

ANKARA – 2006

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne Başak BOĞDAY 'a ait “ Hazır Giyim Sektöründe Yönetim Bilgi Sisteminin Kullanım Durumuna Dayalı Yeni Yönetim Alt Bilgi Sistemi ve Kullanıcı Eğitim Program Modeli” adlı çalışma, jürimiz tarafından Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Tarih:06.12.2006

(imza)

Başkan

Prof.Dr.Ayten ULUSOY

Akademik Ünvanı , Adı Soyadı

(imza)

Üye

Prof.N.Sevil KİŞOĞLU

Akademik Ünvanı , Adı Soyadı (Danışman)

(imza)

Üye

Doç.Gülcan GÖNENÇ

Akademik Ünvanı ,Adı Soyadı

ÖZET

Ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olan, hazır giyim sektörünün gün geçtikçe geliştirilmesi ve uluslar arası pazarda istikrarlı olarak rekabet edilmesi için bilgi ve teknolojik gelişmelere entegre olmak zorundadır.

İşletmelerdeki olması muhtemel belirsizliklerin çeşitli riskleri de beraberinde getireceği kaçınılmaz bir durumdur. Bu koşullar altında, rekabet gücünü korumak ve geliştirmek isteyen, işletme yöneticilerinin kullandığı teknolojik yardımcılarının önemi çok büyüktür. Yöneticilerin, işletmeyle ilgili birden çok olası olan yönetim bilgi sistemleri; planlama, yürütme, koordine etme ve denetleme gibi yönetim fonksiyonlarını kolaylaştırmakta ve daha etkin yönetim metotları oluşturmaktadır.

Bu araştırmada, işletme bölümlerinin iş süreçlerini yönetmelerini sağlayan, verimliliği arttıran, sistematik arşivlerinin yapılmasına imkan veren yönetim bilgi sistemleri detaylı olarak tanıtılmış, bu sistemin hazır giyim sektöründe istifade alanları incelenmiştir.

Orta / Büyük ölçekli erkek dış giyimi üreten, hazır giyim işletmelerine uygulanan anketler ile veri toplanarak, yönetim bilgi sistemlerinin sektördeki yeri, işletmelerin bu sistemler hakkındaki düşünceleri, bu sistemlerin işletmelere sağladığı kolaylıkları, yeni yönetim bilgi sistemi teklif edildiğinde yöneticiler tarafından ihtiyaç duyulan özellikler belirlenmiştir. Literatür bilgilerine ve anket verilerine dayanarak işletme faaliyetlerini destekleyecek, işletme yöneticilerinin istediği bilgilere doğru ve en kısa sürede ulaşmalarını sağlayarak, gerek ürün verimliliği, gerekse ürün kalitesini arttırarak orta/büyük ölçekli işletmeler için yeni yönetim alt bilgi sistemi hazırlamıştır.Hazırlanan bu sistemin düzenli ve sorunsuz çalışabilmesi amacıyla eğitim modeli de hazırlanmıştır .

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde,araştırmaya giriş, araştırma problemi, alt problemleri, sayıtlıları, sınırlılıkları, tanımlar bulunmaktadır. İkinci bölümde, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Üçüncü

bölümde de araştırmanın materyal ve yöntemi yer almaktadır. Dördüncü bölümde anket sonucundan elde edilen veriler ve yorumlar bulunmaktadır. Beşinci bölümde sonuç ve hazır giyim işletmelerine bulunan öneriler yer almaktadır.

Araştırmada, tarama modeline dayalı betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma evreni, Ankara ve Eskişehir illerinde erkek dış giyimi üreten işletmeler oluşturmaktadır. Anketlerle 22 işletmeye ulaşılarak veriler elde edilmiştir.

Elde edilen bulgulardan bazılarının özeti aşağıda verilmiştir.

1. Türkiyedeki hazır giyim işletmelerinin, bilgi sistemine kullanma durumu henüz gelişme aşamasındadır.
2. İşletmeler bilgi teknolojileri hakkında gerekli bilgiye sahip değillerdir. Bu nedenle yönetim bilgi sistemini her bölümde kullanılmaktadır veya kullanılıyorsa etkin kullanıldığı için yeterli verim alınamamaktadır.
3. Yönetim bilgi sistemi kullanan ve kullanacak olan işletmeler; yönetim bilgi sisteminin farklı işletim sistemlerinde çalışması ve sistem yazılımının bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılması, yönetim bilgi sistemi yazılımında oluşan hataların analiz ve tasarım aşamasında belirlenmesi, yönetim bilgi sistemiyle arşivlemenin yapılması ve sistemdeki değişikliklerin tek elden yapılması , yönetim bilgi sistemine ilgili kişilerin ulaşabilmesi, yönetim bilgi sisteminde form ve rapor geliştirme olanağı bulunması, yönetim bilgi sistemini yazılımının esnekliği gibi özellikleri yönetim bilgi sisteminin talep edilen özellikleri olarak belirlemişlerdir.

Elde edilen veriler sonucunda hazır giyim işletmelerine, hazırlanan hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sistemlerinin alt sistemi olan modelhane bilgi sistemi ve sistemin eğitim modeli önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Hazır giyim, yönetim, bilgi sistemleri.

ABSTRAC

Ready-made clothing sector, which has an important place in the economy of the country, has to be integrated to science and technology if it is to be improved and challenging in the international bazaar day by day.

The possible risks of the unpredictable situations are the side effects in the companies. The technological assistants that the managers use are very important in companies. Managing intelligence systems which help the managers evaluate the many possible factors about the company and decide rationally are making the managing factors like , planning, executing and inspecting easier ; and build up more effective management methods.

In these investigations, management intelligence systems which enable the managing departments inside procedures to be managed, systematical archiving to be done are introduced particularly, the benefits of these systems on clothing sector ; are investigated.

When the new management information systems are offered, the properties that are required by the managers such as place of the management information systems in the sector, the thoughts of the companies about these systems , the benefits that they do to these companies were spotted by collecting data with the help of the polls that are applied to the clothing companies that produce medium/large scale man wear . According to the poll results, both upgrading the product efficiency and quality a new information system which is going to be designed for medium/large companies. A prototype model is designed to make this system work properly.

The investigation consists of five steps . The first step consists of introduction, problems, sub problems, boundaries and information. The second step consists of the theoretic frames and investigation related. The third step consists of the methods and the materials of the investigation . The fourth step consists of the data and comments

that are concluded from the poll. The fifth part consists of the result and the offers that are done to the clothing companies.

Sweeping model descriptive method is used for investigating in the investigation. Investigation universe consists of the companies that produce men wear in Ankara and Eskişehir. 22 companies are reached through to gather information in the polls.

The gathered info summary is bellow :

1. the information system usage of the clothing companies in Tırley is on the brink of improvement.
2. Companies don't have therequired info about the information systmes. That's why the managing information system isn't used everywhere or if it's, then no efficiency is gained.
3. The companies that use or is going to use the management information system have declared the requirements of the management information system as ; processing in different operating systmes, defend the system software on the requirements, detecting the mistakes that come up in the system on designing part, archiving by using the system and making the changes single handedly , accessibility of the system by the related personel, form and report construction avalibility and the flexibility of systems software.

In conclusion of the gathered info , the prototype information system is offered to the clothing companies.

Key words: Ready to wear, management, information systems.

ÖNSÖZ

Günümüzde teknolojinin anlık değişim ve gelişimleri, işletmeler arası rekabette zorunlu sebebiyet vermektedir. İşletmeler bu rekabet ortamında kendilerini sürekli olarak yenileme gereksinimi duymaktadırlar. Rekabet koşullarının oldukça zor olduğu, global pazarlarda işletmelerin devamlılığı sürdürülebilir dinamik yapı kadar; bilgiye ulaşım ve bilginin etkin kullanılması da önemlidir. Bilgiye zamanında ulaşma ve bilginin etkin kullanımı için organizasyonlardaki işleyiş, yönetim, karar verme süreçlerini desteklemek ve gerekli bilgiyi sunmak üzere, değişik kaynaklardan alınmış verileri bütünleyebilen ve özünde entegre bilgisayar sistemi olan yönetim bilgi sistemiyle mümkündür.

Ülkemizdeki hazır giyim işletmeleri, global pazardaki rekabet koşullarına uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Bunun nedeni ise; hammadde, işçilik maliyetlerinin artması ve bu artışın yoğun rekabet ortamında fiyatlara yansıtılmamasıdır. İşlemelerin rekabet koşullarına uyum sağlayabilmeleri için işletme yöneticilerinin; maliyetleri kontrol altına alabilecekleri, modern işletme tekniklerini uygulayabilecekleri, zamanı etkin ve verimli kullanabilecekleri, bilgi analizine dayandırılmış yönetim bilgi sistemlerine ihtiyaç duymaktadırlar.

Yönetim bilgi sisteminin, bilgi analizine dayandırılarak hazırlanması, sistemin daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlamaktadır. Bu nedenle; bu araştırmada hazır giyim sektöründe yönetim bilgi sisteminin kullanım durumu değerlendirilmiş ve anket sonuçlarına dayanarak hazır giyim yönetim bilgi sisteminin alt sistemi olan, modelhane alt bilgi sistemi hazırlanmıştır. Bu sistemin verimliliğini artırmak için gerekli eğitim modeli oluşturulmuştur.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; araştırma konusu olarak “Hazır giyim sektöründe bilgi sisteminin kullanım durumuna dayalı yeni yönetim alt bilgi sistemi ve kullanıcı eğitimi modeli” belirlememizin amacı ve araştırmanın içeriği yer almaktadır. İkinci bölümde; kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar kısmında yönetim bilgi sistemleriyle ilgili araştırmalar ve yönetim sistemleriyle ilgili

genel bilgi verilmiştir. Yönetim bilgi sistemlerinin, önemi, yönetim bilgi sistemlerinin endüstriyel sistemlere kurulması, hazır giyim işletmeleri ve hazır giyim işletmelerinde yönetim bilgi sistemleri gibi konulara yer verilmiştir. Bu konuda yapılmış araştırma ve yayınlarla ilgili bilgi de bulunmaktadır. Dördüncü bölümde; ölçme araçlarından elde edilen veriler ve bu bulgulara ait yorumlar bulunmaktadır. Beşinci bölümde; sonuç ve öneriler bulunmaktadır. Bu bölümde, bulgular bölümünde elde edilen veriler değerlendirilerek sonuca ulaşılmıştır. Bulgular bölümüne dayanarak; hazır giyim işletmesi için, yönetim bilgi sisteminin alt sistemi olan modelhane bilgi sistemi ve sistemin eğitim modeli hazırlanarak hazır giyim işletmesine öneride bulunulmuştur.

Araştırmanın her aşamasında, değerli bilgi ve tecrübesiyle beni aydınlatan, yönlendiren ve desteğini hiç esirgemeyen değerli danışmanım Prof.N.Sevil Kişoğlu'na teşekkürlerimi sunarım. Araştırmaya anketi doldurarak katkıda bulunan bütün firma yetkililerine teşekkür ederim.

Ankara,
Başak BOĞDAY
2006, Aralık

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
1.BÖLÜM: GİRİŞ	
1.Giriş.....	1
1.1.Problem.....	1
1.1.1.Problem Durumu.....	1
1.1.2.Problem Cümlesi.....	4
1.1.3.Alt Problemler.....	4
1.1.4.Sayıtlar.....	4
1.1.5.Sınırlılar.....	5
1.1.6.Tanımlar.....	5
2.BÖLÜM:KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
2.1.Kuramsal Çerçeve.....	6
2.1.1.Yönetim Bilgi Sistemleri.....	6
2.1.1.1.Bilgi Sistemlerinin Organizasyonlardaki Yeni Rolü.....	9
2.1.1.2.Yönetim Bilgi Sistemlerine Genel Bakış.....	10
2.1.1.3.Yönetim Bilgi Sistemleri Özellikler.....	15
2.1.1.4.Yönetim Bilgi Sisteminin Önemi.....	17
2.1.1.5.Yönetim Bilgi Sisteminin Amaçları.....	18
2.1.1.6.Yönetim Bilgi Sistemleri İle İlgili Modern Yaklaşımlar.....	19
2.1.1.7.Yönetim Bilgi Sistemi Çeşitleri.....	21
2.1.1.7.1.Bütünleşik Bilgi Sistemleri.....	21

2.1.1.7.2.Fonksiyonel Bilgi Sistemleri.....	23
2.1.1.7.2.1.Muhasebe Bilgi Sistemi	26
2.1.1.7.2.2.Pazarlama Bilgi Sistemi.....	28
2.1.1.7.2.3.Üretim Bilgi Sistemi.....	29
2.1.1.7.2.4.Personel Bilgi Sistemi.....	31
2.1.1.7.3.Resmi(Formal) ve Resmi olmayan (İnformal) Yönetim Bilgi Sistemleri.....	33
2.1.1.7.3.1.Resmi(Formal) Yönetim Bilgi Sistemleri.....	33
2.1.1.7.3.2.Resmi Olmayan (İnformal) Yönetim Bilgi Sistemleri.....	34
2.1.2.Yönetim Bilgi Sisteminin Endüstriyel Sistemlere Kurulması.....	36
2.1.2.1.Yönetim Bilgi Sistemi Geliştirme Projesinin Başlatılma Kararı.....	37
2.1.2.2.Yönetim Bilgi Sistemlerinin Planlanması.....	40
2.1.2.3.Yönetim Bilgi Sistemlerinin İşletim Şekilleri.....	42
2.1.3.Hazır Giyim İşletmeleri ve Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleri.....	44
2.1.3.1.Hazır Giyim Sektörü.....	44
2.1.3.2.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleri.....	45
2.1.3.2.1.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemlerinin Alt Yapısı.....	46
2.1.3.2.2.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemlerini Tasarımını Etkileyecek Üretim Etkinlikleri.....	47
2.1.3.2.3.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleriyle Potansiyel Fayda Sağlayabilecek konular.....	49
2.2.İlgili Araştırmalar ve Yayınlar.....	53
3.BÖLÜM: YÖNTEM	
3.1.Araştırma Yöntemi.....	55
3.2.Evren ve Örneklem.....	57
3.2.1.Araştırmanın Evreni.....	57
3.2.2.Araştırmanın Örnekleme.....	57
3.2.2.1.Araştırmaya Katılan Yöneticilere ait Demokratif Bilgiler.....	57
3.2.2.2.Araştırmaya Katılan İşletmeler İle İlgili Bilgiler.....	59

3.3. Veri Toplama Tekniği.....	60
3.4. Veri Analiz Teknikleri	60
4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	
4.1. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerindeki Kullanılan Bilgi Akışı....	61
4.2. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerinin Yönetim Bilgi Sistemlerini Tanıma ve Kullanma Durumları.....	62
4.3. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerinde Kullanılan Yönetim Bilgi Sisteminin İşletmeye Yararları.....	65
4.4. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmeleri İçin Oluşturulacak Yönetim Bilgi Sisteminin Genel Yapısı.....	66
4.5. Oluşturulacak Yönetim Alt Bilgi Sistemi Kullanıcılarının Konu Hakkındaki Eğitimi.....	70
5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	
5.1. Sonuç.....	72
5.2. Öneriler.....	74
5.2.1. Hazır Giyim Sektöründe Yönetim Bilgi Sisteminin Kullanım Durumuna Dayalı Yeni Yönetim Alt Bilgi Sistemi.....	75
5.2.1.1. Sistemin Özellikleri.....	75
5.2.1.2. Tasarım Aşaması.....	75
5.2.2. Yönetim Alt Bilgi Sisteminin Eğitim Program Modeli.....	86
5.2.1. Programın Tanımı.....	86
5.2.4. YABS Eğitimi Bilişsel Hedefleri ve Davranışları.....	86
5.2.5. Psikomotor Hedefler ve Davranışlar.....	88
5.2.6. Duyuşsal Hedefler ve Davranışlar.....	91
5.2.2. Yönetim Alt Bilgi Sisteminin Eğitim Program İçeriği.....	92
5.2.3. Eğitim Durumları.....	93
5.2.4.1. Bilgi Yaprağı.....	94
5.2.4.2. Bilgi Yaprağı.....	95
5.2.4.3. Bilgi Yaprağı.....	96
5.2.4.4. Bilgi Yaprağı.....	98

5.2.4.5. Bilgi Yaprığı.....	99
5.2.4.6. Bilgi Yaprığı.....	101
5.2.5.1. İşlem Yaprığı.....	102
5.2.5.2. İşlem Yaprığı.....	103
5.2.5.3. İşlem Yaprığı.....	104
5.2.5.4. İşlem Yaprığı.....	105
5.2.5.5. İşlem Yaprığı.....	107
KAYNAKÇA.....	108
EKLER.....	111
EK 1(Anket Formu).....	112

KISALTMALAR

AR-GE	: Araştırma Geliştirme
CAD	: Bilgisayar destekli tasarım
CAM	: Bilgisayar Destekli Üretim
DSS	: Karar Destek Sistemleri
DTM	: Dış Ticaret Müsteşarlığı
ESS	: Üst Düzey Destek Sistemleri
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OAS	: Ofis Otomasyon Sistemleri
TGSD	: Türk Giyim Sanayicileri Derneği
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPS	: Dönüşüm Sistemleri
YABS	: Yönetim Alt Bilgi Sistemi
YBS	: Yönetim Bilgi Sistemi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1	: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Öğrenim Durumlarının Dağılımı.....	56
Tablo 2	: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Konfeksiyon Sektöründe Çalışma Sürelerinin Dağılımı.....	57
Tablo 3	: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Yabancı Dil Düzeylerinin Dağılımı..	57
Tablo 4	: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Bilgisayar Kullanma Becerilerinin Dağılımı.....	57
Tablo 5	: Araştırmaya Katılan İşletmelerin Çalışan Sayılarının Dağılımı.....	58
Tablo 6	: Araştırmaya Katılan İşletmede Bulunan Bölümler.....	58
Tablo 7	: Araştırmaya Katılan İşletmede Bulunan Bölümler.....	59
Tablo 8	: Araştırmaya Katılan İşletmede Kullanılan Bilgisayar Sayısının Dağılımı	59
Tablo 9	: Araştırmaya Katılan İşletmede Kullanılan Bilgisayarlar Arası Ağ Bulunma Durumu.....	59
Tablo 10	: Araştırmaya Katılan İşletmelerde Kullanılan İletişim Yöntemleri.....	61
Tablo 11	: Araştırmaya katılan İşletmelerde Kullanılan Arşivleme Yöntemleri.....	61
Tablo 12	: Yönetim Bilgi Sistemleri Hakkında Fikir Sahibi Olma Durumu.....	62
Tablo 13	: Yönetim Bilgi Sistemi Kullanımı Hakkında İşletmelerin Genel Görüşleri	62
Tablo 14	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemini Gerekli Bulma Nedenleri.....	63
Tablo 15	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemini Gereksiz Bulma Nedenleri.....	63
Tablo 16	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemi Kullanma Durumu.....	63
Tablo 17	: Yönetim Bilgi Sisteminin İşletme Bölümlerine Uygulanma Durumu....	64
Tablo 18	: Yönetim Bilgi Sisteminin İşletme Birimlerine Sağladığı Yarar Dereceleri	65
Tablo 19	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemlerinden Beklentilerin Önem Derecesine Göre Değerlendirilmesi.....	66
Tablo 20	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemlerinden Teknik Beklentilerin Önem Derecesine Göre Değerlendirilmesi.....	67
Tablo 21	: İşletmelerin Kullandıkları Yönetim Bilgi Sisteminin Programsal Yapısı.....	68
Tablo 22	: İşletmelerde Kullanılan Yönetim Bilgi Sisteminde Yetersiz Yönler Bulunma Durumu.....	68
Tablo 23	: Yönetim Bilgi Sisteminin Yetersiz Yönleri	69
Tablo 24	: Yönetim Bilgi Sistemi İçin Gerekli Eğitimin Verilmesi Durumu.....	70
Tablo 25	: İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemi Eğitiminde Öngördükleri Eğiticiler.....	70
Tablo 26	: Yönetim Bilgi Sistemi Eğitiminin Verilme Şekli	70

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 : Bir Bilgi Sisteminin Fonksiyonları.....	12
Şekil 2 : Bilgi Sistemini Oluşturan Üç Boyut.....	13
Şekil 3 : Yönetim Bilgi Sistemleri İle İlgili Modern Yaklaşımlar.....	20
Şekil 4 : Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi.....	22
Şekil 5 : Bilgi Kullanıcıları ve Bütünleşik Bilgi Sistemi İlişkisi.....	23
Şekil 6 : Fonksiyonel Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kullanıcıları Arasındaki İletişim..	25
Şekil 7 : Resmi ve Resmi Olmayan Yönetim Bilgi Sistemlerinin Genel Yapılarına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme.....	35
Şekil 8 : YBS'nin Etkin Bir Şekilde Kullanılabilmesi.....	40
Şekil 9 : Yönetim Bilgi Sistemlerinin Planlanması.....	40
Şekil 10 : Modelhane Bilgi Sisteminin Açılışı.....	76
Şekil 11 : Ceket1 Tablosunun Ekran Görüntüsü.....	76
Şekil 12 : Gömlek1 Tablosunun Ekran Görüntüsü.....	77
Şekil 13 : Pantolon1 Tablosunun Ekran Görüntüsü.....	78
Şekil 14 : Ölçüler Tablosunun Ekran Görüntüsü.....	79
Şekil 15 : Sorgulama Nesnesinin Açılışı.....	79
Şekil 16 : Ceket Sorgularına Giriş Parametleri.....	80
Şekil 17 : Sorgulama Sonucu Model Bilgileri.....	80
Şekil 18 : Gömlek Sorgularına Giriş Parametleri.....	80
Şekil 19 : Sorgulama Sonucu Gömlek Model Bilgileri.....	80
Şekil 20 : Pantolon Sorgularına Giriş Parametleri.....	81
Şekil 21 : Sorgulama Sonucu Pantolon Model Bilgileri.....	81
Şekil 22 : Form Nesnesinin Açılışı.....	81
Şekil 23 : Ana Formunun Ekranı.....	82
Şekil 24 : Ceket 1 Formu.....	82
Şekil 25 : Gömlek 1 Formu.....	83
Şekil 26 : Pantolon 1 Formu.....	84
Şekil 27 : Ölçüler Formu.....	85

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Günümüz rekabet koşullarında üretim sektörü yöneticileri, üretim ile birlikte var olan kaynaklara (insan, makine, hammadde, teknoloji, sermaye vb.) iyi değerlendirerek maksimum karı elde etmektedirler. Bu kaynakların verimli değerlendirilmesi doğru ve zamanında elde edilen bilgiyle olur . Bu bilgileri hızlı ve doğru biçimde karar vericilere ileten sistem, yönetim bilgi sistemidir.

Ülkemizdeki hazır giyim işletmeleri; global pazarda rekabet edebilmek ve pazar payını artırabilmek için, yönetim bilgi sistemlerine yatırım yapmalıdırlar.

Bu araştırma, hazır giyim işletmelerinin, yönetim bilgi sistemi ihtiyacını karşılamak amacıyla, hazır giyim işletmelerinde kullanılan yönetim bilgi sisteminin durumuna dayalı, yeni hazırlanacak yönetim alt bilgi sistemi ve kullanıcı eğitimi örnek modeli, amacına yönelik olarak problem, alt problem, sayıtlar, sınırlıklar ve tanımlar detaylanmıştır .

1.1.PROBLEM

1.1.1.Problem Durumu

Bireyler, organizasyonlar ve toplumlar, geçmişini hatırlamak, günü izlemek ve geleceği öngörebilmek amacıyla bilgiye gereksinim duymaktadırlar. Günlük yaşamın vazgeçilmez iletişim aracı olan bilgi , yönetim ve organizasyon süreçlerinin en temel sosyo-ekonomik yaşamın en stratejik kaynağı olarak değerlendirilebilmektedir.

Bilginin egemen olduğu toplumsal ekonomik yaşam; kapsamlı gelişim, etkin bilgi üretimi ve aktarımı, ileri teknoloji kullanımı ve hızlı iletişim nitelikleri ile yapılandırılmış bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilgi, kurumsal karar verme, planlama, strateji oluşturma ve denetleme gibi süreçlerin en temel girdisidir. Teknoloji ise; ürünleri ya da hizmetleri değer katarak dönüştüren bilgidir. Bilginin, yönetim ve organizasyon süreçlerinde temininden çıktı biçimine dönüştürülebilmesine kadar tüm boyut ve düzeylerde kullanımı kapsayan, “bilgi yönetimi” önemi yadsınamaz bir olgudur. Teknoloji yönetimi ise; bir organizasyon stratejik, taktik ve operasyonel amaçlarının biçimlendirilmesinde ve bunlara ulaşılmasında gereksinim duyulan; teknolojik kapasitenin planlanması, geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Doğru bilgi ve teknoloji, doğru yerde ve doğru zamanda kullanmak biçiminde özetlenecek, etkin bilgi ve teknoloji yönetimi, bilgi çağı organizasyon yönetimlerinin vazgeçilmez stratejik hedefidir (Öğüt,2001).

Günümüzün global iş ortamında, işletmenin devamını sağlamak ve başarılı olmak için işletmedeki karar vericilerin kararları doğru ve zamanında alması gerekir. İşletmeler kar/amaç parametlerini göz önünde bulundurarak, bilgiyi hızlı ve doğru biçimde, karar vericilere ileten işletmeler başarılı olmaktadır. Bu bilgilerin karar verme sürecinde karar vericilere sunan sistem, yönetim bilgi sistemidir.

Yönetim bilgi sistemi; “Organizasyonlardaki işleyiş, yönetim karar verme süreçlerine desteklemek için gerekli bilgiyi sunmak üzere değişik kaynaklardan alınan verileri bütünleyebilen bir bilgisayar sistemidir.” (Merih, 2000).

Ülkemizin önemli sektörlerinden biri olan, hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren, hazır giyim işletmeleri de rekabette avantaj elde edip başarılı olabilmek için yönetim bilgi sistemlerine yatırım yapmak zorundadır.

Hazır giyim işletmelerinde YBS'nin ana amacı; firmaların satın almadan, üretim kontrol ve planlamaya, satış ve dağıtımından finansa, malzeme yönetiminden muhasebeye, tüm iş süreçlerini planlamaları ve kontrol altına almalarını sağlayan,

planlama ve stratejik karar alma sürecini tutarlı ve düzenli bilgi akışıyla besleyen bütünleşik bir alt yapı sunmaktadır. Hazır giyim işletmelerinin ihtiyacı, maliyetlerini kontrol altına alabilecekleri, modern işletme tekniklerini kolaylıkla uygulayabilecekleri bir yönetim bilgi sistemidir.

İyi yönetim her zaman doğru bilgi almaya bağlıdır ve etkili yönetim bilgi sistemi de doğru bilgi toplamanın en temel aracıdır. Bir kurumdaki karar vericinin, anlık olarak kuruma ait bilgilere ulaşabilmesi, ihtiyaca uygun tasarlanacak yönetim bilgi sistemiyle mümkündür.

Hazır giyim işletmelerinde daha önceden hazırlanmış olan yönetim bilgi sistemlerinin ihtiyaçları gidermediği düşünülmüş ve hazır giyim işletmeleri için yeni bir yönetim bilgi sistemi tasarımıyla bu sorunun çözümlenmesinde önemli bir yol kat edileceği düşünülmektedir.

Yönetim bilgi sistemini, kullanıcıların sistemi etkin şekilde kullanabilmesi için; program hakkında ve kullanımında, bilginin sisteme girişi, saklanması, sorgulanması, süzdürülmesi, erişilebilmesi, istenildiğinde kağıda dökülmesini sağlayacak, eğitim verilmesi gerekir. Bu nedenle de hazırlanacak yeni yönetim bilgi sisteminin eğitimi, çalışanlara verilecektir.

1.2.Problem Cümlesi

Hazır giyim işletmelerinde kullanılan yönetim bilgi sisteminin durumuna dayalı yeni oluşturulacak yönetim alt bilgi sistemi ve kullanıcı eğitimi modeli nasıl olmalıdır?

1.3. Alt Problemler

1. Erkek giyimi üreten hazır giyim işletmelerinde kullanılan bilgi akışı nasıl sağlanmaktadır?
2. Erkek giyimi üreten hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sistemlerini tanıma ve kullanma durumları nelerdir?
3. Erkek giyimi üreten hazır giyim işletmelerinde kullanılan yönetim bilgi sisteminin işletmeye yararları nelerdir?
4. Erkek giyimi üreten hazır giyim işletmeleri için oluşturulacak yönetim alt bilgi sistemini genel yapısı nasıl olmalıdır?
5. Oluşturulacak yönetim alt bilgi sistemi kullanıcılarının konu hakkındaki eğitimi nasıl yapılmalıdır?

1.4. Sayıtlar

- 1- Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket ile elde edilen veriler güvenilirdir.
- 2- Araştırma sonucunda oluşturulacak yönetim bilgi sistemi ve eğitim program modeli; hazır giyim işletmelerinin modelhane bölümlerinde daha hızlı, doğru bilgi aktarmasını sağlayacak ve verimliliği arttıracaktır.

1.5.Sınırlılıklar

- 1- Araştırma , Ankara ve Eskişehir'deki, erkek dış giyimi üreten hazır giyim işletmelerinde yapılmıştır.
- 2- Önerilen yeni yönetim bilgi sistemi; literatür, deneyimler ve anketten elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim Modeli : Tasarlanan öğretim amaçlarının gerçekleşmesi için gerekli öğrenme-öğretme durumlarını,izlenecek stratejiyi, kullanacak araç-gereçleri kapsayan öğretim-öğrenme planıdır.

Hazır Giyim : Belirli ölçülere göre seri halde yapılan ve alıcıların ölçülerine göre satılan,gerektiğinde birkaç küçük rötüşle müşterinin bedenine uydurulabilen giysidir.

Yönetim Bilgi Sistemi :Organizasyonlardaki işleyiş,yönetim ve karar verme süreçlerini desteklemek için gerekli bilgiyi sunmak üzere değişik kaynaklardan alınan verileri bütünleyebilen bir bilgisayar sistemidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, yönetim bilgi sistemleri ile ilgili genel kavramlar ve temel bilgiler anlatılmaktadır. Konunun hazır giyim sektöründeki yerini açıklamak için sektörün durumu incelenerek kullanılan yazılım programları ile ilgili ön bilgiler verilmektedir.

2.1.1. YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİ

Rekabet şartlarının çok katı olduğu, ekonomik sistemde; bir işletmeyi yaşatmak veya o anki konumunu korumak, ancak kararların doğru ve zamanında alınması ile mümkün görülmektedir. İşletme ve ekonomik sistemini bütün kısıtlarını ve kar/amaç parametrelerini dikkate alarak, veriyi en hızlı ve en doğru şekilde toplayan, derleyen, organize eden ve karar vericilere sunan, işletmeler ayakta kalabilmektedir. Aksi halde, rekabetin acımasızca hüküm sürdüğü sistemde, karlı işletmeler sıralamasında aşağılara doğru düşmektedirler.

Talebin fazla arzın az, tekel piyasa koşullarının hakim olduğu ve sadece üretim artışının düşünüldüğü ve başarının üretim artışı ile ölçüldüğü, bir üretim sisteminden talep ile arzın arttığı veya dengenin oluştuğu ve rekabet piyasasının hakim olduğu bir üretim sistemine geçmiş bulunuyoruz. Bu sebepten dolayı artık yöneticilik senet olmaktan çıkmış, daha çok bilim haline gelmiştir. Yöneticiler üretim aşamasından ziyade işletmenin sahip olduğu kaynakların (insan,makine,hammadde,sermaye vb..) en iyi şekilde kullanılmasını ve maksimum karı düşünmektedir.Bunların sağlanması ise ancak doğru ve zamanında elde edilen

bilgi ile olur. İşte bu bilgileri karar verme aşamasında karar vericilere sunan sistem, yönetim bilgi sistemidir.(YA/EM'96 Bildiriler Kitabı,1996,Yöneylem Araştırma Derneği.İ.T.Ü. , 33)

Yönetim bilgi sistemi (YBS) kavramının yapılmış ve benimsenmiş, evrensel tek bir tanımı yoktur. Bu alanda çalışan her kişi, ayrı bir tanım getirebilmektedir. Kavramı oluşturan sözcükleri ayrı ayrı ele aldığımızda, (yönetim, bilgi, sistem) bunların yeni gelişen ve nesnelleşmekte olan üç soyut sözcük olduğu görülmektedir. Böylesi üç sözcükten oluşan bir kavramın da net bir tanımını yapmak güçtür. Yönetim bilgi sistemleri konusunda herhangi anlamlı bir tartışma, önce bazı temel terim ve çerçeveler üzerinde anlaşmak ile başlayacaktır. Bu konu hakkında çok çeşitli görüşler olması nedeni ile bu konunun tek bir tanımı bulunmamaktadır (Merih, 2000). Bu üç sözcüğün bilinen anlamlarını esas alarak ve uygulama gerçeklerine de dayanarak YBS için şu tanımlar verilebilmektedir:

“Bir organizasyondaki geçmiş, şimdiki ve projelendirilmiş bilginin elde edilmesini, iletilmesini sağlayan işletme sistemidir.” (Korenke ve Hatch, 1994).

“Yöneticilerin karar vermede kullanacağı bilgiyi geliştirip sunan, donatım, yöntemler ve personeli bütünleyen bir bilgisayar sistemidir.”

“Organizasyonun bütün seviyeleri arasında bilgi akışının optimum seviyede gerçekleşmesini sağlayan bütünleşik sistemdir.” (Long, 1989).

“Organizasyonlardaki işleyiş, yönetin ve karar verme süreçlerini desteklemek için gerekli bilgiyi sunmak üzere değişik kaynaklardan alınan verileri bütünleyebilen bir bilgisayar sistemidir.”

“Organizasyon ihtiyaçlarını karşılamak üzere bilgi toplama, aktarım ve sunuşunu en iyi hale getiren veri tabanları ve bilgi akışlarının bütünleşik yapısıdır.”

“İnsanların, bilgi işlem aygıtlarının, giriş/çıkış terminallerinin ve haberleşme olanaklarının bileşimidir. Bu sistem işletmenin yöneticilerine ve personeline işlerin yürütmesi ve yürütülmesi ile ilgili programlı raporlar sağlamaktadır.” (Merih, 2000).

Yönetim Bilgi Sistemleri işletme planlaması ve operasyonların etkin yönetilmesi amacıyla verinin toplanmasını, iletilmesini ve kullanılmasını sağlayan insan ve bilgisayar tabanlı kaynakların birleşimidir.(Lucas, 1991:1)

Yönetim bilgi sistemi,”bir organizasyonda karar verme, koordinasyon,kontrol,analiz ve canlandırma konularına destek olmak amacıyla verinin toplanması, saklanması,işlenmesi kazanılan bilginin dağıtılması için ilişkili parçaların oluşturduğu küme” olarak tanımlanabilmektedir (Çimen ve Ateş:2000).

YBS, bir organizasyonda karar vermeyi ve kontrolü desteklemek için gerekli olan bilgiyi ,toplama, işleme, depolama ve dağıtma amacıyla bir arada çalışan birbirleriyle ilişkili bileşenlerdir.Karar verme, koordinasyon ve kontrolün yanı sıra, YBS yöneticilerin ve çalışanların problemleri analiz etmelerine, karmaşık konuları görselleştirmelerine ve yeni ürünler yaratmalarına da yardımcı olabilir. (Laudon, 1998: 7)

Karar sürecindeki belirsizliği azalttığı oranda değerli olacak bilginin bazı ölçütlere uyması beklenmektedir. Bütünlük, uygunluk, zamanlılık ve doğruluk bu özelliklerin başlıcalarıdır. Bilginin bu ölçütlere uyması YBS’ nin başarısını etkilemektedir. YBS’ ye duyulan büyük gereksinimin özünde örgütlerin verimlilik ve etkinlik gibi kavramlara gösterdikleri duyarlılık yatmaktadır. Etkin bir YBS ile sorunlar ve planlardan sapmalar zamanında fark edilebilmekte, etkileri en aza indirilebilmekte ve önleyici tedbirler alınabilmektedir.

2.1.1.1.Bilgi Sistemlerinin Organizasyonlardaki Yeni Rolü

Tarihsel gelişim içerisinde yerini alan, ticari dönemlerde, rekabetçiliğin kriterlerinde de büyük değişimler olmuştur. Arz açığının bulunduğu dönemlerde, rekabet esasen üretim odaklıdır, yani talep edilen ürünleri üretebilen kazanmıştır. Daha çok üretim, daha çok kar getirmiştir. Arz ile talebin dengelendiği dönemde, rekabet maliyet odaklıdır. Aynı malı daha ucuza üretebilen, daha ucuza da satabildiği için rakiplerine üstünlük sağlayabilmiştir. Bu noktada, yönetimde bilgi ve bilgi işlemeye duyulan gereksinim rekabetçi bir silah olarak pek ilgi görmemiştir. Nitekim yöneticiler, bilginin hazırlanması ve işlenmesinden çok üretimi artırma, maliyetleri düşürme, pazar geliştirme ve reklam aracılığıyla satışları yükseltme faaliyetlerine yönelmişlerdir.

1980'li yıllara gelindiğinde artık maliyet, tek başına yetersiz kalmış ve kalite üstünlüğü ön plana çıkmıştır. Bu durumda, beyaz yakalılar müşteri ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte üretim yapma felsefesine yönelmiştir. Kaliteli ve ucuz ürünü üretmek için, müşteri ihtiyaçları tahmin etme gereği doğmuştur. Yöneticiler, bunu organize etmek için çalışmaya başlayınca, bilginin farkına varmış ve sanayiden, bilgi çağına geçiş başlamıştır. Böylece bir örgüt için doğru, zamanında ve yerinde bilginin artan yaşamsal önemine paralel olarak, bilgi işlemenin de önemi ve gereği artmıştır. Önceleri raporlar halinde elle sağlanan iletişim, sonraları bilgisayar yardımıyla daha etkin bir hale getirilmiştir. Bir yandan kullanılan veri miktarına paralel olarak artan kırtasiye hacmi ve personel giderleri, öte yandan bilginin artan zamanlılık, doğruluk ve kalite istemi, bilgi işleme tekniklerinin dev adımlarla gelişmesine neden olmuştur. Nitekim daha sonraki yıllarda işletmelerin büyümesi ve karmaşıklaşması, hükümet, belediye ve özel kuruluşlara ilişkin dış kaynaklı verilere duyulan gereksinimin artması, yöneticilerin bilgi ihtiyacını da artırmıştır. Artan bilgi gereksinimi, bilgi işleme sürecinin önemini ve gereğini ortaya koymuştur.

(Çimen ve Ateş, 2000:55).

Organizasyonlarda bilgi sistemlerinin kuruluş sebepleri(Laudon ve Laudon, 1998:10).

Globalleşme

- Global Pazar piyasasında yönetim ve kontrol
- Dünya piyasalarında rekabet
- Global iş grupları
- Global dağıtım sistemleri
- Endüstriyel ekonomilerin dönüşümü
- Bilgiye dayalı ve bilgi tabanlı ekonomiler
- Verimlilik
- Ürünler ve hizmetler
- Liderlik
- Zamana dayalı rekabet
- Kısa ürün hayatı
- Çalkantılı iş dünyası
- Bilgi bazında sınırlı personel girişimin değişimi
- Hiyerarşi kademesinin azalması
- Yetkinin merkez karşılaştırması
- Esneklik
- Bağımsız birimler
- Düşük işlem ve koordinasyon bağlantıları
- Personelin güçlendirilmesi
- Ortak iş birliği ve takım çalışması

2.1.1.2 Yönetim Bilgi Sistemlerine Genel Bakış

İşe ait veri işleme gerekliliklerini karşılamak; yönetime, planlama, kontrol ve karar verme etkinliklerinde destek olmak için bilgi sağlamak, gereksinim duyulduğunda kullanılmak üzere dışsal ve içsel koşullarla ilgili rapor hazırlayarak, veri işleme

operasyonlarını yapan bileşenlerin sistematik ve formal olarak bir araya getirilmesiyle meydana gelen sistemler yönetim bilgi sistemlerini oluşturur.”(Erkut, 1995).

Yönetim bilgi sistemindeki temel kavramlar aşağıda sıralanmaktadır:

Veri: Organizasyondaki veya organizasyonun çevresindeki olayları temsil eden işlenmemiş ham olgu.

Girdi: Bilgi sisteminde işlem görececek verinin organizasyon içinde veya dışından bulunması ve toplanması.

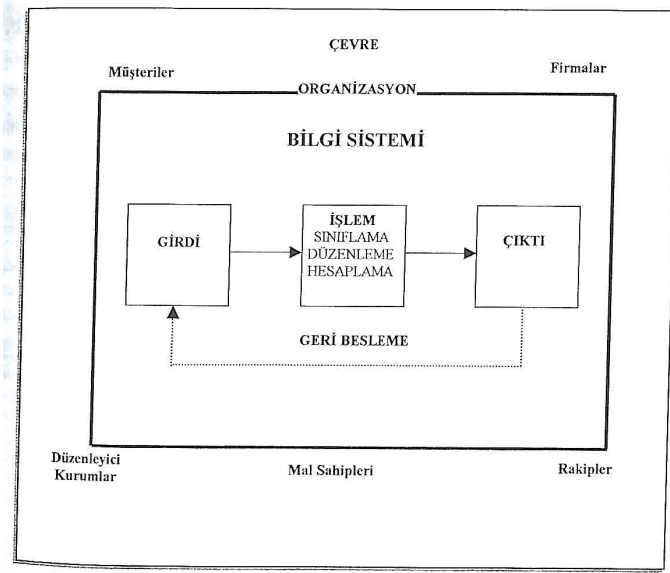
İşlem: Girdinin dönüştürülerek, işlenerek ve analiz edilerek kişilere yararlı hale getirilmesi.0

Bilgi: kişilere anlamlı ve faydalı hale getirilmiş veri.

Çıktı: Bilginin kullanılacak kişilere veya çalışmalara dağıtılması.

Geri besleme: organizasyondaki ilgili kişilere girdilerin değerlendirilmesi veya düzeltilmesi amacıyla geri gönderilen çıktı (Çimen ve Ateş. 2000).

İş ve yönetim açısından bilgi sistemleri, bir vakum içerisinde çalışan girdi-çıktı makinelerinden daha fazla niteliğe sahiptir. İş dünyası açısından bilgi sistemi, çevre tarafından takınılan tavra karşın, bilgi teknolojisi üzerine kurulmuş organizasyonel ve yönetsel bir çözümdür. Bilgi sistemlerinin kullanılabilmesi; organizasyon, yönetim ve bilgi teknolojisi konularının da anlaşılmasını gerektirmektedir.

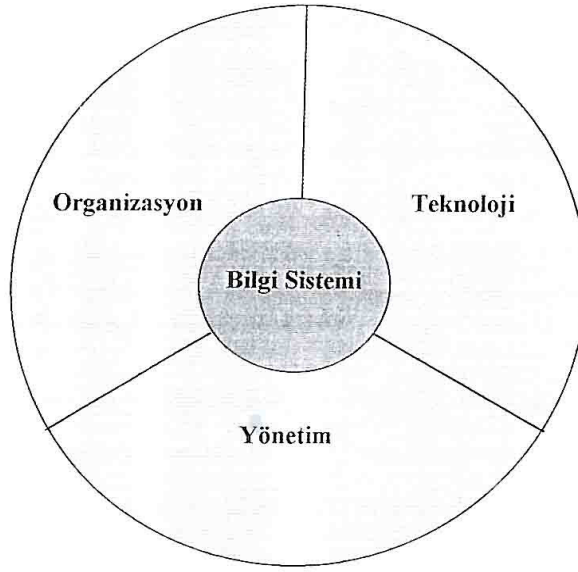
Şekil 1: Bir bilgi sisteminin fonksiyonları.

Kaynak: Laudon ve Laudon,1998:12.

Etkili bir bilgi sisteminin tasarlanması ve kullanılması için:

- Organizasyonun çevresi, yapısı, fonksiyonları ve politikaları,
- Yönetim rolü ve karar verme şekli,
- Çağdaş bilgi teknolojisi becerileri ve uygunlukları araştırılmalıdır.

Bu durumda organizasyon, yönetim ve teknoloji birlikte bilgi sistemini yaratmaktadır. Şekil 2.3 bilgi sistemlerinin bu üç boyutunu göstermektedir. Bilgi sistemleri organizasyonun bir parçasıdır. Organizasyonun anahtar elemanları; insanlar (yöneticiler, bilgi çalışanları, veri çalışanları, üretim/servis çalışanları), standart işlem prosedürleri ve kuralları (organizasyon içinde uzun süredir kullanılmakta olan formal prosedür ve kurallar), politikası (farklı seviye ve uzmanlıktaki kişilerin farklı ilgi ve görüşe sahip olması) ve kültürü (her organizasyonun kendine özel varsayımları, değerleri ve işleri yerine getirme yöntemleri bulunması) olarak sayılabilmektedir.

Şekil 2 : Bilgi sistemini oluşturan üç boyut

Kaynak : Laudon ve Laudon, 1998:15.

Yönetimin önemli bir kısmı, yeni bilgi ile yaratıcı işler ortaya çıkarmaktır. Organizasyonun değişik seviyelerindeki yönetim rolleri ve kararları çeşitlilik göstermektedir. Tepe yöneticiler, üretilecek ürün veya servisler hakkında, uzun dönemi kapsayan stratejik kararlar vermekte; orta kademe yöneticiler, tepe yöneticilerin program ve planlarını yerine getirmekte; operasyonel kademedeki yöneticiler ise firmanın günlük aktivitelerini gerçekleştirmektedir.

Teknoloji, yöneticinin kontrol ve yaratıcılığı için kullandığı bir enstrümandır. BTBS, bilgisayar donanımı, yazılım, depolama ve iletişim teknolojilerinden faydalanmaktadır. Bilgisayar donanımı, giriş, işlem ve çıkış aktivelere için kullanılan fiziksel ekipmanlardır. Bilgisayar yazılımı; bilgi sisteminde, bilgisayar donanımının bileşenleri kontrol eden ayrıntılı programlardır. Depolama teknolojisi, hem veri saklamak için manyetik veya optik disk ve teyp gibi fiziksel medyadan, hem de bu fiziksel depolama medyasında veri organizasyonunu içeren

yazılımdan oluşmaktadır. İletişim teknolojisi, fiziksel cihazlar, yazılım ve bir fiziksel bölgeden diğerine veri taşıyan hatları içermektedir.

Bir yöneticinin, bilgi sistemlerini anlayabilmesi için, bu sistemlerin organizasyon, yönetim ve bilgi teknolojisi boyutlarının ve bunları iş dünyasına getireceği çözümlerin gücünün anlaşılması gerekmektedir.(Laudan ve Laudon , 1998:20).

Veriden, bilgi üretmenin adımları aşağıda sıralanmaktadır.

- **Girdi Adımı** (aşağıdaki işlemlerin çeşitli kombinasyonu):
- Verinin çıkartılması,
- Verinin sınıflandırılması,
- Verinin yazılması.
- **İşlem Adımı** (aşağıdaki işlemlerin çeşitli kombinasyonu):
- Sıralama: Verinin belli bir sıraya göre dizilmesi,
- Hesaplama: Tüm matematiksel işlemler,
- Özet Çıkarma: Verinin toplamı alınarak veya yoğunlaştırılarak daha verimli hale dönüştürülmesi,
- Karşılaştırma: iki verinin birbirine eşit mi veya birbirinden küçük /büyük mü olduğunu saptamak amacıyla incelenmesi işlemi,
- Getirme: Verinin ikincil depodan merkezi işlem birine aktarılması.
- **Depolama Adımı** (aşağıdaki işlemlerin kombinasyonu):
- Koruma: Depolanmış verinin yetkisiz kişilerce silinmesi, değiştirilmesi ve kullanılmasına karşı korunması,
- İndeksleme: Verinin belli bir kısmının fiziksel olarak depolandığı yerin adresinin yaratılması ve bakımı,
- Güncelleme: Yeni olayların yansıtılması amacıyla depolanmış veriye ekleme, silme ve değişim işlemlerinin uygulanması.
- **Çıktı Adımı** (aşağıdaki işlemlerin çeşitli kombinasyonu):
- Rapor : Yönetim için bilginin basımı,
- Gösterim: Bilginin basılması yerine ekrandan gösterimi.

2.1.1.3.Yönetim Bilgi Sistemlerinin Özellikleri

YBS'nin özellikleri, aşağıdaki maddeler halinde şöyle özetlenebilmektedir(Erkut, 1995:26):

- **YBS Yönetime Yöneliktir:** Sistem yukarıdan aşağıya doğru tanımlanmaktadır. Yukarıdan aşağıya kavramı, sistemin geliştirilmesinde, yönetim ihtiyaçlarının ve organizasyonun, genel amaçlarının incelenmesinden başladığı anlamına gelmektedir. Stratejik planlama yapılarak, organizasyonun hedefleri belirlenmekte ve belirlenen hedeflerin, gerçekleştirilmesi için organizasyonun yapılandırılması ve organizasyonun, hedefler doğrultusunda yönetilmesi gerekmektedir. Bu yüzden YBS, sistemin geliştirilmesinde yönetim ihtiyaçlarını dikkate almaktadır.
- **YBS Yönetim Tarafından Yönlendirilir:** Yönetimin sadece görmesi ve yönlendirmesi yeterli olmamaktadır. Sistemi kullanacak her düzeydeki yönetici ve temsilcilerin, çalışmalara sürekli olarak katılması ve sistemin istenilen amaçlara ulaşması sağlanmalıdır. YBS' nin etkin bir şekilde çalışması, her seviyede çalışanların, üst yönetimin gayretiyle işbirliği içinde olmalarına bağlıdır.
- **YBS Bütünleşik Bir Sistemdir:** Bütünleşik sistem kavramı, veri ve bilgi işleminin bütünleşmesini temel alan kavramdır. Bilgilerin bütünleşmesi ile bilgi yığınağı ve bilgi bankası oluşmaktadır. YBS' de bilgi yığınağı, kavramı bir bilgisayar tarafından, her an ulaşılabilecek bilgileri tanımlamaktadır. Bilgilerin bütünleşik bir şekilde işlemesi ise; geniş bir sistem planı içinde gerçekleşmekte ve bu sistem, tek bir sistemden çok, alt sistemlerin bileşimi olarak tasarlanmaktadır.
- **YBS Bilgisayar Temeline Dayalı İnsan – Makine Sistemidir:** Burada YBS' nin, bilgisayar kullanımının, temel aldığı ve insan ile makine veya bilgisayar

arasında karşılıklı bilgi alışverişinin, etki ve tepkiyi gerektirdiği ifadelendirilmektedir. YBS, bilgisayar desteksiz de kurulabilmekte, ancak sistemin etkinliğini sağlayan, bilgisayarın gücü olmaktadır. Öte yandan, sistemin bilgisayar temeline dayanması, tam bir otomasyon olarak anlaşılmaktadır. Kullanıcı, bilgileri işlerken makine ile diyalog kurulmaktadır. Bu nedenle; sistem analizcilerinin ve tasarımcılarının, bilgi işleyen olarak insanın yeteneklerini ve davranışlarını bilmeleri gerekmektedir. Bunun yanında, bilgiyi isteyecek ve bundan yararlanacak olan yöneticinin de bilgisayarlar ve YBS' deki kullanıma ilişkin konuları öğrenmesi gerekmektedir.

- **YBS Yönetime ve Karar Sürecine Bir Destektir:** Yöneticiler çoğu zaman, rutin olmayan durumlarla karşılaşmakta ve bu noktada karar verme konumuna gelmektedir. YBS, yönetime karar vermek için kullanacağı bilgiyi uygun formatta düzenlemektedir. Yönetimin, doğru karar vermesi, elindeki bilginin kalitesine bağlıdır. Bilginin elde edilmesi, işlenmesi ve kullanılabilir hale getirilerek, ihtiyaçları karşılamak amacıyla iletilmesi, YBS' nin temel işlevleridir. YBS' nin etkin olarak işletilmesi, yönetimin karar sürecine destek sağlamaktadır. Yönetim karar verme durumunda ihtiyaç duyacağı bilgiye kolaylıkla ulaşabilmekte, kısıtlar dahilinde optimum kararı verebilmektedir.
- **YBS Yoğun Bir Planlama Gerektirmektedir:** YBS' nin geliştirilme dönemi, üç ile beş yıl arasında değişmektedir. Bu amaçla, uzun vadeli stratejik planlama yapmak gerekmektedir. Planlama yapıldığı takdirde, kaynaklar belirli hedefler doğrultusunda daha iyi yönlendirilebilmektedir. YBS' nin temel fonksiyonları arasında planlama da vardır.
- **YBS Merkezi Veri Tabanına Sahip Olmalıdır:** Veri tabanı, YBS'nin alt sistemlerini birleştiren bir araçtır. Donanım ve yazılım desteği ile merkezi veri tabanı oluşturulmaktadır. Organizasyonun her noktasından, bu merkeze iletişim ağları aracılığıyla ulaşmak ve gerekli bilgiyi elde etmek kolaylaşmaktadır.

- **YBS Sistemin Sosyal Yönünü Dikkate Almaktadır:** Planlanmış ve tasarlanmış bir sistemin işletim aşamasında, etkin olabilmesini sağlamak, sistemin teknik özellikleriyle beraber sosyal özelliklerinin de dikkate alınması ile mümkündür. Bu yüzden YBS yönetim ve bilgisayar bilimlerinin yanında, sosyoloji, psikoloji ve siyaset biliminden de yararlanmakta ve insan kaynaklarının etkin ve verimli çalışmalarını sağlamaktadır.

2.1.1.4. Yönetim Bilgi Sisteminin Önemi

Yönetim bilgi sistemleri (YBS), örgütsel iletişimin öncelikli bir boyutu olan “Yönetici İletişimi” sağlayan sistemlerdir. Bu sistemlerle yöneticiler, kesintisiz ve doğru bilgi sağlayabilmektedir . YBS, yöneticilere karar verme ve denetim konularında yardımcı olabilmektedir. YBS ile yöneticiler sorun belirleme yeteneklerini geliştirebilmektedir .

Yönetim bilgi sistemlerinin yöneticilere katkıları şöyle sıralanabilir ;

- YBS ile planlama , karar verme , denetim ve yönlendirme işlemleri için gerekli bilgilerin zamanında ve doğru olarak yöneticiye ulaşması ,
- Klasik bilgi akış sistemlerinde bilgiler birbirinden kopuk olarak yönetime gelir, YBS de ise bilgiler bütünleşiktir ,
- YBS ile yöneticiye ulaşan bilgi kısa özettir , ancak yönetici isterse gelen bilgilerin ayrıntısına ulaşabilir .
- Yöneticiye ulaşan bilgiler , yöneticinin kullanımı için hazırlanmış ve yorumlanmıştır.

- YBS'nin işletim maliyeti düşüktür ve ucuza bilgi elde etmek mümkündür.

İşletmelerin üretim miktar ve çeşitli arttıkça, yasal düzenlenmeler, teknolojik değişim ve ekonomik ilişkiler değıştikçe, yönetim fonksiyonlarını yerine getirmek zorlaşmaktadır(Türkmen,1992:27).

2.1.1.5. Yönetim Bilgi Sisteminin Amaçları

YBS' nin amaçları, aşağıdaki maddeler halinde şöyle özetlenebilmektedir (Akyol, 1995:25):

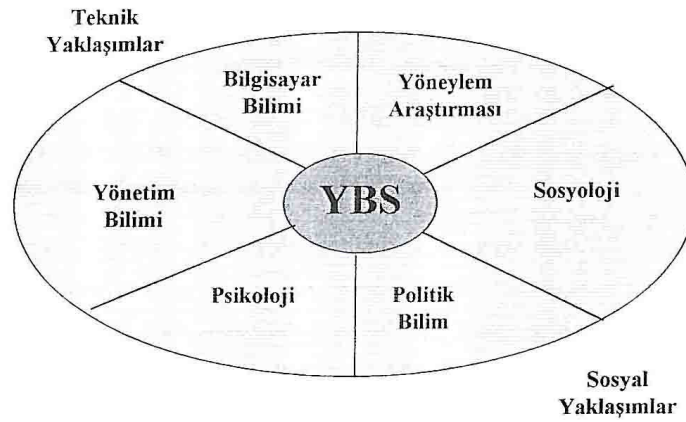
- **Operasyonel Verimlilik:** Operasyonel verimlilik, rutin işleri daha hızlı ve daha düşük maliyetle yapmaktır. Üretim, stok kontrol ve diğer aşamalarda bilgisayar etkin kullanılarak, maliyetler düşürülmekte ve performans yükselmektedir.
- **Fonksiyonel Etkinlik:** Yönetim bilgi sistemleri, fonksiyonel etkinlik hedeflerine yöneliktir. Örneğin; yöneticinin daha iyi kararlar almasına yardımcı olmak, satıcılara ve müşterilere satışta yardımcı olmak gibi.
- **Daha İyi Hizmet:** Bu konuda verilebilecek en iyi örnek, bankaların kullandığı otomatik makineler ve turizm acentelerinin kullandığı rezervasyon sistemleridir. Bu makineler hem iyi hizmet sunmakta, hem de personel maliyetini azaltarak operasyonel verimliliği arttırmaktadır.
- **Ürün Yaratma ve Geliştirme:** Özellikle hizmet sunan sektörlerde, bilgi gerçekten satılan ürünü yaratmada önemli olmaktadır. Bilgi, yoğun ürünler üreten organizasyonlarda, yeni ürün yaratmak ve bunları bilgi teknolojisi ile geliştirmek mümkün olmaktadır.
- **Rekabetin Temelini Geliştirme:** Bilgi teknolojisi ile yeni ürünler yaratmak, o endüstride, rekabetin temelini değıştirebilmektedir. Başarılı olan işletmelere,

bakıldığında müşteri istekleri doğrultusunda, yeni ürünler yaratan veya ürünü geliştiren bir yapıda oldukları görülmektedir.

- **Fırsat Avantajlarını Fark Etme ve Yakalama:** Bilgisayar, pazardaki gözle görülmeyen ince değişimleri ve eğilimleri fark etmede son derece faydalı bir araçtır. İletişim teknolojisi de, büyük organizasyonlarda karar vermek için gerekli bilgileri bir araya getirmede, faydası tartışılmaz bir araçtır. Bilgi teknolojisindeki gelişmelerden faydalanılarak, avantajlar sağlamak işletmenin temel görevleri arasında yer almaktadır.
- **Sistemi Müşteri Odaklı Yönlendirme:** İster ürün, ister hizmet üreten bir işletme olsun, temel hedef müşteri memnuniyeti olmalıdır. Müşterinin istediği kalitede ürün, en düşük maliyetle piyasaya sunulmalıdır. Hatta bir adım daha ileri gidilerek müşterinin talep edebileceği istekler, ondan önce tahmin edilmelidir ve araştırma geliştirme sistemin temel fonksiyonları arasında yer almalıdır.
- **Otomasyonu Hakim Kılmak:** Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerden optimum düzeyde yararlanmak için otomasyon düşüncesi, işletme genelinde yayılmalıdır. Kaliteli ürün ve hizmeti üretmek, otomasyon ile daha etkin olmaktadır.

2.1.1.6.Yönetim Bilgi Sistemleri İle İlgili Modern Yaklaşımlar

Bilgi sistemleri, çok disiplinli bir alandır ve hem teknik hem de davranış disiplinleri yaklaşımlarından etkilenmektedir. Bu çoklu perspektif, bilgi sistemlerinin tek bir teknolojiye dayanmadığını göstermektedir. YBS ile ilgili modern yaklaşımlar teknik, sosyal ve her ikisinin de optimum karışımı olan, sosyo-teknik bakımdan incelenmesi gereken yaklaşımlardır. Aşağıda açıklanan bu yaklaşımların genel yapısı Şekil 3'te gösterilmektedir:

Şekil 3 : Yönetim bilgi sistemleri ile ilgili modern yaklaşımlar

Kaynak: Laudon ve Laudon, 1998:29

- Teknik Yaklaşım:** Teknik yaklaşımlar, matematik tabanlı olup, bu sistemlerin fiziksel, teknolojik ve formal becerilerini incelemektedir. Yönetim bilimi, bilgisayar bilimi ve yöneylem araştırması üzerinde yoğunlaşarak, YBS'nin etkinliğinin sağlanacağını vurgulamaktadır. Buna göre, etkin bir veri depolama, işleyerek bilgi haline getirme ve uygun biçimde iletimini sağlama, optimum bir bilgisayarlaşma ile gerçekleştirilebilmektedir. Planlama, analiz, tasarım, karar verme gibi fonksiyonlar, etkin bir yönetim ile organize edilebilmektedir. İşletme genelinde seçilen parametrelerin optimize edilmesi amacıyla yapılan araştırmalar, YBS'nin daha optimum işlemesine destek olmaktadır.
- Sosyal Yaklaşım:** YBS'nin uygulanmasında, karşılaşılan problemlerin büyük bir bölümü, teknik olmayan sosyal içerikli problemlerdir. Sosyal yaklaşımlar YBS'nin sosyal açıdan da ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. YBS'nin bu yönünü geliştirmek amacıyla sosyoloji, psikoloji ve siyaset biliminden faydalanılmaktadır. Sosyal yaklaşım teknolojiyi göz ardı etmemekte, fakat genelde teknik çözümler yerine yönetim, davranış ve organizasyon politikasındaki değişimler üzerine konsantre olmaktadır.

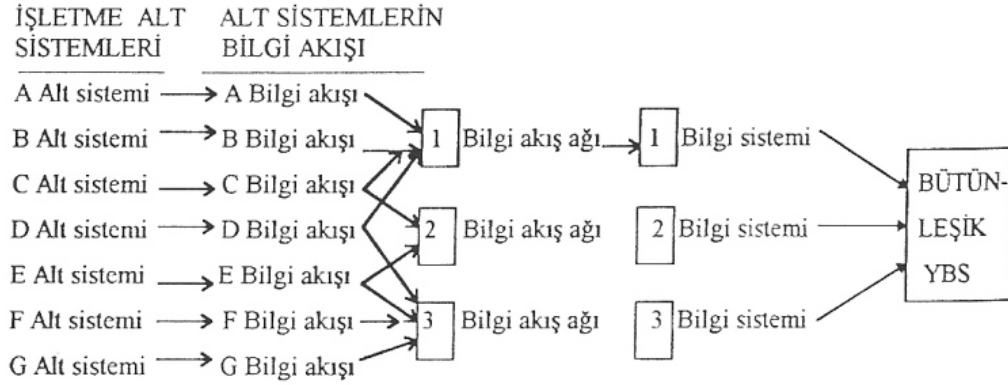
- **Sosyoteknik Yaklaşım:** Bu yaklaşım, diğer iki yaklaşımın optimum karışımıdır. YBS her ne kadar teorik olarak yapılandırılırsa da sosyal yönü de unutulmamalıdır. Sosyoteknik sistemlerin perspektifleri, bilgi sistemlerine saf teknolojik yaklaşımdan kaçınmaya yardımcı olmaktadır. Temel felsefe, sistemi birçok yönden ele almaktır. Sadece planlamak, tasarlamak yeterli olmayıp, sistemin uygulama safhasında karşılaşılabilecek tepkiler, sistem işlemeye başlamadan önce tahmin edilmelidir. Bunun için de çok yönlü bir bilimsel yaklaşım izlenmelidir. Sistem analizcileri, tasarlayıcıları ve diğer teknik yöneticiler, insan kaynakları birimini ilgilendiren, YBS' nin sosyal yönünü, konunun uzmanlarının görüşünü alarak, dikkate almalıdır. Aslında, YBS' nin felsefesi de bu davranışı desteklemektedir. Çünkü; sistemde doğru kaynaklardan, doğru bilgi elde edilmelidir. Bilgi kaynakları çok farklı alanlarda olabilmektedir. Doğru çıktıların elde edilmesi, YBS' nin istenilen hedefler doğrultusunda, planlanan stratejide işlemesi amaçlanıyor ise; analiz iyi yapılmış ve doğru teşhis konulmuş olmalıdır. Sosyoteknik yaklaşım bu amaçla YBS' ye hem teknik hem de sosyal açıdan yaklaşılması gerektiğini vurgulamaktadır (Laudon ve Laudon, 1998:32).

2.1.1.7. Yönetim Bilgi Sistemi Çeşitleri

2.1.1.7.1. Bütünleşik Bilgi Sistemleri

Bütün alt bilgi sistemleri ancak birlikte hareket ettikleri zaman, yönetimin tüm bilgi ihtiyacını karşılayabilirler. Yani, bütün karar verme planlarını kapsayacak, yeterli alt bilgi sistemleri mevcutsa, bunlar bütünleştirilebilir. Bu nedenle, verilerin bütünleşik bir yönetim bilgi sistemi içinde işlenmesi ve elde edilen bilgilerin ilgililere sunulması, geniş bir sistem tasarımı ve uygulaması içinde gerçekleşir. Böyle bir sistem ise, tek bir sistemden çok, birbiri ile karşılıklı ve karmaşık ilişkiler içinde olan, bir çok alt sistemlerin birleşiminden olmuş olur(Erkut; 1989, 25).

Bu teorik durum, bütünleşik bir yönetim bilgi sistemi kavramını meydana getirir. Bütünleşik bilgi sisteminin yapısı Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4 : Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi

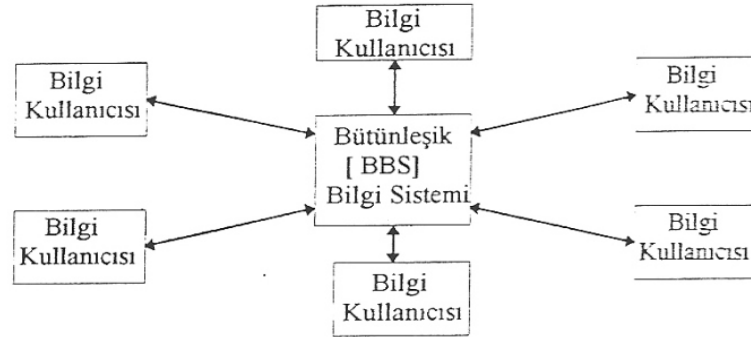
Kaynak: Kaya,1984:70

Bütünleşik bilgi sisteminin ulaşmak istediği iki amaç vardır.

- Yönetim faaliyetleri için gerekli olan bilgileri, işletmenin tüm bölümleri için, ortak bir çatı altında fonksiyonel ayırım yapmaksızın, bir sistem olarak bütünleştirmek.
- Girdilerin, yalnızca bir kez kaydını sağlayan bir bilgi sistemi kurmak ve daha sonra bütün bilgi ihtiyaçlarını, işletmenin diğer bölümlerinde, girdini tekrar kaydını zorunlu kılmadan karşılamaktır.

Bu amaçları gerçekleştiren bir bilgi sistemi, işletme içinde merkezi bir konuma sahip olur. Yani bütünleşik bilgi sistemi, işletmenin alt sistemleri ve sistemlerdeki bilgi kullanıcıları arasında direkt bir haberleşme kanalı kurulması ile ortaya çıkar.

Bütünleşik bilgi sisteminde; bilgi kullanıcıları ile, sistem arasındaki ilişki şekil 5'teki gibi gösterilebilir.

Şekil 5 : Bilgi kullanıcıları ve bütünleşik bilgi sistemi ilişkisi.

Kaynak: Sürmeli,1994:25.

Bütünleşik bilgi sistemi, işletmeye çeşitli yararlar sağlar. Örneğin; bilgi işlem eylemlerinde bir çok tekrarı önler, karmaşıklığı ve buna bağlı hataları azaltır. Bilgilerin daha çabuk, daha doğru ve zamanlı sağlanmasına imkan verir. Bununla birlikte, böyle bir sistemi kurmak ve işletmek, geleneksel veri ve bilgi kayıt yöntemlerinin değiştirilmesini gerekli kıldığından oldukça zordur(Sürmeli,1994:25-26).

2.1.1.7.2.Fonksiyonel Bilgi Sistemleri

Bundan önceki bölümde de belirtildiği gibi, yönetim bilgi sistemi içinde çok sayıda alt bilgi sistemi yer almaktadır. Bu alt bilgi sistemlerini; işletme fonksiyonlarına uygun olarak oluşturmak, en yaygın görüştür. Yönetim bilgi sisteminin işletme fonksiyonlarına göre bölümlenmesi sonucu, fonksiyonel bilgi sistemleri meydana gelir. Buna göre; yönetim bilgi sistemleri, muhasebe, pazarlama, üretim, personel vb. gibi isimlerle, işletme fonksiyonlarına uygun, alt bilgi sistemlerine ayrılabilir. Bununla birlikte, işletmenin örgüt yapısına göre, işletme içinde başka alt bilgi sistemleri de olabilir(Hicks; 1986,82). Bir çok kişinin zannettiği gibi, işletme fonksiyonları ile, işletmedeki alt bilgi sistemleri, birbirleri ile birebir uyumlu olmak zorunda değildir. Yani, işletme alt sistemleri ile, bilgi alt sistemleri tam bir uyum içinde olmayabilir(Whitten ve diğerleri;1988, 40).

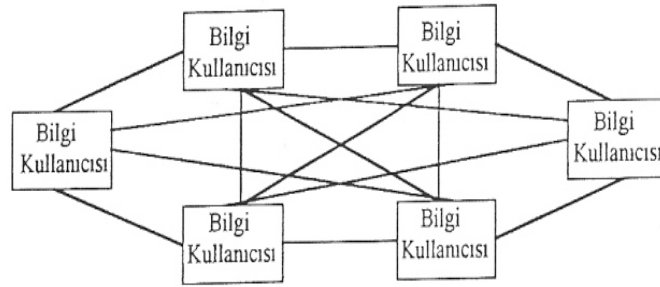
Fonksiyonel bilgi sistemi yaklaşımının çıkış noktası, işletme içinde haberleşme kanalları aracılığı ile bütünleştirilen bağımsız alt bilgi sistemlerinin kurulmasıdır. Bu şekilde oluşturulan alt bilgi sistemleri, işletmede bir bilgi akışı şebekesini oluştururlar. Böyle bir şebekeyi oluşturan bilgi sistemlerinde, üç temel özellik göze çarpar:

- Alt bilgi sistemleri karşılıklı iletişim içindedirler.
- Her bilgi sistemi kendine özgü bir veri temeli vardır. Bu veri temelinden diğer alt bilgi sistemleri de yararlanabilirler.
- Bu alt sistemler, tüm işletmenin bilgi gereksinimlerini karşılamak amacı ile bir bütünlük içinde çalışırlar.

Bu sistemdeki haberleşme kanalları, bütünleşik bilgi sistemindeki kanallardan fazladır. Çünkü; bütünleşik bilgi sisteminde bilgi kullanıcıları, sistemle direkt ilişki içindedirler. Buna karşılık, ayrık bilgi sisteminde her alt sistem diğer alt sistemle bilgi alış-verişi içindedir. Bu nedenle, fonksiyonel sisteme yaklaşımında, üzerinde durulacak en önemli konulardan biriside, bilgi kullanıcıları arasındaki etkileşimi sağlayacak etkin haberleşme kanallarının kurulmasıdır(Thierauf;1991:18).

Fonksiyonel bilgi sistemi yaklaşımında, alt bilgi sistemleri, işletme içindeki konumları itibariyle birbirinden bağımsızdırlar. Bu sistemler, ancak haberleşme eylemleriyle karşılıklı etkileşim içinde olurlar. Bir alt sistem diğer bir alt sistemle bilgi alışverişi içinde bulunabilir. İşletme içindeki bilgi kullanıcıları, bütünleşik bilgi sistemi yaklaşımında olduğu gibi, merkezi bir fonksiyona sahip olan bilgi sistemin etrafında yer almazlar. Fonksiyonel bilgi sistemi yaklaşımında, tüm bilgi kullanıcıları karşılıklı etkileşim içinde olurlar(Stinchcombe; 1990, 26-27).

Fonksiyonel bilgi sistemlerinde, bilgi kullanıcıları arasındaki iletişim Şekil 6'da gösterilmiştir:

Şekil 6 : Fonksiyonel Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kullanıcıları Arasındaki İletişim
Kaynak: Sürmeli; 1994: 27.

Fonksiyonel bilgi sistemlerinin, çeşitli olumsuz yanları bulunmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Veri temelleri ve buna bağlı olarak haberleşme kanallarının sayısı artar.
- Aynı veri veya bilgi birden fazla sistemde işlem gördüğünden tekrarlı işlemler çoktur(Sürmeli; 1994, 27).

Fonksiyonel bilgi sisteminin bu sakıncaları yanında olumlu yanları da bulunmaktadır. Bunları da aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Bütünleşik bilgi sistemine göre daha basit bir yapıya sahiptir.
- Donanım maliyeti daha düşüktür.
- Herhangi bir alt sistemde oluşabilecek aksaklık, diğer alt bilgi sistemini doğrudan ve büyük oranda etkilemez.
- Sisteme ilave edilecek yeni bir alt bilgi sistemi, diğer sistemlerde bir değişikliği zorunlu kılmaz(Sürmeli; 1994, 27-28).

Fonksiyonel bilgi sistemi yaklaşımının, bütünleşik bilgi sistemi yaklaşımına göre, üstünlükleri fazladır. Bu fazlalık işletmelerde birden fazla bilgi sisteminin kurulmasının daha ekonomik ve verimli olacağını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, hızla gelişen bilgisayar ve iletişim teknolojisine bağlı olarak artan sistem

çalışmaları karşısında; bütünleşik bilgi sistemine yönelik yoğun çalışmaların varlığını da gözden uzak tutmamak gerekir.

İşletmeler, organizasyon yapılarına bağlı olarak oluşan faaliyet alt sistemlerine, faaliyet hacimlerine, yönetim anlayışlarına ve diğer çevresel şartlara bağlı olarak, çeşitli fonksiyonel alt bilgi sistemleri geliştirip, çalıştırabilirler. Fonksiyonel bilgi sistemlerinin başarı ile tasarlanıp uygulanması, yukarıda bazıları sayılan işletme ile ilgili değişkenlerle doğrudan ilişkilidir. Sistemin başarısı aynı zamanda, sistem analizlerinin tutum ve davranışlarından da önemli ölçüde etkilenir((Whitten ve diğerleri;1988, 40).

İşletmelerde temel nitelikli bazı bilgi alt sistemleri şunlardır:

- Muhasebe bilgi sistemi
- Üretim bilgi sistemi
- Pazarlama bilgi sistemi
- Personel bilgi sistemi

2.1.1.7.2.1. Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe, işletme ile ilgili finanssal sonuç doğuran ekonomik olayları, tespit eden, tasnif eden, kaydeden, raporlayan ve yorumlayan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre muhasebe:

- İşletme için finanssal sonuçlar doğuran ekonomik nitelikli olay ve işletmelere ait verileri, parasal ve gerektiğinde diğer sayısal ölçü biçimleriyle toplayan,
- Topladığı verileri, işletme ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyacak kişi ve kuruluşların amaçlarını ve isteklerini göz önünde bulundurarak, analiz, sınıflandırma ve kayıt yoluyla işleyen,

- Elde ettiği bilgileri, işletme ilgilerine ilgi derecelerine göre çok çeşitli raporlar halinde sunan, sistematik bir bilgi sağlama sistemidir(Büyükmirza; 1987, 13)

Yönetim bilgi sistemi, kantitatif ve kalitatif bilgileri yöneticilere etkin biçimde ulaştırmak amacını taşımaktadır. Bu sistemde yer alan kantitatif bilgiler ise, muhasebe bilgileri ve muhasebe dışı bilgiler olarak iki grupta incelenebilir. Muhasebe bilgileri, çoğunlukla finanssal ölçülerle ifade edilir. Bununla birlikte Muhasebe raporlarında, bazen finanssal biçimde ifade edilmeyen bilgilerde yer alabilir. Örneğin, üretim, satış miktarı vb. gibi.

Gerçekte muhasebe, finanssal biçimde ifade edilebilen olaylarla ilgili bilgileri, sistematik biçimde toplamak, işlemek ve sunmak açılarından çok gelişmiş bir sistemdir. Diğer bir ifade ile, muhasebenin finanssal nitelikli bilgilerle ilgili çalışmalarla(toplam, işleme, sunma) yerleşmiş ve etkin bir yaklaşımı vardır(Nash ve Heagy;1993:10).

İşletmelerin, yoğun rekabet ortamına sürüklenmeleri ve bilgi teknolojisindeki hızlı gelişmeler gibi önemli değişimler, işletmelerde yeni yönetim anlayışına ve yaklaşımlarına neden olmaktadır. Bu ve benzeri değişim ve gelişmeler ise; yöneticilerin temel işlevlerini yerine getirebilmelerinde, ihtiyaç duydukları bilgi alanlarını genişletmiştir.

Bu bilgiler bir bütün olarak, işletmede oluşturulan temel bilgi(fonksiyonel) bilgi sistemleri veya bütünleşik bilgi sistemi tarafından sağlanmaktadır. Bununla birlikte, muhasebe bilgi sistemi, işletme temel bilgi sistemleri içerisinde işletme yönetiminin ihtiyaç duyduğu bilgilerin büyük bir bölümünü karşılayabilecek kapsamdadırlar(Karakaya,1994:38). Yani muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin önemli bir alt sistemi niteliğindedir(Peker, 1998:17).

- Muhasebe bilgi sistemi, temel yönetim bilgi sistemlerinin en önemlisi ve eskisidir. Aynı zamanda işletmeler tarafından bu güne dek geliştirilen

en iyi bilgi sistemidir(Sürmeli, 1994:33). Nitekim geniş anlamda muhasebe, çevresel değişkenlerin oluşturduğu fırsatları değerlendirmek ve tehditlerden kaçınmak için yönetimin ihtiyaç duyduğu bilgilerin üretimi ve sunulmasına; gelişmiş bilgi teknolojisini de kullanarak önemli katkılar sağlayan bir bilgi sistemi olarak da tanımlanmaktadır(Nash ve Heagy; 1993:8)

2.1.1.7.2.2. Pazarlama Bilgi Sistemi

Pazarlama; geleneksel olarak, malların ve hizmetlerin üreticiden, tüketiciye veya kullanıcıya doğru akışını içeren faaliyetler dizisi olarak tanımlanmaktadır. Ancak üretim öncesi ve satış sonrası pazarlama faaliyetlerini de içeren daha geniş kapsamlı tanımlara gerek vardır. Zira pazarlama faaliyetleri, üretim sürecinden çok önce başlar ve üretimden hatta satıştan sonra da devam eder. Böylece pazarlama; tüketici ihtiyaçlarının belirlenmesi, mal ve hizmetlerin geliştirilmesi, fiyatlandırılması, dağıtımı ve tutundurulmasına ilişkin kararlar ve faaliyetler dizisinden oluşur(Cemalcılar; 1994: 7).

Pazarlama bilgi sistemi ise; işletmenin pazarlama faaliyetlerinin planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesi için gerekli; doğru, zamanlı, anlamlı ve kullanılabilir bilgileri üretilen, pazarlama yöneticilerine sunan bir sistem olarak tanımlanabilir.

Başka bir ifade ile, pazarlama bilgi sistemi, pazarlama yöneticisinin belirlenmiş sorumluluk alanlarına ilişkin verecekleri kararlarda kullanılmak üzere, işletme içi ve işletme dışı kaynaklardan toplanan verilerden bilgi üretmek ve bu bilgilerin düzenli bir akımını sağlamak amacı ile tasarlanmış, insan, makineler ve bunların etkileşiminden oluşan bir bütün şeklinde de tanımlanabilir.

Pazarlama bilgi sistemi, bir çok işletme için hayati öneme sahip bir sistem olmasına rağmen, bu güne kadar bu sisteme gereken önemin verilmediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Günümüzde işletmelerin büyük çoğunluğu, pazarlamaya ilişkin olarak yalnızca satışlarla (alınan siparişler ve yapılan teslimatlar) ilgili bilgileri kullanmakla yetinmektedirler. Halbuki bu alanda karar verirken daha başka bilgilere

de ihtiyaç duyulmaktadır. Siparişlerin yoğunlaştığı bölgelerin tespiti, belli mamullere ilişkin kararlılık oranlarının bilinmesi, satış maliyetleri, müşteri analizleri ve tedarik planları vb. gibi bilgileri buna örnek olarak verebiliriz(Kaya; 1984: 32-33).

Yoğunlaşan rekabet, sık sık yapılan ürün değişiklikleri ve oynak ve karmaşık tüketici tercihleri ile karakterize olmuş günümüz piyasa koşullarına, pazarlama yöneticilerinin etkili ve süratli pazarlama kararları vermeleri, bu konudaki problemlere sistematik bir çözüm yolu bulmalarına bağlıdır. Bu ise işletme gerçekleri ile uyumlu bir pazarlama bilgi sistemi ile olur.

Pazarlama bilgi sistemine duyulan ihtiyacın şiddetlenmesi ve yararlarının zamanla anlaşılması, bu sistemin yaygınlaşmasını beraberinde getirecektir. Böylece; yukarıda sayılan söz konusu faktörler, birer engel olma niteliklerini, işletmelerde, pazarlama bilgi sisteminin yaygınlaşması ile yitireceklerdir(Coole, 1993: 194).

Pazarlama bilgi sistemi, temelde bir sistem yapısına sahiptir. Yani; bu sisteme bir takım veriler girmekte, bu veriler bazı işlemlere tabi tutulmakta ve sonuçta bazı bilgiler, çıktı olarak ortaya konulmaktadır. Bu üç temel elemana ek olarak, sistemin amaca uygun işleyişini sağlamak amacıyla, bir denetim ve geri-besleme fonksiyonuna da ihtiyaç vardır(Kaya; 1984, 28).

2.1.1.7.2.3. Üretim Bilgi Sistemi

Üretim, insan ihtiyaçlarının tabii olarak tam karşılanmaması sonucunda ortaya çıkan beşeri bir faaliyettir. Üretimin temel amacı, mamul veya hizmet oluşturmaktadır. Bunun gerçekleşmesi için, üretim faktörlerinin belirli şartlar ve yöntemlerle bir araya getirilmesi gerekir(Kobu; 1987, 1-3). Bir üretimin(çıktının) meydana gelmesi, çeşitli üretim faktörlerini(girdilerin) işbirliğine bağlıdır. Diğer bir deyişle, üretim faktörlerinin mamul veya hizmet haline dönüşümü üretimi ifade eder(Sezgin, 1975: 71).

Üretim, esas olarak, teknik bir olaydır. Ancak, üretim; neyin, nasıl, ne zaman, hangi amaç ile üretileceği konularında bir takım seçim ve tercihler yapmak gerekiyorsa, bu durumda teknik yönüne ek olarak, iktisadi niteliği de ortaya çıkar. Eğer, tek bir şeyin, tek bir araçla, tek bir yöntemle, tek amaç için üretilmesi söz konusu olsaydı ve bütün bunlarla ilgili çeşitli yollar, imkanlar ve tercihler(alternatifler) olmasaydı, iktisadi davranış, tercihler ve olaylar oluşmazdı.

Öyleyse; amaçlar, araçlar, yöntemler ve imkanlar çok çeşitli olduklarından ve bunlar arasında, rasyonellik ve akıcılık bakımından(asgari harcama ile azami fayda gibi) seçimler yapma söz konusu olduğundan, iktisadi olaylar ve davranışlar, iktisadi hareket ve seçimler meydana gelir(Tosun, 1992: 31-32)

Üretim bilgi sistemi de, muhasebe bilgi sistemi gibi bilgisayarlı uygulamalara geniş imkanlar tanıyan bir sistemdir. Stok kontrolü, siparişlere göre üretim veya optimum üretim seviyelerinin tespiti artık bilgisayarlar yardımıyla yapılmaktadır.Bu önemli sistemin bilgisayarla desteklenmesi finanssal bilgi sistemleri kadar gelişmiş değildir(Sezgin,1975:70).Üretimde bulunan bir işletmede üretim bilgi sistemlerinin alt sistemleri olarak bilgisayar destekli tasarım (CAD) ve bilgisayar destekli üretim (CAM) program ve modelleri de kullanılmaktadır.

Günümüz büyük ölçekli işletmelerin, malzeme ve stok durumlarının kontrolü, bilgisayarsız düşünülemez olmuştur.Binlerce, malzemenin her biri için optimal stok seviyelerini ve kritik stok düzeylerini belirlemek ve yönetime bilgi vermek, başlı başına bir problemdir.Ayrıca; siparişler ile ilgili olarak kapasite kullanımı, makine bakım ve onarım periyotlarının üretimi aksatmadan yapılabilmesi, tedarik, planlama, gecikme ve alternatif üretim stratejilerinin belirlenebilmesi, envanterlerin asgari düzeyde tutulabilmesi, ürün kalitesinin kalite kontrol grafiklerine uygunluklarının kontrol edilmesi gibi işlemlerin en yaygın kullanımı üretim bilgi sistemleri içinde bilgisayarlar yardımıyla hızlı ve doğru bir şekilde yapılmaktadır(Long,1989: 46).

Üretim bilgi sistemi, üretimde bulunan işletmelerle ilgilidir ve üretim işletmelerinde, bilgi sistemleri içinde önemli bir yere sahiptir. Doğal olarak bu

sistem, işletmedeki diğer alt(fonksiyonel) bilgi sistemleri ile ilişkilidir. Üretim bilgi sistemi, işletmeler için oldukça önemlidir. Özellikle, üretim maliyetlerinde önemli tesadüfler sağlar ve ayrıca yönetim anlayışlarındaki gelişmelere karşı esnek bir yapıya sahiptir. Bu nedenle uygulaması, sistem yaklaşımının benimsenmesi ile yakından ilişkilidir. Dolayısı ile yaygın uygulaması, sistem yaklaşımının yaygınlaşmasına bağlıdır(Kroeber ve Watson,1987: 275)

2.1.1.7.2.4.Personel Bilgi Sistemi

Bir işletmede, yönetime bağlı olarak çalışan tüm elemanlara, personel denilmektedir. Bunula birlikte, son yıllarda yeni benimsenmeye başlanılan, işgören sözcüğü de aynı anlamı taşımaktadır. Personelin, işletmedeki ilişkileri ve yönetimi ise personel yönetimi olarak adlandırılmaktadır(Tikici;1993: 3). Personel yönetimi, işletmenin amaçlarına etkin bir biçimde ulaşmasını sağlamak amacı ile, işletmeye gerekli personelin alınması, yetiştirilip geliştirilmesi maddi ve manevi bakımdan tatmini, tamlaşması, olgunlaşması, sağlık ve korunmasının sağlanması vb. gibi konularla ilgilenir(Yalçın,1991: 4).

Personel yönetiminin temel amacı; insan gücünün en etkin ve en verimli biçimde kullanılmasıdır. İşletmede gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin etkinliği ve verimliliği, çalışan personelin etkinlik ve verimliliğine bağlıdır. Bu nedenle; personel fonksiyonu, işletme fonksiyonları içerisinde giderek artan bir öneme sahip olmaktadır(Tikici, 1993: 4).

Günümüz işletmelerinde, yönetim bilgi sistemlerinin önemli bir alt sistemini de personel bilgi sistemi oluşturmaktadır. Personel bilgi sistemi, çalışanlar ve işlere ilişkin bilgilerin toplanması, korunması, analiz edilmesi ve raporlanmasını sağlayan bir süreçtir. Yapılan bu işlerin önceden belirlenen amaçlara yönelik olarak, anlamlı ve mantıklı bir bütüne dönüştürülmesi sistem olarak adlandırılmasına neden olmaktadır. Personel bilgi sistemi, işletmede çalışan kişilere ilişkin bilgileri etkin biçimde sağlamaya yöneliktir. Bu çerçevede, ücret ödemeleri, iş tahsisleri, iş

eğitimi, iŖe alma, iŖçi-iŖveren iliŖkileri, iŖgücü devir oranları, personelle ilgili çeŖitli istatistikte verilerin(bilgilerin) analizi vb. gibi alıŖanlara iliŖkin bilgiler, personel bilgi sisteminden sağlanır. Ayrıca, geleceğe yönelik personel planlaması ile ilgili bilgilerde bu sistem çerçevesinde analize tabi tutulur(Coole, 1993: 166).

Personel bilgi sisteminden, etkinlikle tüm yöneticilerin yararlanabilmesi için, personel verilerini bilgisayara girecek, gerekli analizleri yapacak ve diğer yöneticilerin anlayacağı bir formatla bunları sunabilecek(raporlayabilecek) nitelikte uzmanlara, personel bölümünde ihtiyaç vardır. Son yıllara kadar daha çok idari sosyal ve beŖeri konularda eğitim yapmış kiŖilerden oluŖan personel uzmanlarının günümüzde artık hem teknik, hem de beŖeri konularda eğitim görmüş olmaları gerekmektedir. Böylece bilgisayar teknolojisinin yardımıyla hem bölüm hem de organizasyon içinde personel bilgi sistemi açısından uygulamalarının geliŖmesi mümkün olacaktır.

Personelle ilgili verilerin iŖlenmesinde, bilgisayardan yararlanabilmek için toplanan bilgilerin öncelikle; ihtiyaca yönelik, doğru ve zamanında karar almayı sağlayıcı nitelikte olması gerekmektedir. Aksi takdirde; bilgisayardan elde edilen; gereksiz, detaylı, gecikmiş bir konu ile ilgili olmayan çıktılar yönetimin alacağı kararlarda, ya kullanılmayacak ya da hatalı kararların alınmasına neden olacaktır.

Personel bilgi sisteminin oluŖturulmasında öncelikle; personele iliŖkin kararların alınmasında, gereken bilgileri içerecek veri tabanlarının oluŖturulması gerekmektedir. Örneğin, ücretleme fonksiyonu ile ilgili oluŖturulacak veri tabanında alıŖılan süre, ücret haddi vergiler, diğer kesintiler, yapılacak zam oranı vb. gibi bilgiler bulunacaktır. Bu Ŗekilde oluŖturulan veri tabanlarından yararlanılarak elde edilen çıktılar(bilgiler), daha sonra çeŖitli personel kararlarında kullanılacaktır(Uyargil, 1994:11)

2.1.1.7.3. Resmi(Formal) ve Resmi Olmayan(İnformal) Yönetim Bilgi Sistemleri

Bilindiği gibi bilgi, işletme yönetiminin her düzeyinde ve yönetimin tüm işlevlerinde vazgeçilmez bir öğedir. Bilgiye olan bu gereklilik, işletme bünyesinde resmi(formel) veya gayri resmi(informel) yönetim bilgi sistemlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yani yönetim bilgi sistemi, resmi kalıplaşmış sistemlerle birlikte, gayri resmi kalıplaşmamış sistemlerden de oluşur (Sezgin, 1975: 67). İşletmelerde oluşturulan yönetim bilgi sisteminin yapısına(resmi, gayri resmi) etki eden değişkenler çok çeşitlidir. Bununla birlikte; işletme büyüklüğü ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yönetim kademelerindeki hiyerarşinin artması, yönetim bilgi sistemlerinin yapısına etki eden temel iki faktördür denilebilir.

Yine bazı bilgiler, resmi haberleşme kanalı aracılığıyla etkili bir şekilde iletilemezler, örneğin, iletilen bir mesajla ilgili olarak; sese tonu, mimik veya diğer bireysel davranışlar, mesajın çabuk ve gerği gibi anlaşılması açısından önemli olabilirler. Bu nedenlerden dolayı, bütün işletmelerde yapısal olmayan (gayri resmi) yönetim bilgi sistemleri bulunur(Kaya; 1984: 71).

2.1.1.7.3.1.Resmi(Formel) Yönetim Bilgi Sistemleri

İşletme içinde bilgi alma, yetkileri yönetim düzeylerine göre belirlenmiş olabilir. Bu durumda gerekli bilgiye sadece yetkili kılınmış olan yöneticiler, yetki derecelerine göre ulaşabilirler. Yani yalnızca yetkilere açık bir yönetim bilgi sistemi mevcuttur. Bu durumda işletmede genel yetkili bir formel yönetim bilgi sistemi söz konusudur(Kaya, 1984: 72).

Resmi yönetim bilgi sistemlerinde bilgi akışı, işletmede önceden belirlenmiş iletişim kanalları aracılığı ile gerçekleştirilir. Böylelikle yöneticiler kendi sorumluluk alanlarına ilişkin, planlama ve denetim işlevleriyle ilgili bilgileri yapısı ve iletişim şekli önceden belirlenmiş raporlar halinde sağlamış olurlar. Yani resmi yönetim bilgi sistemlerinin önemli bir kısmını, işletme içi raporlama sistemi oluşturur. İç raporlama sisteminin ürettiği bilgi raporlarına tipik örnekler olarak; sorumluluk ve

faaliyet değerlemesine ilişkin bilgileri içeren başarı değerleme raporlarını, işletme bölümleri arasında kullanılan ve resmi nitelik taşıyan bilgi raporları ile dış çevre hakkında ilgili yöneticilere bilgi vermeyi amaçlayan çeşitli raporları sayabiliriz(Hicks ve Gullet, 1981: 571)

2.1.1.7.3.2.Resmi Olmayan(İnformel) Yönetim Bilgi Sistemleri

İşletme yönetiminde gerekli bilgilerin, ilgili kişilere ulaştırılmasında önceden belirlenmiş resmi bir yapı olmayabilir. Yani gerekli bilginin; kime, ne biçimde ve nasıl iletileceği konusunda belirlenmiş bir yapı oluşturulmamış olabilir. İşte bu tür yönetim bilgi sistemlerine, resmi olmayan(informel) bilgi sistemleri denmektedir. Bu şekilde bilgi aktarımının, bünyesine resmi bir yönetim bilgi sistemleri olsun veya olmasın tüm işletmelerde(örgütlerde) yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir. İşletmelerdeki bilgi akışının önemli bir bölümü resmi olmayan yönetim bilgi sistemleri ile gerçekleştirilir.

İşletmede işleyen resmi (biçimsel) yönetim bilgi sistemleri, bilgi almaya yetkili kılınmış kişilere yöneliktir. Yani sadece yetkililere açık bir bilgi sistemi söz konusudur. Resmi olmayan yönetim bilgi sistemleri ise, işletmedeki herkese açıktır. Bu tür yönetim bilgi sistemlerinde bilgiye ulaşmak için yetki gerekli olmadığında, işletme ile herkese bilgi aktarımı söz konusudur. Resmi olmayan yönetim bilgi sistemleri, resmi yönetim bilgi sistemlerine göre daha geniş ve buna bağlı olarak da daha karmaşık bir yapıya sahiptir(Kaya, 1984: 71).

Resmi olmayan yönetim bilgi sistemlerinde, bilgi akışının kişisel özelliklerle yakından ilişkili oluşu bu sistemin önemli bir aksaklığıdır.Belli bir süre bir pozisyonda bulunan ve kendine özgü biçimsel olmayan bir bilgi sistemi geliştirmiş biri, bu sistemden çok fazla faydalanabilir. Fakat kendinden sonra bu pozisyona gelen kişi onun oluşturduğu sistemden aynı ölçüde yararlanamayabilir. Hatta bu sistemden hiçbir şekilde bilgi elde edilemeyebilir(Kaya, 1984: 72).

Burada önemli bir konuda resmi yönetim bilgi sistemlerinin de azda olsa kişisel özelliklerinden etkilendiğinin bilinmesidir. Bu durum resmi olmaya yönetim

bilgi sistemlerindeki kadar belirgin olmasa bile, değişik düzeylerde vardır. Buna göre resmi ve resmi olmayan yönetim bilgi sistemleri ayrıca, genel ve özel yönetim bilgi sistemleri olarak ayrı bir tasnife daha tabi tutulabilir. Buna göre şu bilgi sistemlerinden söz etmek mümkündür.

*Resmi yönetim bilgi sistemi

- Genel Resmi YBS
- Özel Resmi YBS

(Yılmaz, 1988:64)

*Resmi olmayan yönetim bilgi sistemi

- Genel Resmi Olmayan YBS
- Özel Resmi Olmayan YBS

RESMİ (FORMEL) YBS	RESMİ OLMAYAN (INFORMEL) YBS
<i>İletişim Şekli:</i> Yazılı Raporlar Bilgisayar Terminalleri	Sözlü konuşma, Dedikodu, Çeşitli söylentiler
<i>Oluşturma Şekli:</i> Yönetim Bilgi Sistemi Bilgisayar Destekli Sistemler	Personel görüşmeleri Kulaktan kulağa haber nakli
<i>Oluşturan Birim:</i> Uzman Personel Bilgi Sistemi Bölümü Şirket Planlama Bölümü	Yöneticilerin aralarında ağ oluşturması Aynı mesleğe sahip olanların kendi aralarında, Alt düzey yöneticiler, Arkadaşlık ve yakınlık
<i>Bilgi Tipi:</i> Sayısal (Nicel) Finansal Ekonomik	Sözel (Nitel) Personel Ekonomik olmayan
<i>Bilgi Özellikleri:</i> Düzenli Programlanmış Özetlenmiş Bütünleştirilmiş Seçilmiş	Programlanmamış Tesadüfen biraraya gelmiş ve birbiri ile uyumlu olmayan Ayrıntılara ilişkin parçalı

Şekil 7 : Resmi ve resmi olmayan yönetim bilgi sistemlerinin genel yapılarına ilişkin karşılaştırmalı bir değerlendirme

Kaynak: Martin ve Powell; 1992, 16

2.1.2.YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİNİN ENDÜSTRİYEL SİSTEMLERE KURULMASI

Modern bir endüstriyel sisteme, yönetim bilgi sistemi kurulması, ciddi bir yatırım ve yoğun bir personel katılımı gerektiren, karmaşık bir süreçtir. Gerçek bir yönetim bilgi, sistemi maddi ve beşeri kaynakların entegrasyonunu gerektirmektedir.

Faaliyet alanı ve hedefleri ne olursa olsun yönetim bilgi sistemleri, organizasyonel problemlerin çözümüne destek sağlayan unsurlardır. Bir YBS' yi herhangi bir endüstriyel sisteme kurmak bir projedir. Bütün projelerde olduğu gibi, bilgi sistemi projelerinin de amaçları, adımları ve programları vardır. Bir projenin amacı, projenin başarıyla yürütülmesinden sonra elde edilecek sonuçlardır. Başarılı ve etkin bir proje yönetimi, açık ve ölçülebilir amaçlar gerektirmektedir. Projeyi adımlara ve alt projelere ayırmak, karşılanması gereken isteklerin sınıflandırılması ve proje dahilinde yer alan kişilerin yapması gerekenlerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

Her ne kadar teknik personel, YBS'nin kuruluş aşamasında anahtar rol oynasa da, kullanıcıların ve yöneticilerin de bu aşamada önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Doğru sistemin geliştirildiğinden, bu sistemin etkili ve verimli bir şekilde kullanıldığından emin olmalıdırlar (Alter, 1992:45). Bir bilgi sisteminin kuruluşunun başarıyla gerçekleştirilmesi için, temel faktör yönetimin ve teknik ekibin dengeli bir çalışma içinde olmasıdır. Bilgi sisteminin yalnızca teknik personel tarafından geliştirilmesi sonucunda, teknik olarak görkemli ve kaliteli, fakat yönetimin sorunlarına cevap vermeyen tasarımlar ortaya çıkmaktadır. Yönetici ve kullanıcıların sistem geliştirme faaliyetlerinde yer alması, sistemin başarısının ve rekabet üzerine etkisinin önemli bir belirleyicisidir.

YBS geliştirme sürecinin ilk aşamasında, sistem analizcileri düşünülen sistem projesinin gerçekleşmesinin gerekli olup olmadığını araştırmaktadır. Burada öncelikle bilgi sistemi projelerinin neden ve nasıl doğduğunu ele almak gerekmektedir.

Bir YBS sistemi kurarken dikkate alınması gereken konuları şu şekilde sıralayabiliriz:

1-YBS sistemini modüler yapıya ve/veya işletmenin tümüne uygulamaya koymanın ekonomikliğini analiz etmelidir.

2-Tasarım ve işletilme aşamalarında çalışacak uzmanların eğitim ve planlamaları, bilgisayar ve sistem yetenekleri yeterli olmalı, çalışmalarının sonuçları herkesin anlayabileceği biçimde açıklanmalıdır.

3-Örgütsel yapı, esnek bir biçimde yönetim bilişim sistemine göre düzenlenmelidir. (Akyol, 1995:40):

2.1.2.1.Yönetim Bilgi Sistemi Geliştirme Projesinin Başlatılma Kararı

Sistem geliştirme, yeni iş sistemleri yaratma veya mevcut sistemi değiştirme faaliyeti olarak tanımlanmaktadır. Sistem geliştirme projelerinin amacı, zaman ve para kaynaklarının uygun kullanımını sağlayacak en iyi sistemin kurulmasıdır. Sistem geliştirme, kavram olarak mevcut sistemin aksaklıklarının düzeltilmesi olarak anlaşılabilir. Bu, sistem geliştirmenin yanlış anlaşıldığını göstermektedir. Bilgi sistemlerinin, insan hayatına benzer formdaki yaşam döngüsünün aksamadan devam ettirilmesi, daha doğrusu ölüm kademesinin daha önceden belirlenip, sistemin geliştirilerek veya yeniden tasarlanarak, o noktada işletmenin hazır olması anlayışı sistem geliştirmenin temelini temsil etmektedir.

Yakın bir zamana kadar, YBS geliştirme projeleri bilgi sistemi departmanındaki bir personel tarafından başlatılmaktaydı. Mevcut bilgi sistemi kapasitesini en iyi bilen kişiler olduklarından bu doğru bir düşünceydi. Fakat bilgi sistemi personeli olmayan kişilerin de bilgisayar tabanlı bilgi sistemlerinin kapasite ve limitleri hakkında daha çok şey öğrenmesiyle, bilgi sistemi departmanı dışındaki insanlar tarafından da sistem geliştirme isteği doğmaya başladı. Bugün, organizasyonun her kademesindeki ve tüm fonksiyonel alanlardaki yöneticiler, zamanında ve mümkün olduğu kadar eksiksiz bilginin faydalarını anlamış durumdadır. Bilgi sistemi departmanı faaliyetlerinin önceliklerine bağlı olarak, birçok organizasyon sistem geliştirme projesi başlatma

kararı için biçimlendirilmiş bir prosedür uygulamaktadır. Sistem öneri formu, sistem geliştirme projesinin başlatılmasını isteyen herkes tarafından doldurulabilecek bir formdur. Bu form, tipik olarak aşağıdaki bilgileri içermektedir:

- Sistemdeki problemler veya elde edilebilecek fırsatlar,
- Sistem geliştirme amaçları,
- Önerilen sistemin ana hatları,
- Önerilen sistemin beklenen maliyetleri ve faydaları.

Sistem geliştirme projesi, organizasyonun ihtiyaç ve amaçları, önerilen projelerin öncelikleri ve tahmini değerleri göz önünde bulundurularak, yöneticilerin kararıyla başlatılmaktadır.

Sistem geliştirme süreci, YBS uzmanları ile kullanıcıları arasında işbirliğini sağlayan bir faaliyettir. YBS uzmanları, bilgi ihtiyaçlarını karşılamada, teknolojiyi kullanmada ve organize etmede; kullanıcılar ise kendilerini ilgilendiren fonksiyonel seviyedeki bilgi ihtiyaçlarını tanımlamada deneyim sahibidir. İki grubun sistem geliştirme sürecindeki işbirliği ile ihtiyaçların belirlenmesi ve karşılanması sağlanmaktadır. Bilgi sistemlerinin ihtiyaç duyulan seviyede işlemesi ve geliştirilmesi neticesinde optimum bir YBS ortaya çıkmaktadır (Stair, 1992:124). Sistem geliştirme sonucunda öncelikli olarak sistemin etkinliği artmakta ve buradan elde edilecek fayda işletmenin tüm birimlerinde değerlendirilmekte, maliyetler düşürülmektedir. Bunun sonucunda da müşteri memnuniyeti sağlanmaktadır.

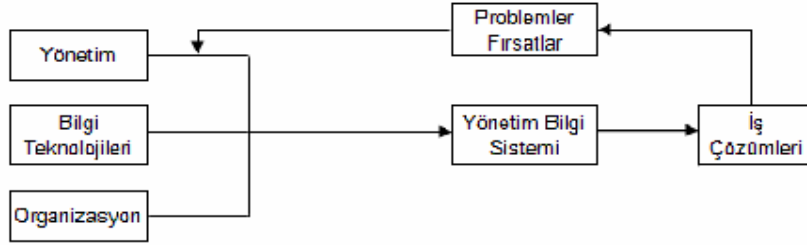
Her işletme bir veya birçok amacı gerçekleştirmek için varolan bir sistemdir. Bir hedef, kuruluşun ulaşmak için çaba harcadığı bir sonuçtur. Amaçların kuruluş içinde açıkça tanımlanmadığı durumlarda bile, hedefler kuruluşun birçok faaliyetini etkilemekte ve yönlendirmektedir. Amaçlar karı maksimize etmek, pazar payını arttırmak veya bir yatırımdan en çok getiriye sağlamak gibi çok genel terimlerle ifade edilmektedir. Bir başka kuruluş, topluma pozitif bir katkı yaratmayı veya çevre üzerindeki negatif etkilerini minimize etmeyi amaçlamış olabilmektedir. Örneğin; kar

maksimizasyonu hedefi için birçok amacın gerçekleşmesi gerekebilmektedir. Buna göre amaçlar, hedeflerden daha somut, ölçülebilir ve özeldir. Kuruluş amaçlarındaki değişimler veya yeni amaçların formüle edilmesi bir sistem geliştirme projesini tetikleyebilmektedir (Merih, 2000:56).

Genelde bir sistem projesinin başlaması aşağıda açıklanan beş temel kaynağa dayanmaktadır:

- **Son Kullanıcılar :** Kuruluşun çeşitli bölümlerinde çalışan son kullanıcılar, bilgi işlemin olanaklarını öğrendikçe, beklentileri ve istekleri artmaktadır. Örneğin; son kullanıcılar daha etkin envanter raporu veya daha iyi bir satış analizi isteyebilmekte ve mevcut sistemin sonuçlarından memnun olmayıp eksiklikleri ortaya koyabilmektedir. Kuruluşun büyümesi ve gelişimine karşın mevcut sistemin bu duruma uyum sağlayamadığı gözlenebilmektedir. Ayrıca sistem kurulduğu sırada gündemde olmayan bazı faktörler yeni ortaya çıkmış olabilmektedir. Bu durumda son kullanıcılar sistemin geliştirilmesi için bir baskı oluşturmaktadır.
- **Tepe Yönetim:** Tepe yönetimden gelen istek ve emirler, sistem projeleri için önemli bir kaynak olabilmektedir. Bu istek ve talimatlar yeni bir amacın gerçekleşmesi için yeni bilgi kaynaklarına duyulan bir ihtiyaç, yeniden örgütlenme, yeni bir yönetim stratejisi veya yeni istekler olabilmektedir.
- **Mevcut Sistemler:** Mevcut sistemdeki hata ve yetersizlikler, bir sistem projesinin başlamasına yol açabilmektedir. Sistemdeki kusurların ve eksikliklerin düzeltilmesi mümkün olabilse de, birçok durumda bu süreç panik halinde bir yangın söndürme telaşına dönüşmekte ve bir kusur düzeltilirken yeni kusurların doğmasına yol açmaktadır.
- YBS'nin etkin bir şekilde kullanılabilmesi, şekil 8'de gösterildiği gibi sistemin kapsamını oluşturan organizasyon, teknoloji ve yönetimin iyice anlaşılmasıyla mümkün olacaktır.

.....

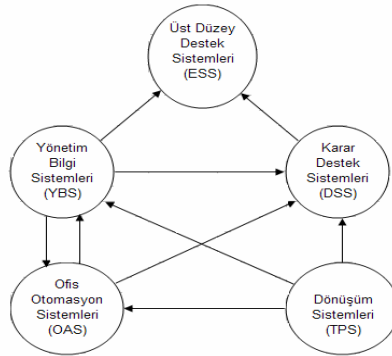

Şekil 8 : YBS'nin etkin bir şekilde kullanılabilmesi.

(Kaynak:Laudon, 1998:45)

2.1.2.2. Yönetim Bilgi Sistemlerinin Planlaması

YBS tasarımı, planlı örgütsel bir değişimdir. Genellikle yeni tasarlanan sistem, yeni çalışma şekillerini de beraber getirecektir. Bu değişimler organizasyonu etkileyeceği için, YBS tasarımı çabalarının belli bir plan takip etmesi faydalı olacaktır. YBS planlamasıyla neyin ne zaman yapılacağına karar verilir. Aynı zamanda kaynakların etkin kullanımı da sağlanmış olur.

Şekil 9: Yönetim bilgi sistemlerinin planlanması.

(Kaynak:Laudon, 1998: 48)

YBS planı, sistem geliştirme, mevcut durum, yönetim stratejisi, uygulama planı ve bütçe konularında izlenecek yolu gösteren bir kılavuz olarak tanımlanabilir(Laudon, 1998: 49).

YBS planlamasında iki yöntem izlenebilir; yukarıdan aşağıya planlama yada aşağıdan yukarıya planlama. Yukarıdan aşağıya planlama, işin amaçlarının bir bütün olarak analiz edilmesiyle başlar ve aşağıdaki daha özel sistemlere doğru devam eder. Aşağıdan yukarıya doğru planlama da ise belirli bir sistemin ihtiyacıyla başlar, o sistem için ihtiyaçlar geliştirir ve yukarıya doğru sistemlerin entegrasyonu ile devam edilir (Kroenke, 1992:635).

Aşağıdan yukarıya planların avantajı belirli sistemlerin daha hızlı geliştirilebilmesidir. Fakat yanlış ve yetersiz sistemler geliştirilme olasılığının yüksekliği, oluşturulan sistemlerin entegrasyonundaki sıkıntılar ve bu planların kısa vadeli olarak düşünülmesi nedeniyle yukarıdan aşağıya planlamaların tercih edilmesi daha faydalı olmaktadır. Yukarıdan aşağıya planlamayla, sistemler tüm iş ihtiyaçlarını kapsayacak şekilde daha hatasız ve uygun olarak geliştirilebilmektedir.

YBS'nin yukarıdan aşağıya planlanmasında aşağıdaki temel adımlar izlenebilir;

- İşletme stratejilerinin belirlenmesi
- Endüstri ve teknoloji trendlerinin incelenmesi
- Kritik başarı faktörlerinin belirlenmesi
- YBS geliştirme stratejilerinin belirlenmesi

.....

2.1.2.3. Bilgi Sistemlerinin İşletim Şekilleri

Kendi sistemlerine sahip işletmeler ile ortak kullanılan sisteme sahip işletmelerde bilgi sistemlerini nasıl çalıştıracakları konusunda sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Bu açıdan öncelikle kuruluş amaçlarıyla, bilgi sistemi kullanım amaçları birbirleriyle uyumalıdır. Bilgi sistemlerinin işletim şekilleri;

1-Yönetim hangi amaçları için kullanılacaktır?

2-İşletmenin hangi amaçlarına hizmet edecektir?

3-Hizmetlerin kapsamı ne olacaktır?

4-Hizmetlerin şekli ne olacaktır?

Sorularına verilecek cevaplarla belirlenir(Taylan, 1974:39).

İşletim şekilleri genel olarak iki ana başlık altında incelenir.

1-Kapalı Kutu Çalışma Şekli: Bu çalışma şeklinde bilgi sistemlerinden yararlanacak olan birim ve bölüm için, yapılacak işin sadece bilgilerini bilgi işlem birimine vermeleri yeterlidir. Diğer bütün işler, araştırma, tasarım, programlama ve uygulamaların yürütülmesi bilgi işlem biriminin görevidir. Sonuçlar çıktı halinde ilgili birime verilir.

Bu tür çalışma şekli için bilgi işlem biriminin uzman ve yetenekli personellerden oluşması birimler arası bilgi akışını hızlandırarak bilgi ihtiyaçlarını karşılaması, farklı birimlerin uygulamalarının ortak değerlendirmelerinin zamanında hızlı ve doğru bir şekilde yapılması, bilgi işlem birimini hayati öneme sahip bir birim durumuna getirir. Kapalı kutu çalışma stili, bilgi işlem birimi dışındaki birimlerin bilgi sistemine donanım ve kullanımlara yabancı kalmaları, bu birimle diğer birimler arasında uyumsuzluk ve geçimsizlik doğurur. Bu durum da bu tür çalışma şeklinin bir dezavantajıdır.

2-Açık Kutu Çalışma Şekli: İşletmelerde bu tür bir çalışma biçiminde bilgi işlem biriminin olanaklarından sadece donanımın kullanılması söz

konusudur.Sistemden yararlanacak olan birimlerin her birisi kendi uygulamalarını kendi imkanlarıyla tasarlamak, programlamak, bilgileri girmek gibi işlemlerini yapmak durumundadır.

Bu tür bir çalışma ile her birim kendi sorumluluğunu yüklenmiş daha küçük uzman kadrosu ve daha az yetenekli personel ile iş yapma imkanı ortaya çıkmış olur.Her ünite kendi çalışmaları konusunda daha detaylı bilgi ve daha geniş uygulama imkanına kavuşacakları için daha doğru ve güvenli bilgi elde etme imkanı doğar.Bunun yanında her birim kendi işlerinde bağımsız olduğu için birimler arası uygulamaların bütünleştirilmesi genellikle mümkün olmaz.Ayrıca birimlerin sistemi meşgul etme saat ve günlerin iyi planlanmaması durumunda sistemin atıl kapasite ile çalışması ve maliyet artışına sebep olması, bu çalışma şeklinin dezavantajları arasında sayılmaktadır.

Bu iki işletim şekli arasında hangi kuruluşun hangi şekli benimseyeceği konusunda kesin ayırım yapılmamakla birlikte her kuruluş kendi amaçları ve yapısına uygun olarak her iki işletim biçiminden de belirli ölçülerde yararlanabilir.Bilgisayar işlemleriyle çok yakın ilişkili birimler örneğin üretim ve muhasebe birimleri için kapalı kutu çalışma biçimi daha uygun iken aynı kuruluşun mühendislik konusundaki araştırmaları için kendi konusunda uzman kişilere ihtiyaç duymasından dolayı açık kutu çalışma biçimi daha uygun olabilir.

2.1.3.HAZIR GİYİM İŞLETMELERİ VE HAZIR GİYİM İŞLETMELERİNDE YÖNETİM BİLGİ SİSTEMLERİ

2.1.3.1.Hazır Giyim Sektörü

Tekstil ve hazır giyim sektörü ürün çeşidi çok ve karmaşık olan bir sektördür.Sektör en genel anlamda tekstil ve hazır giyim olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır.Tekstil, iplik yapmaya uygun liflerden yapılmış ipliklerle dokunarak ya da örülerek ve terbiye işlemlerinden seçtikten sonra giysi ve diğer amaçlar için kullanıma hazır hale getirilen ürünlerin üretim işlemidir.Tekstili ana hatlarıyla elyaf,iplik,dokuma,örme,boya-baskı,nakış ve dokusuz yüzeyler olarak ve iç giyim eşyaları ise hazır giyim kapsamına girmektedir.Hazır giyim ,Türkiye’de ve bazı ülkelerde tekstilin dışında ayrı bir sektör olarak ele alınmakta,bazı ülkelerde ise tekstilin içerisinde bir bölüm olarak ele alınmaktadır.

Dünya üzerinde hızla artan nüfus ve yükselen gelir düzeyi,giyim eşyası ihtiyacını büyük boyutlara ulaştırıp,bu ihtiyacı karşılayabilmek için seri üretime geçilmesi zorunluluğu ortaya çıkınca,giyim eşyası üretimi önce atölyelerde,daha sonra da büyük işletmelerle fabrikasyon haline dönüşmüştür.İşte hazır giyim,tekstil yüzeylerinin fabrikasyon olarak giysi ya da kullanım eşyası haline dönüştürülmesi olarak tanımlanabilir.(Erdoğan, 1995:1)

Hazır giyim endüstrisi tekstil,deri ve plastik ürünleri olarak,gerek giyim gerekse kullanım amacına yönelik çeşitli hazır eşyaların yapımını konu alan geniş bir sektördür.Üretilen ürünler,elbise,kravat,eldiven,çorap,şapka gibi giyim eşyaları,çarşaf,örtü, kılıf,mendil ile bunlar benzeri plastik ya da polimeri ürünlerdir.Ne var ki,dokuma ve örme kumaşlardan yapılan tekstil giyim ve kullanım eşyalarının yapımı,kumaş yapımı ile iç içe olduğundan ve hazır giyim sektörünün ayrı bir bölümünü oluşturduğundan ve hazır giyim sektörünün ayrı bir bölümünü oluşturduğundan tekstil sektörünün bir uzantısı olarak görülebilir(Önder vd. 2001:50)

Hazır giyim sektörü yapısı gereği dinamik bir sektördür, ihracat olanakları yüksektir, yüksek bir yatırım finansmanı gerektirmez, ürün tipi ve üretim şekli kolaylıkla değiştirilip , pazar koşullarına uyum sağlayabilme avantajı vardır. Tüm bunlar hazır giyim sektörünün yatırımcılar için cazip hale getirmektedir . Ancak , tekstil sektörleri arasında tüm hata ve problemlerin en açık ortaya çıktığı üretim dalı da hazır giyimdir. Çünkü tüm ham ve yardımcı maddenin bir araya gelerek , anlam kazandığı son üretim aşamasıdır . Bu aşamadan sonra artık mal müşterinin kullanıma sunulmaktadır (Öktem vd , 2001).

Ülkemiz , Cumhuriyetin ilk yıllarında tekstil ve hazır giyim ithalatçısı iken , tekstil sektöründe 1950 , hazır giyim sektöründe ise 1970 yılından itibaren ihracatçı konuma ulaşmıştır . 1980’li yıllara gelindiğinde ülke ekonomisi için yer edinmeye başlayan sektör bu yıllarda başlayan ihracata dönük kalkınma modeliyle beraber önemli bir atılım göstermiş ve günümüzde toplam üretim yarısından fazlasını ihraç eden , toplam ihracatta %38,4’lük payı olan , ülke ekonomisinin lokomotif sektörü haline gelmiştir . 1997 yılı itibariyle ülkemiz dünya tekstil ihracatındaki %2,2’lik payı ile 13., dünya hazır giyim ihracatındaki %3,5 ‘lik payı ile 6. ve dünya tekstil-hazır giyim ihracatını %2,9’lik 11.en büyük ihracatçı ülke konumundadır(DTM , 1998 ve TGSD ,2002).

2.1.3.2.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleri

Hazır giyim sektöründe son yıllarda yaşananlar global pazarlarda rekabetin hiç de kolay olmadığı iyi bir göstergesidir . İhracat yapan firmalar , Uzakdoğu , Doğu Avrupa ve Kuzey Afrika’daki üreticilerin düşük maliyetleriyle rekabet etmek yanında , kalite üzerinde yoğunlaşmaya ve marka yaratmaya çalışmaktadırlar.

Hazır giyim işletmeleri global pazarlarda rekabet için, en az gider ve maliyetle en fazla ekonomik değeri üretmek, yeni pazarlar yaratmak, global pazarlardaki ürün çeşitliliği ve rekabetçi fiyatlarla baş etmek zorundadırlar . Bunu yaparken iş

ortaklarının, tedarikçilerinin, satış-dağıtım kanallarının ve müşterilerinin oluşturduğu çevreyi etkin bir şekilde yönetmelidirler . Bunu sağlayabilmeleri ise organizasyon şemasında iş süreçlerine kadar bütün şirket işleyişinin ve yönetim anlayışının değişmesi anlamına gelmektedir.

Bu yeniden yapılanma sürecinde yönetilmesi gereken başka önemli bir faktör de bilgidir . Artık hızla değişen piyasa koşullarında ayakta kalabilmek için dinamik bir yapı kadar , bilgiye ulaşım ve ulaşılan bilginin etkin kullanımı , kritik başarı faktörleri olarak ortaya çıkarmak , bu da iç ve dış süreçlerinde etkinlik ve verimliliği yakalamak isteyen işletmelerin YBS'nin yatırım yapmalarını zorunlu kılmaktadır.

Hazır giyim işletmelerinde YBS'nin ana amacı da firmaların satın almadan, üretim kontrol ve planlamaya, satış ve dağıtımdan finansa ,malzeme yönetiminden muhasebeye tüm iş süreçlerini planlamaları ve kontrol altına almalarını sağlayan, planlama ve stratejik karar alma sürecini tutarlı ve düzeyli bilgi akışıyla besleyen bütünleşik bir altyapı sunmaktadır. Hazır giyim işletmelerinin ihtiyacı, maliyetlerini kontrol altına alabilecekleri, modern işletme tekniklerini rahatlıkla uygulayabilecekleri ve global olabilecekleri YBS'dir.

2.1.3.2.1. Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemlerinin Altyapısı

Hazır giyim işletmeleri çağın gereklerine uygun uluslararası standartlarda üretim yapmak zorundadır . Belirlenen hedeflerine ulaşabilmeleri kaliteli , ucuz ve seri üretim ile mümkün olabilecektir. Ancak ülkemizde hazır giyim işletmelerinin iyi organize olmadıkları ve verimliliklerinin istenilen seviyeye ulaşmadığı görülmektedir (Bulgun ve Bozkurt, 2000:17). İşletmelerin iyi bir şekilde yönetilebilmesi ve verimliliklerinin artırabilmesinde bilgi sistemlerinin büyük yardımı olacaktır.

Türkiye'deki tekstil ve hazır giyim işletmelerinin bilgi sistemleri altyapısı ile ilgili mevcut durumları aşağıdaki gibi özetlenebilir(Yüregil,1999:87)

- Türkiye'deki hazır giyim işletmelerin bilgi sistemlerini kullanma durumu henüz gelişme aşamasında olup , gelişmiş işletmeler ile rekabet edebilecek düzeyde olmadığı düşünülmektedir.
- Türkiye'deki KOBİ statüsünde işletmelerin bilgi teknolojisi altyapılarının büyük işletmelere göre daha yetersiz ve zayıf olduğu , internet aracılığıyla dünyada yeni pazarlar bulma ve bilgiye anında ulaşarak doğru kararlar verme gibi bazı rekabetçi silahlardan yoksun olarak pazarda var olmaya çalıştıkları görülmektedir .
- İşletmelerin en çok muhasebe , personel ve bordro , satış ve faturalama gibi bilgisayara dayalı veri işleme yazılımlarını kullanmalarına rağmen karar vermede karar destek sistemleri , yönetim bilgi sistemleri ve üst düzey destek sistemleri gibi yönetim araçlarından yararlanmadıkları görülmektedir .
- İşletmelerin , özellikle KOBİ'lerin elektronik ticaret , elektronik veri değişimi ve ticaret noktaları gibi konularda yeterli bilgileri bulunmadığı görülmektedir .

Hazır giyim işletmeleri , global pazarda rekabet edebilmek için YBS altyapılarını bir an önce oluşturmalı ve elektronik ticaret , internette pazarlama ve elektronik veri değişimi gibi yeni yaklaşımlar bir an önce kullanılmaya başlamalıdır.

2.1.3.2.2.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleri Tasarımını Etkileyecek Üretim Etkinlikleri

Konfeksiyon işletmelerinde YBS tasarımını etkileyecek üretim etkinliklerinin her biri, ayrı bir teknik ve araştırma olan bölümlere ayrılarak incelenmelidir.Bu etkinlikleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz(Bulgun ve Bozkurt, 2000:19):.

- Sanatsal tasarım: model çizimi ve secimi,çizim tekniği.
- Ürün özelliklerinin belirlenmesi:Estetik tasarım yanında giysi yapısı ve malzemelerinin belirlenmesi,bir diger deyimle fiziksel tasarım.
- Kalıp çizimi ve hazırlanması.
- Kesim planlanması: Hangi bedenlerin hangi sayılarda bir kesim partisi içinde kesileceğinin belirlenmesi.
- Kesim düzenleme ve iş dağıtımı: Aynı giysiye ait parçaların düzenlenip aynı rakam ya da isaretlerle numaralanmasından sonra dikiş için dağıtımı.
- Operasyon listesinin hazırlanması:Tüm dikis ve ütü işlemlerinin yapılacağı sıra ,süre ve iş istasyonlarının ya da makinelerini belirleyen işlem listesinin hazırlanması.
- İş ve materyal akım planlarının hazırlanması: uygulana taşıma sistemine göre (işçi,hareketli bant,askı,karma vb.)hazırlanan hareket planları.
- İş analizi: Metot ve zaman etüdü biçiminde yapılan iş (operasyon)analizleri.
- Kalite özellikleri: İş analizine dayalı olarak ürün kalitesini etkileyen her bir ilsem için hazırlanan kalite değerlendirmeleri
- Dikim ve ütü.
- Kalite kontrolü:İşlem-işçi ve bitmiş ürün kontrolü olmak üzere iki ayrı bakış açısından uygulanan kalite kontrol.
- Üretim planlaması:Yalnızca miktar olarak değil aynı zamanda zamana bağlı terimin planlamasını içeren ayrıntılı üretim planlaması.
- Ücret sistemi:Akort,prim ya da teşvikli ücret sistemlerinin uygulanmasına ilişkin ücret tarifelerinin yapılması,üretim kayıtlarının ve bordro tanziminin planlaması.
- Maliyet sistemi:Safha ya da parça maliyeti biçiminde uygulanacak bir sistem geliştirilmesi.
- Sipariş kabul esaslarının belirlenmesi.
- Kumaş ya da malzeme stoklarının kontrolü.
- Dağıtımın planlanması
- Alıcıya sunum biçiminin değerlendirilmesi.

- Üretim kontrol sistemi:Günlük olarak üretim planlarıyla karşılaştırmalı olarak düzenlenen bir üretim kayıt ve kontrol sisteminin hazırlanması.
- İşçi eğitimi: Ön eğitim ,is basında eğitim ,geliştirme eğitimi ,usta eğitimi ve diğer tür eğitim ihtiyaçlarının değerlendirilmesi ve planlanması.
- Yatırım ve genişletme projelerinin hazırlanması
- Malzeme sağlama etkinlikleriyle ilgili çalışmalar:Alımlar için teknik özellik ve ticari alım esaslarının belirlenmesi.
- İşçi alım esaslarının belirlenmesi:İşçi niteliklerinin ,sınav biçiminin vb. faktörlerin değerlendirilmesi ve saptanması.
- Yıllık bilançonun çıkarılması:İşletmenin yapısına uygun bir bilanço tekniğinin geliştirilmesi.

Konfeksiyon işletmelerinde YBS geliştirilirken tüm bu etkinliklerin her biri inceleme,araştırma ve geliştirme biçiminde sürdürülüp karara bağlanan ,daha sonra da uygulanan bir ekip çalışmasını gerektirmektedir.Bu ekibin ise konfeksiyon üretimi ve teknolojisi hakkında genel bilgiye sahip olması yanında özellikle sevk ve idare bilgi ve becerisine sahip, sosyal ilişkileri yürüten bir ekip olması çok önemlidir.

2.1.3.2.3.Hazır Giyim İşletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemleriyle Potansiyel Fayda Sağlanabilecek Konular

Hazır giyim işletmelerinde , YBS ile potansiyel fayda sağlanabilecek Çeşitli alanlar ve konuları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz: (Wimple ve Vosti ,1997:5-6)

- Elektronik Veri Değişimi:YBS hazır giyim işletmelerine ,diğer işletmeler, tedarikçiler,mevcut müşteriler ve potansiyel müşteriler ile daha ucuz ve kolay veri değişimi imkanı sağlayabilir.Bu şekilde ,yeni müşterileri çekme ve onlara iş yapma olanakları arttırabilir.
- Tedarik: YBS ile işletmeyi ilgilendiren konularla ilgili bilgilere daha kolay ulaşabilme imkanı sağlanabilir.Örneğin bazı işletmeler ,üretici firmalardaki stok kumaşlarla ilgili bilgilere ulaşabilmek isterler. Bu bilgiler ,kumaşla ilgili miktar ,en ,içerik, doku ve diğer bilgileri içerecektir.Kumaş satıcıları bu tip bilgileri toplayıp,elektronik formda paylaşabilir.
- Üretim planlama : YBS ile üretim planlama işlemini otomatik hale getirilebilir.Hazır giyim işletmeleri ,çok çeşitli modeller için gelen siparişleri kısa zamanlarda üretmeye çalışmaktadır.Gelen siparişlerdeki model çeşitliliğinin artması, adetlerinin azalması ve zaman kısıtları üretim planlama işlemini iyice karmaşıklaştırmıştır.YBS ile ,siparişin alımında yüklenmesine kadar geçen bütün aşamalar bilimsel metotlar ile planlanıp takip edilebilir.Planlar, süreç içindeki değişmelere göre hızla revize edilebilir.Özellikle üretim kanadındaki planlama ve değerlendirme için etüt veritabanı bulunabilir.
- Yeni Ürün Geliştirme: YBS stilist,üretici firma ve kumaş tedarikçisinin ,tasarım bilgileri, kumaş özellikleri ,fiyat vb. bilgileri elektronik olarak paylaşabilmeleri imkanı sağlayabilir.Örneğin model çizimlerinin veya görüntülerinin paylaşılması ile ortak bir tasarım ortamı sağlanabilir.Hazır giyim işletmelerinde mevcut ürün geliştirme süreci istenenden çok daha uzun sürmektedir.Uygun YBS araçları ile ürün geliştirme zamanı büyük ölçüde azaltılabilir.

- Otomatik Sipariş İşleme: YBS ,gelen siparişleri üretim planlamada kullanılabilir formata çevirme imkanı sağlar. Burada YBS ,kritik zaman planlaması ,kesim emirleri ,malzeme kartelaları , kalıp yerleşimi ve dikim emirleri gibi özellikleri içerebilir.
- Kalite Takibi: YBS ,üretim hatalarını izleme ve düzeltebilme imkanı sağlayabilir.Geliştirilmiş bir demet takip sistemi ile ,ürünün geçtiği aşamalar , her bir aşamada harcanan zamanlar ve bu aşamaları gerçekleştiren işçilerle ilgili bilgiler elde edilebilir.
- Stok Takibi: YBS ile ,gelen hammaddeleri ve prosesteki ara stokları izleme ve stoklamayı otomatikleştirme imkanı sağlanabilir.YBS'de,genel,finans ham madde,işçilik stok gibi maliyetleri teorik ve gerçekleşen olarak sürekli takibini sağlayan bir alt yapı bulunabilir.
- Standardizasyon: YBS ile işletmenin her kademesindeki bilgi akışını standartlaştırma imkanı sağlar.Standardizasyon ile ,işletmenin her kademesinin aynı dil ile oluşması ve istenen tam zamanında iletişim sağlanabilir.Hazır giyim işletmelerinde standardizasyon getirilmesi gereken konulardan bazıları şu şekilde sıralanabilir: (Tamtürk,2001: 4)

1. Müşteri ,model , sipariş , numune dosya formatları
2. Siparişlerinin kodlanması
3. Renk arşiv kodlanması
4. Hammadde ve mamul stok kodlanması
5. Üretimde etüt verileri
6. Üretimde performans değerlendirme
7. Üretimde kalite değerlendirme

- Performans Değerlendirme: YBS ile ,işçi bazında veya grup bazında performans değerlendirme ve kayıp zamanları belirleme imkanı sağlanabilir.İşçi bazında kalite takibi yapılması hem proses kontrol hem de son kontrol bazında desteklenebilir.

- Uzaktan Erişilebilirlik : YBS ,İşletme içindeki bilgilere firma dışındanda kullanıcının yetileri dahilinde , eş zamanla ulaşabilme imkanı sağlar.
- Veri Güvenliği:YBS ile ,verilerin tamamını güvenilir bir veri tabanında saklama imkanı sağlanır.Veritabanı içinde; müşteri verileri,model verileri ,renk verileri ,sipariş verileri, ön maliyet verileri ,resimli ölçü tablosu verileri, teknik talimat verileri ,baskı-nakış verileri gibi tablolar bulunmalıdır.Veriler alınırken belirli bir hiyerarşi ile bilginin çift girişine izin verilmez.
- Raporlama:Filtreleme, sıralama ,gruplandırma ve diğer araçlar ile veritabanındaki bilgi istenen şekilde elde edebilme ve değişik raporlar olarak kaydedebilme imkanı sağlanabilir.YBS ile,kullanıcıya göre farklı ara yüz ayarları yapılabilir,böylece sistem kullanıcıya rahatça çalışma ortamı sağlayabilir.Bilgi sistem üzerinde istenilen zamanda en son haliyle ulaşabilecek durumda tutulabilir (Tamtürk, 2000: 6).
- Yetkilendirme : YBS ile sisteme bilginin kimin tarafından ne zaman nerede ve nasıl girileceği kesin olarak belirleme ve bu şekilde güvenli bir sistem elde etme imkanı sağlanabilir.Ayrıca girilen bilgilere ,kimlerin ulaşabileceği de yetkilendirme ile belirlenebilir.

2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMA VE YAYINLAR

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak gündeme gelen ve kısa bir geçmişe sahip olan yönetim bilgi sistemi konusu üzerinde yürütülen akademik çalışmalar son yıllarda giderek hız kazanmaktadır. Bilgi teknolojileri ve işletme yönetimi konuları ile ilgilenen akademisyenler YBS'yi çeşitli açılardan incelemişlerdir. Bu konuda yapılan bazı çalışmalar ve içerikleri;

ARSLAN, Oğuzhan(2002): “Konfeksiyon işletmelerinde Yönetim Bilgi Sistemlerinin Tasarlanması ve Uygulanması” adlı yüksek lisans tezinde bir konfeksiyon işletmesinde gerekli olacak çeşitli yazılımlar oluşturmuştur.

BİLGİ, Ali Fatih (1993): “Üretim Yönetim Sistemlerinde Kabaca Kapasite Planlamasına MRP II Yaklaşımı” adlı yüksek lisans tezinde aynı fabrikada çok çeşitli ürüne sahip, teknolojik gelişmelerden etkilenen, satış tahminlerinin verimli yapılamadığı bir pazar içerisinde çalışan, dolayısıyla sık üretim programı değişiklikleri yaşayan bir firma yapısı incelenmiştir. MRP II kullanılan bu sistemde, planlamada yaşanan değişikliklere adaptasyonun en kısa sürede ve olabilirliği en fazla Ana Üretim Planı – MPS ile sağlanabilmesi için gerekli veriler incelenmiş, Kabaca Kaynak Planlaması RCCP'den sağlanacak faydalar araştırılmıştır.

BULGUN, Başer(2000): “Bilgisayarda Bir Giysi Tasarım Programı Oluşturulması” adlı yayınında, bilgisayar destekli moda tasarımında program çeşitleri vurgulanmış, bilgisayarda yeni bir veri tabanı oluşturulmuştur.

CAN, Halil (2001): “Yönetim Bilimi ve Tarihçesi” adlı makalesinde yönetim biliminin nasıl ortaya çıktığını, yönetim biliminin geçirmiş olduğu süreçleri ve şundaki durumunu anlatmaktadır.

ÇARKIT, Neziha (1997): “Yönetim Süreçlerinde Bilgisayara Dayalı Karar Destek Sistemlerinin İrdelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde yönetim süreçleri incelenerek bilgisayar uygulamalı yönetim sistemleri irdelenmekte, bilgisayar

uygulamaları içinde yer alan karar destek bileşenlerinden, veri ambarları, yapay zeka, uzman sistemler incelenerek karar destek sistemlerinin oluşumu irdelenmiştir.

ERKİP, Nesim; Ömer KIRCA (1990): “Katı Atık Yönetim Sistemi Tasarımı” adlı makalede katı atığın oluşmasından ortadan kaldırılması ya da yararlı hale getirilmesi sürecini planlayan bir yönetim sistemi tasarlanmıştır.

KUTLU, Nurcan (2001): “Hazır Giyim İşletmelerinde Tasarım Sürecine Yönelik Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde hazır giyim işletmelerinde tasarım bölümünün hangi düzende çalışması gerektiğini göstermiştir.

ORAL, Gülşin (1999): “Bir Hazır Giyim İşletmesinde Kalite Güvence Sistemi Çerçevesinde Bir Ürünün Tasarlanması ve Hazırlık Aşamasındaki İş Planı” makalesinde farklı bir model bilgi formu oluşturmuştur.

YÜZÜGÜLLÜ, Nihat; Şerafettin ALPAY (1996): “Birden Fazla Montaj Bandı ve Ürün Çeşidi Olan İşletmede Üretim Programı İçin karar Destek Sitemi Tasarımı” adlı bildiri de bir fabrikada pazarlama firmasından gelen siparişler doğrultusunda üretim programı hazırlamakta ve bu programdan hareketle marka ve model temelinde çizelgeleme yapmak maksadıyla montaj bantlarına alternatif yüklemeler türetilmesine ve bunların değerlendirilmesine yönelik karar destek sistemi oluşturulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı,yönetim bilgi sisteminin hazır giyim sektöründeki yeri ver önemini saptayarak,hazır giyim sektörüne yönelik yeni bir yönetim bilgi sistemi oluşturmaktır.Bu bölümde,araştırmanın amacına ulaşmak için uygulanan yöntemler yer almaktadır.

3.1.Araştırma Yöntemi

Bu araştırma ; hazır giyim işletmelerinde kullanılan bilgi akış şeklini, hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sistemlerini tanıma ve kullanma durumlarını ve işletmede kullanılan yönetim bilgi sisteminin işletmeye yararlarını, hazır giyim kullanıcılarının konu hakkındaki eğitimini belirlemek amacıyla betimsel(survey) yönetim kullanılmıştır.Araştırma amacına uygun olarak araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir bulunmaktadır.

Anket formları, TOBB'a bağlı erkek dış giyimi üreten 54 adet orta ve büyük ölçekli hazır giyim işletmesinden yönetim bilgi sistemi kullanan 22 işletmeye -e posta aracılığıyla ve doğrudan uygulanmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

3.2.1.Araştırma Evreni :

Araştırmanın evrenini; Ankara ve Eskişehir illerinde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'ne bağlı, orta ve büyük ölçekli, erkek dış giyimi üreten, hazır giyim işletmelerinin, yöneticileri oluşturmaktadır.

TOBB'a bağlı erkek giyimi üreten Ankara ilinde 38,,Eskişehir ilinde 16 adet olmak üzere toplam 54 adet orta ve büyük ölçekli hazır giyim işletmesi bulunmaktadır.

3.2.2.Araştırmanın Örnekleme :

Araştırmanın örneklemini, TOBB'a bağlı, erkek dış giyimi üreten, 54 adet, orta ve büyük ölçekli, hazır giyim işletmelerinden, yönetim bilgi sistemi kullanan, 12 işletme ve kullanmayı planlayan 10 işletme ile birlikte toplam 22 işletme oluşturmaktadır.

Anket uygulanan işletmeler ve yöneticiler ile ilgili demografik bilgiler Tablo 1,2,3,4,5,6,7,8,9'da sunulmuştur.

3.2.2.1.Araştırmaya Katılan Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler

Tablo 1 : Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Öğrenim Durumlarının Dağılımı,

	Sayı	%
ilköğretim	2	9,1
ortaöğretim	6	27,3
önlisans	6	27,3
lisans	6	27,3
Yüksek lisans ve üzeri	2	9,1

Toplam	22	100,0
--------	----	-------

n= 22

Ankete katılan kişilerin eğitim düzeylerine göre dağılımları farklılık göstermektedir. Ankete katılan yöneticilerin %27,3 oranlarında ortaöğretim,önlisans veya lisans eğitimi almış oldukları görülmektedir.

Tablo 2 : Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Konfeksiyon Sektöründe Çalışma Sürelerinin Dağılımı

	Sayı	%
0-5 yıl	10	45,5
6-10 yıl	2	9,1
11-20 yıl	4	18,2
21+ yıl	6	27,3
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan kişilerin,konfeksiyon sektöründe çalışma sürelerine göre dağılımında %54,4'inin bu sektöre henüz yeni katıldığı orta çıkmaktadır.

Tablo 3 : Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Yabancı Dil Düzeylerinin Dağılımı

	Sayı	%
İngilizce	17	77,3
Almanca	1	4,5
İspanyolca	0	0
Diğer(Bilmiyorum)	4	18,2
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan kişilerin , yabancı dil eğitimi dağılımına göre %77,3'ü İngilizce bilmektedir.%4,52'i Almanca bilmektedir,ankete katılanların %18,2'sinin ise yabancı dil eğitimi bulunmaktadır.

Tablo 4 : Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Bilgisayar Kullanma Becerilerinin Dağılımı

	Sayı	%
başlangıç	1	4,5
orta	7	31,8
iyi	7	31,8
çok iyi	6	27,3
Hiç	1	4,5
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan kişilerin bilgisayarı kullanma becerisine göre dağılımında görüldüğü gibi katılanların %95,5 ile bilgisayarı kullanmaya yeterli düzeydedir. Ankete katılan %4,5'inin bilgisayarı kullanma becerisi yeterli değildir.

Tablo 5 : Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Kullandığı Bilgisayar Programlarının Dağılımı

	Sayı	%
Word	22	100,0
Excel	20	90,9
Powerpoint	10	45,5
Access	5	22,7
CorelDraw,Freehand	6	27,3
Gerber, Lectra, Investronica,Assyst	10	45,5

n= 22

Ankete katılıp, bilgisayar kullanan kişilerin %100'ü Word programını,%92,3'ü Excel programını,%53,84'üPowerpoint programını kullanmaktadır.

3.2.2.2.Araştırmaya Katılan İşletmeler İle İlgili Bilgiler

Tablo 6 : Araştırmaya Katılan İşletmelerde Çalışan Sayılarının Dağılımı

	Sayı	%
1-50 kişi	4	18,2
51-100 kişi	3	13,6
101-200 kişi	3	13,6
201-400 kişi	3	13,6
401+ kişi	9	40,9
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan işletmelerin çalışan sayısına göre dağılımları farklılık göstermektedir.Elde edilen verilere göre işletmelerin %45,5 küçük ve orta ölçekli,%54,5'i ise büyük ölçekli işletme sınıfına girmektedir.

Tablo 7 : Araştırmaya Katılan İşletmede Bulunan Bölümler

	Sayı	%
yönetim	22	100,0
planlama	20	90,9
kesme	22	100,0
üretim	22	100,0
kaliye kontrol	20	90,9
personel	21	95,5
halkla ilişkiler	22	100,0
pazarlama	22	100,0
model hazırlama ve geliştirme	21	95,5
hazırlama	22	100,0
malzeme depo	22	100,0
ürün depo	7	31,8
arge	8	36,4
finans	20	90,9

n= 22

Ankete katılan işletmelerin hepsinde yönetim,kesim,üretim,halkla ilişkiler,pazarlama, hazırlama ve malzeme depo bölümleri bulunmaktadır.Diğer bölümlerin bulunması durumu farklılık göstermektedir.

Tablo 8 : Araştırmaya Katılan İşletmede Kullanılan Bilgisayar Sayısının Dağılımı

	Sayı	%
1-5	1	4,5
6-10	7	31,8
11-20	5	22,7
21+yıl	9	40,9
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan işletmelerin %40,9'unda 21 ve üzeri sayıda bilgisayar kullanılmaktadır.%4,5'inde 1-5 bilgisayar bulunmaktadır.

Tablo 9 : Araştırmaya Katılan İşletmelerde Bilgisayar Arası Ağ Bulunma Durumu

	Sayı	%
evet	22	100,0
hayır	0	0
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan işletmelerin hepsinde bilgisayarlar arası ağ bulunmaktadır.Bu durum yönetim bilgi sistemine elverişli bir ortam sağlamaktadır.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Araştırmanın amaçları doğrultusunda, verilerin elde edilebilmesi için oluşturulan anket formu, uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Anket ; 4 işletme yöneticisine uygulanarak, soruların açıklayıcı, net ve anlaşılabilir olduğu kontrol edilmiş ve gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Anket formu; kişisel bilgiler ve işletme profili ile yönetim bilgi sistemi kullanımı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde toplam 10 soru bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise araştırmaya katılan işletmelerin yönetim bilgi sistemi kullanımı ve yönetim bilgi sistemi yazılımları hakkındaki düşüncelerini belirlemeye yönelik 15 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde 20 numaralı soruyu sadece yönetim bilgi sistemi etkili kullanan ve kurulum aşamasında olan işletmeler cevaplamıştır. 22 numaralı soruyu kullandıkları sistemde yetersizlikler bulan işletmelerin cevaplamaları; 24,25 numaralı soruları ise yönetim bilgi sistemini etkili kullanabilmek için gerekli eğitimi veren işletmelerin cevaplamaları istenmiştir. Anket Ek-1'de verilmiştir.

3.4. Veri Analiz Teknikleri

Anket sorularına verilen cevaplara göre elde edilen veriler, spss programıyla analiz edilip , tablolar halinde sunulurak yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

4.1. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerinde Kullanılan Bilgi Akışı

Erkek giyimi üreten hazır giyim işletmelerinde kullanılan bilgi akışıyla ilgili bulgular tablo 10 ve 11’de sunulmuştur.

Tablo 10 : Araştırmaya Katılan İşletmelerde Kullanılan İletişim Yöntemleri

	Sayı	%
Yazılı talimatla	15	68,2
Sözlü talimatla	18	81,8
Bilgisayarlar arası ağla	15	68,2
Yönetim bilgi sistemleri ile	7	31,8

n= 22

Ankete katılan işletmeler iletişim yöntemi olarak %84,62 ile sözlü talimatı kullanmaktadırlar. %26,92 oranında yönetim bilgi sistemiyle iletişim kurmaktadırlar. Bu tablodan anlaşılacağı üzere işletmeler, bünyelerinde yönetim bilgi sistemi olmasına rağmen yönetim bilgi sistemine gereken önemi vermemektedirler. Bu anket sonucu, hazır giyim işletmeleri yönetim bilgi sisteminin işleviyle ilgili gerekli bilgiye sahip olmadıklarına , bilgi teknolojilerini yeterli düzeyde kullanmadıklarını göstermektedir.

Tablo 11 : Araştırmaya Katılan İşletmelerde Kullanılan Arşivleme Yöntemleri

	Sayı	%
rastgele	6	27,3
arşivlemeye özel programlar ile	6	27,3
YBS ile arşivleme yapılmaktadır	3	13,6
diğer	7	31,8
Toplam	22	100,0

n= 22

İşletmelerin %27,3’ü rasgele arşivleme yapmaktadırlar. İşletmelerin %54,5’inde yönetim bilgi sistemi kullanılır durumda olmasına rağmen, yönetim bilgi

sistemiyle arşivleme sadece %13,6'sında kullanılmaktadır.Kuramsal çerçeve , Türkiye'deki hazır giyim işletmelerinin bilgi sistemlerine kullanma durumu henüz gelişme aşamasında olduğu ve işletmelerin bilgi teknolojileri konularında yeterli bilgileri bulunmadığı belirtilmiştir.Bu durum tablo 10 ve 11 ile de desteklenmektedir.

4.2.Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerinin Yönetim Bilgi Sistemlerini Tanıma ve Kullanma Durumları

Tablo 12 : Yönetim Bilgi Sistemleri Hakkında Fikir Sahibi Olma Durumu

	Sayı	%
Evet	21	95,5
Hayır	1	4,5
Toplam	22	100,0

n= 22

Tablo 12 incelendiğinde ankete katılan kişilerin %95,5'inin yönetim bilgi sistemi hakkında daha önceden fikir sahibi olduğu,%4,5'inin is bu anketle birlikte yönetim bilgi sistemleri hakkında bilgi sahibi olduğu görüşülmektedir.Bu anket yönetim bilgi sistemi kullanan işletmelere uygulandığı için bu sonuca ulaşılmıştır.İşletmenin yönetim bilgi sistemi kullandığı halde , Bu anketle yönetim bilgi sistemi hakkında fikir sahibi olan kişi sistemi kullanmadığı ve gerekli eğitim almadığı için bilgi sahibi değildir.

Tablo 13 : Yönetim Bilgi Sistemi Kullanımı Hakkında İşletmelerin Genel Görüşleri

	Sayı	%
Gerekli	20	90,9
Gereksiz	2	9,1
Toplam	22	100,0

n= 22

Ankete katılan işletmelerin %90,9'u yönetim bilgi sistemini gerekli bulmuştur.İşletmelerin %9,1'i yönetim bilgi sistemini gereksiz bulmuşlardır.Gerekli ve gereksiz bulma nedenleri tablo 14 ve 115'de sunulmuştur.

Tablo 14 : İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemini Gerekli Bulma Nedenleri

	Sayı	%
İşletmelerin kaynak planlama ihtiyacını karşılamaktadır.	20	100
Verimliliği artırmaktadır.	10	50
Üretim sistemini kontrol altına almaktadır.	18	90
Etkili iletişim ortamı sağlamaktadır.	15	75
Sistemi standartlaştırmaktadır	15	75
Rekabet gücünü artırmaktadır	13	65
Diğer(zaman kaybını azaltmaktadır)	9	45

n= 20

Tablo 14 incelendiğinde işletmelerin yönetim bilgi sistemini gerekli bulma nedenleri ; sistemi gerekli bulan işletmelerin %50'si verimliliği arttırdığını ve %90'ı üretim sistemini kontrol altına aldığını, %75'i etkili iletişim ortamı sağladığını ve sistemi standartlaştırdığını, %65'i rekabet gücünü artırdığını belirtmiştir.

Tablo 15 :İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemini Gereksiz Bulma Nedenleri

	Sayı	%
Sistem ekonomik değildir	2	100
Geniş ölçekli firmalar için uygundur.	2	100
Sık sık yeniden yapılandırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.	2	100
Yatırım amortismanını sağlamamaktadır	1	50

n= 2 (Sistemi gereksiz bulan işletmeler)

Tablo 15'de işletmelerin yönetim bilgi sistemini gereksiz bulma nedenleri belirtilmektedir. İşletmelerin ikisi de sistemin ekonomik olmadığı ve sistemin geniş ölçekli firmalar için uygun olduğunu işletmelerden biride yatırım amortismanını sağlamadığı nedenlerinden yönetim bilgi sistemini gereksiz bulmuşlardır.

Tablo 15, 16 incelendiğinde ve kavramsal çerçevede de belirtildiği üzere Türkiye'deki hazır giyim işletmelerinin bilgi sistemlerinden istifadeleri henüz başlangıç aşamasındadır. Türkiye'deki KOBİ statüsündeki işletmelerin bilgi teknolojisi alt yapıları, büyük işletmelere göre daha yetersiz ve zayıftır.

Tablo 16 : İşletmelerde Yönetim Bilgi Sistemi Kullanılma Durumu

	Sayı	%
Evet	12	54,5
Hayır	0	0
Kurulma aşamasında	6	27,3
Planlanma aşamasında	4	18,2
Toplam	22	100,0

n= 22

Tablo 16'ya göre ankete katılan işletmelerin %54,5'i yönetim bilgi sistemini kullanmaktadır. İşletmelerin %27,3'ü yönetim bilgi sistemi kurulma aşamasında, %18,2'si planlanma aşamasındadır. Yönetim bilgi sisteminin işletmelere yarar derecelendirmesinde, yönetim bilgi sistemi kullanım durumunda olan ve kurulma aşamasında olan işletmeler değerlendirmeye alınacaktır.

Tablo 17 : Yönetim Bilgi Sisteminin İşletme Bölümlerine Uygulanma Durumu

Bölüm	Kullanılıyor	Kullanım %	Kullanılacak	Kurulum aşamasındaki ve planlama aşamasındaki işletme %
	Sayı 1	%	Sayı 2	%
Yönetim	12	100,0	10	100,0
Pazarlama	12	100,0	10	100,0
Planlama	10	83,3	9	90,0
Model Haz. ve Gel.	8	66,6	7	70,0
Malzeme depo	6	49,9	9	90,0
Kesim	5	41,6	9	90,0
Hazırlama	9	74,9	10	100,0
Üretim	7	58,3	6	60,0
Kalite kontrol	11	91,6	10	100,0
Ürün depo	11	91,6	10	100,0
Personel	4	33,3	3	30,0
AR-GE	5	41,6	6	60,0
Halkla ilişkiler	8	66,6	7	70,0
Finans	10	83,3	10	100,0

n= 12 (YBS kullanılan işletme sayısı alınmıştır.)

n= 6+4=10 (kurulum aşamasında olan ve planlama aşamasında olan işletme sayısı alınmıştır.)

Tablo 17'de yönetim bilgi sistemi kullanan , kurulum aşamasında olan , planlanma aşamasında olan işletmelerin yönetim bilgi sistemini hangi bölümde kullandıklarını/kullanacaklarını göstermektedir. Yönetim bilgi sistemi kullanan işletmelerin hepsi yönetim ve pazarlama bölümlerinde yönetim bilgi sistemini kullanmaktadırlar. %91,6'sı kalite kontrol, ürün depo bölümlerinde yönetim bilgi sistemi kullanmaktadırlar . Diğer bölümlerde kullanılan oranları tablo 17'de görülmektedir.

Hazır giyim işletmelerinde yönetim bilgi sisteminin amacı; işletmelerin satın almadan, üretim, kontrol ve planlamaya , satış ve dağıtımdan finansa, malzeme

yönetiminden muhasebeye tüm iş süreçlerini planlamaları ve kontrol altına almalarını sağlayan, planlama ve stratejik karar alma sürecini tutarlı ve düzeyli bilgi akışıyla besleyen bütünlük bir alt yapı sunduğunu kuramsal çerçevede açıklamıştık . Ancak tablo 17’yi incelediğimizde işletmelerin her bölümü için yönetim bilgi sistemini kullanmadıkları görülmüştür. Bu durum işletmelerin sistemi daha etkin kullanmadıkları için yönetim bilgi sisteminden yeterli verim alamamalarına neden olacaktır.

4.3. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmelerinde Kullanılan Yönetim Bilgi Sisteminin İşletmeye Yararları

Erkek dış giyimi üreten hazır giyim işletmelerinde kullanılan yönetim bilgi sisteminin işletmeye yararları ile ilgili bulgular tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18 : Yönetim Bilgi Sisteminin İşletme Birimlerine Sağladığı Yarar Dereceleri

BÖLÜMLER	Önemsiz		Az Önemli		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli	
	1		2		3		4		5	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Yönetim	0	0	0	0	2	15,4	0	0	10	76,9
Planlama	0	0	0	0	1	8,3	5	41,7	6	50
Personel	0	0	0	0	1	8,3	5	41,7	6	50
Malzeme depo	1	8,3	0	0	0	0	5	41,7	6	50
Pazarlama	0	0	0	0	3	25	4	33,3	5	41,7
Ürün depo	1	8,3	0	0	2	16,7	4	33,3	5	41,7
Finans	3	25	0	0	1	8,3	1	8,3	7	58,3
Üretim	4	33,3	0	0	1	8,3	2	16,7	5	41,7
Model hazırlama ve geliştirme	5	41,7	0	0	3	25	1	8,3	3	25
Kalite kontrol	7	58,3	0	0	0	0	3	25	2	16,7
Kesim	7	58,3	0	0	2	16,7	0	0	3	25
Hazırlama	7	58,3	0	0	2	16,7	1	8,3	2	16,7
AR-GE	8	66,7	1	8,3	2	16,7	1	8,3	0	0
Halkla ilişkiler	9	75	1	7,7	2	16,7	0	0	0	0

n= 12 (YBS kullanan işletmeler değerlendirilmiştir.)

Tablo 18’de Yönetim bilgi sisteminin işletmelerin bölümlerine sağladığı yarar dereceleri görülmektedir. Tablo 18 incelendiğinde yönetim bilgi sistemi ; İşletmelerin

en çok yönetim , planlama , malzeme depo , personel ve finans bölümleri için yararlı olduğu görülmüştür.

İşletmelerin bünyesinde yönetim bilgi sistemi bulunmasına rağmen kuramsal çerçevede de bahsettiğimiz gibi işletmeler bilgi teknolojileri hakkında gerekli bilgiye sahip değillerdir.Bu nedenle yönetim bilgi sistemi her bölümde kullanılmaktadır veya kullanılıyorsa da etkin kullanılmadığı için yeterli verim alınamamaktadır.

4.4. Erkek Dış Giyimi Üreten Hazır Giyim İşletmeleri İçin Oluşturulacak Yönetim Bilgi Sisteminin Genel Yapısı

Erkek dış giyimi üreten hazır giyim işletmeleri için oluşturulacak yönetim bilgi sisteminin genel yapısı ile ilgili bulgular tablo 19,20,21,22,23'te sunulmaktadır.

Tablo 19 : İşletmelerin yönetim bilgi sistemlerinden beklentilerin önem derecesine göre değerlendirilmesi

BEKLENTİLER	Önemsiz		Az Önemli		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli	
	1		2		3		4		5	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kaynakların verimli kullanımı	0	0	0	0	0	0	2	9,09	20	90,9
İşletmeyle ilgili her bilgiye anında ulaşabilme	0	0	0	0	1	4,5	5	22,72	16	72,7
Üretim sisteminin kontrol altına alınması	0	0	0	0	3	13,6	2	9,09	17	77,3
Hızlı teslimat süreci	1	4,5	1	4,5	1	4,5	4	18,18	15	68,2
Hızlı sipariş yönetimi	1	4,5	0	0	2	9,1	9	40,9	10	45,5
Etkili bir iletişim ortamı oluşturabilme	0	0	3	13,6	1	4,5	7	31,81	11	50
Stoklarda minimum seviyeye ulaşma	0	0	1	4,5	3	13,6	9	40,9	9	40,9
Kapasite kayıplarının önlenmesi	0	0	1	4,5	4	18,2	8	36,36	9	40,9
İşletme birimleri ve fonksiyonlar arasında artış	1	4,5	0	0	6	27,3	6	27,27	9	40,9

n= 22

Tablo 19'da yönetim bilgi sistemi kullanan/kullanacak işletmelerin önem derecelerine göre, yönetim bilgi sisteminden beklentileri görülmektedir.

Yönetim bilgi sistemi kullanan ve kullanacak olan işletmelerin sistemden beklentileri; kaynakların verimli kullanımı, üretim sisteminin kontrol altına alınması, işletmeyle ilgili her bilgiye anında ulaşılabilme, hızlı teslimat süreci başta olmak üzere etkili bir iletişim ortamı oluşturabilme, işletme birimleri arasında koordinasyonda artış, stoklarda minimum seviyeye ulaşma, hızlı sipariş yönetimi, kapasite kayıplarının önlenmesi olduğu belirlenmiştir. Yeni hazırlanan yönetim alt bilgi sistemi hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sistemi ihtiyacını karşılamak amacıyla bu beklentiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tablo 20 : İşletmelerin yönetim bilgi sistemlerinden teknik beklentilerin önem derecesine göre değerlendirilmesi

TEKNİK BEKLENTİLER	Önemsiz		AzÖnemli		Kısmen Önemli		Önemli		Çok Önemli	
	1		2		3		4		5	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
YBS' yazılımı, bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılması	0	0	0	0	3	13,6	5	22,72	14	63,6
YBS yazılımında oluşan hataların analiz ve tasarım aşamasında belirlenmesi	0	0	0	0	3	13,6	5	22,72	14	63,6
YBS'nin farklı işletim sistemlerinde çalışması	2	9,1	0	0	2	9,1	4	18,18	14	63,6
YBS ile arşivlemenin yapılması	2	9,1	1	4,5	0	0	8	36,36	11	50,0
YBS'de form geliştirme olanağı bulunması	0	0	1	4,5	6	27,3	6	27,27	9	40,9
YBS'de rapor geliştirme olanağı bulunması	0	0	0	0	12	54,5	5	22,72	5	22,7
YBS'ye sadece ilgili kişilerin ulaşabilmesi	3	13,6	2	9,1	3	13,6	6	27,27	8	36,4
YBS yazılımının esnekliği	1	4,5	1	4,5	8	36,4	8	36,36	4	18,2
YBS'deki değişikliklerin tek elden yapılması	7	31,8	0	0	1	4,5	4	18,18	10	45,5
YBS'nin farklı veri tabanı ortamlarında çalışması	4	18,2	3	13,6	5	22,7	7	31,81	3	13,6

n= 22

Tablo 20' de işletmelerin yönetim bilgi sisteminin teknik boyutuyla ilgili beklentileri önem dereceleri görülmektedir.

Yönetim bilgi sisteminin kullanan ve kullanacak olan işletmelerin yönetim bilgi sistemlerinin teknik boyutuyla ilgili beklentileri ; Yönetim bilgi sisteminin

farklı işletim sistemlerinde çalışması , yönetim bilgi sistemi yazılımının bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılması , yönetim bilgi sistemi yazılımının bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılması , yönetim bilgi sistemindeki yazılımda oluşan hataların analiz ve tasarım aşamasında belirlenmesi, yönetim bilgi sistemiyle arşivlemenin yapılması, yönetim bilgi sistemindeki değişikliklerin tek elden yapılması, yönetim bilgi sistemine ilgili kişilerin ulaşabilmesi, yönetim bilgi sisteminde form geliştirme olanağı bulunması , yönetim bilgi sisteminde rapor geliştirme olanağı bulunması , yönetim bilgi sistemi yazılımının esnekliği şeklinde belirlenmiştir. Yönetim alt bilgi sistemi oluşturulurken, hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sisteminde bulunmasını istedikleri bu teknik özellikler göz önüne alınarak tasarlanmıştır.

Tablo 21 : İşletmelerin kullandıkları yönetim bilgi sisteminin programsal yapısı

	Sayı	%
Hazır giyim işletmeleri için hazırlanmış paket programlar ile;	12	54,5
Bilgi işlem bölümünün talepler doğrultusunda hazırladığı programlar ile;	4	18,2
Farklı firmaların oluşturduğu karma - kompleks bir sistem ile;	5	22,7
Diğer(bölmülere tek tek hazırlanmış sistemlerle);	1	4,5
Toplam	22	100,0

n= 22

Yönetim bilgi sistemi kullanan/kullanacak olan işletmelerin %54,5'i hazır giyim işletmeleri için hazırlanmış paket programlar ile , %18,2'si bilgi işlem bölümünün talepler doğrultusunda hazırlandığı programlar ile , %22,7'si farklı firmalardan zaman içerisinde alınmış paket programlarının birbirine entegrasyonunun sağlanarak oluşturulmuş ; karma ve kompleks bir sistem ile yönetim bilgi sistemini tedarik etmektedirler.

Tablo 22 : İşletmelerde kullanılan yönetim bilgi sisteminde yetersiz yönler bulunma

Durumu

	Sayı	%
evet	5	27,7
hayır	13	72,2
Toplam	18	100,0

n= 18(YBS kullanan ve kurulum aşamasında olan işletmelerin sayısı esas alınmıştır.)

Yönetim bilgi sistemi kullanılan ve kurulma aşamasında olan işletmelerin %27,7'si sistemde yetersiz yön olduğunu belirtmiştir. İşletmelerin %72,2'si ise yönetim bilgi sistemlerinde yetersiz yön bulmadıklarını belirtmişlerdir. Sistemde yetersiz yön bulan işletmelerden üçü hazır giyim işletmeleri için hazırlanmış paket programları ile, diğer iki firma ise farklı firmalardan zaman içerisinde alınmış paket programların birbirine entegrasyonunun sağlanarak oluşturmuş ; karma ve kompleks bir sistem ile yönetim bilgi sistemi kullanmaktadırlar. Bu nedenle işletmelerin gereksinimlerini sistem karşılayamadığından işletmeler sistemde yetersiz yönler bulmuşlardır.

Tablo 23 : Yönetim Bilgi Sisteminin Yetersiz Yönleri

Yazılımın Yetersiz Yönleri	Sayı	%
Kullanım kolaylığı (Kullanılabilirlik)	2	40
Hızlı iletişim	1	20
Kaynakların etkili kullanımı	1	20
Düzenlenebilirlik(Esneklik)	2	40
Sorgulama olanağı	1	20
Raporlama olanağı	1	20
Form olanağı	1	20
Veri alma	0	0
Veri aktarma	0	0
YBS'nin farklı işletim sistemlerinde çalışması	1	20
YBS'nin farklı veri tabanı ortamlarında çalışması	0	0
YBS'ye sadece ilgili kişilerin ulaşabilmesi	1	20
YBS'deki değişikliklerin tek elden yapılması	1	20
YBS ile arşivlemenin yapılması	1	20

n= 5 (sistemde yetersiz yönler bulan işletmeler)

Tablo 23 incelendiğinde işletmelerin %40'ı kullanım kolaylığı özelliklerini yetersiz bulmuşlardır.

4.5.Oluşturulacak Yönetim Alt Bilgi Sistemi Kullanıcılarının Konu Hakkındaki Eğitimi

Yeni yönetim alt bilgi sistemi kullanıcılarının konu hakkındaki eğitimi ile ilgili bulgular tablo 24,25,26,27’de sunulmuştur.

Tablo 24 : Yönetim Bilgi Sistemi İçin Gerekli Eğitimin Verilmesi Durumu

	Sayı	%
Evet	22	100,0
Hayır	0	0
Toplam	22	100,0

n= 22

Yönetim bilgi sistemi kullanan ya da kullanacak olan işletmelerin hepsi yönetim bilgi sistemi için gerekli eğitim verilmesini vurguladıklarını tablo 24’de görülmektedir. Ancak tablo 13’de bir işletmenin bütün kullanıcılara gerekli eğitimi vermediğinden anketi yapan yöneticinin yönetim bilgi sistemi hakkında fikir sahibi olmadığı da görülmüştür.

Tablo 25 : İşletmelerin Yönetim Bilgi Sistemi Eğitiminde Öngördükleri Eğiticiler

	Sayı	%
sistem kurucuları tarafından	11	50
işletme bünyesindeki bilgisayar mühendisleri tarafından	5	22,7
YBS'nin kurulum sürecinde işletme içinde kurulan ekip tarafından	12	54,5

n= 22

Yönetim bilgi sistemi kullanan ya da kullanacak işletmelerin %50’si sistem kurucuları tarafından, %22,7’si işletme bünyesindeki bilgisayar mühendisleri tarafından, %54,5’i YBS’nin kurulum sürecinde işletme içinde kurulan ekip tarafından yönetim bilgi sistemi için gerekli eğitimin verildiğini ya da verileceğini belirtmişlerdir. Kullanıcılar, işletme içinde çeşitli biçimlerde öğrenciler tarafından eğitilmektedirler.

Tablo 26 : Yönetim Bilgi Sistemi Eğitiminin Verilme Şekli

	Sayı	%
Kişisel eğitim	6	27,3
Bölüm halinde eğitim	14	63,6
Genel eğitim	11	50,0
Yazılı kaynaklı eğitim	5	22,7

n= 22

Yönetim bilgi sistemini kullanan ya da kullanacak işletmelerin %27,2'si kişisel eğitim,%63,6'sı bölüm halinde eğitim, %50'si genel eğitim,%22,7'si yazılı kaynakla , yönetim bilgi sistemi için gerekli eğitimin verildiğini yada verileceğini belirtmişlerdir.

Hazır giyim işletmelerinin yönetim bilgi sistemini etkin ve verimli kullanabilmeleri için gerekli eğitimin, sisteme hakim olan kişiler tarafından genel eğitim ve ya bölüm halinde eğitim verilmelidir. İhtiyaç halinde kişisel eğitim verilmesi de uygun olabilir. Gerekli kullanıcı eğitimi verilmeyen yönetim bilgi sistemi , işletmeye yarar sağlamayacak ve daha çok zaman kaybına neden olacaktır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.SONUÇ

Hazır giyim sektörü ürün çeşidi çok ve karmaşık olan , dinamik bir sektördür. Dünyadaki nüfus artışı ve yükselen gelir düzeyi, giyim eşyasına olan ihtiyacı arttırmaktadır. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için seri üretime geçilmiştir. Giyim eşyası üretimi önce atölyelerde, daha sonra da büyük işletmelerle fabrikasyon haline dönüşmüştür.Bu sebeple hazır giyim; tekstil yüzeylerinin, fabrikasyon olarak giysi ya da kullanım eşyası haline dönüştürülmesi olarak tanımlanmaktadır.

Hazır giyim işletmeleri, global pazarlardaki bu rekabet ortamında yer edinebilmek için en az maliyetle, en kaliteli ürünü üretmeli , ürün çeşidini arttırmalı ve müşterilere sunulan hizmetleri arttırmalıdır. En kaliteli ürünü en az maliyetle üretebilmek içinde zaman ve malzemenin etkin kullanımını sağlayacak donanım ve bilgi teknolojilerine yatırım yapılması gerekmektedir. Gelişen ve değişen ekonomik ortamda, ayakta kalmak ve büyümek isteyen işletmeler, bilgi teknolojilerini işletme içindeki bilgileri etkin kullanarak, verimliliği arttırabilmek ve işletmeyi iyi bir şekilde yönetebilmek için yönetim bilgi sistemleri kullanmaları gerekmektedir.

Hazır giyim işletmelerinde YBS'nin ana amacı; firmaların satın almadan, üretim kontrol ve planlamaya, satış ve dağıtımdan finansa, malzeme yönetiminden muhasebeye tüm iş süreçlerini planlamaları ve kontrol altına almalarını sağlayan, planlama ve stratejik karar alma sürecini tutarlı ve düzeyli bilgi akışıyla besleyen, bütünleşik bir altyapı sunmaktır. Hazır giyim işletmelerinin ihtiyacı , maliyetlerini kontrol altına alabilecekleri, modern işletme tekniklerini rahatlıkla uygulayabilecekleri ve global olabilecekleri YBS'dir.

Araştırmada elde edilen bilgiler ışığında; hazır giyim sektörünün, iletişimde sözlü ve yazılı teknikleri kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan işletmelerin %84,61'inin yönetim bilgi sistemi hakkında bilgi sahibi olduğu ve %46,15'ninde yönetim bilgi sistemi bulunduğu halde, işletmelerin sadece %26,92'si bilgisayarlar arası ağ yardımıyla yönetim bilgi sistemini kullanarak iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç, hazır giyim işletmelerinin bilgi teknolojileri hakkında bilgi sahibi olsalar da yeterli düzeyde kullanmadıklarını, kullanılmakta olan yönetim bilgi sisteminin yeterli olmadığını ve gerekli eğitimin yeterli düzeyde verilmediğini göstermektedir.

Araştırma sonucunda; işletmeler yönetim bilgi sisteminin, verimliliği arttırdığı, rekabet gücünü arttırdığı, üretim sistemini kontrol altına aldığı, etkili iletişim ortamı sağladığı, işletmelerin kaynak planlama ihtiyacını karşıladığı ve sistemi standartlaştırdığı için gerekli gördükleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bazı işletmelerin ise; yönetim bilgi sisteminin geniş ölçekli firmalara uygun olduğunu düşündüklerinden, sistemi ekonomik bulmadıklarını ve yatırımın amortismanını sağlamadığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara dayanarak yönetim bilgi sistemi kullanan işletmeler; bu sistemi, bir çok bölümde kullandığı zaman daha yararlı olduğu belirlenmiştir. Çünkü, sistem ne kadar çok bölümde kullanılırsa, o kadar çok bilgiye daha kısa sürede ulaşılır ve daha çabuk karar alınabilir.

Yönetim bilgi sistemine yatırım yapan işletmelerde; yönetim bilgi sistemlerini, bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılarak oluşturduğu takdirde, işletmeye daha yararlı olacağı belirlenmiştir. Bilgi ihtiyaçları analiziyle oluşturulan yönetim bilgi sisteminde, yetersiz yönler bulunma olasılığı daha az olacağından; bilgi, zaman ve maliyet kaybı da önlenmiş olacaktır.

Araştırma sonuçlarına dayanarak; yeni yönetim bilgi sistemi, bilgi analizine dayandırılarak sorgulama olanağı, kullanım kolaylığı, form olanağı, arşivleme olanağı ve farklı işletim sistemlerinde çalışma olanağı bulunacak şekilde oluşturulacaktır.

Araştırmaya katılan işletmeler tarafından, yönetim bilgi sistemi kullanıcılarının eğitim alması gerektiği ve bu eğitimin YBS'nin kurulum sürecinde işletme içinde kurulan ekip tarafından veya sistem kurucuları tarafından, bölüm halinde ve kişisel eğitim olarak verileceği belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına dayanarak; yönetim bilgi sisteminin alt sistemi olan, modelhane bilgi sistemi örnek alınarak, diğer bölümlere de alt bilgi sistemi oluşturulup, yönetim bilgi sistemi meydana getirilebilir. Modelhane bilgi sistemi ve eğitim modeli, sonuç ve öneriler bölümünün, öneriler kısmında yer almaktadır.

Sonuç olarak, hazır giyim sektörü bilgi teknolojilerine daha fazla yatırım yapmalıdır. Yönetim bilgi sistemlerine daha etkili bir şekilde kullanmayı teşvik etmelidir. İşletmeler ancak bu şekilde üretimini kontrol altına alarak, hem zamandan hem de maliyetten kazanıp, daha karlı duruma geçeceklerdir.

5.2.ÖNERİLER

Ülkemizdeki hazır giyim işletmeleri, rekabet ortamında bulunabilmeleri için bilgi teknolojilerine daha fazla yatırım yapmalıdırlar. Bu araştırmada; hazır giyim işletmelerine, araştırma verilerine dayanarak hazırlanan hazır giyim işletmelerinin, yönetim bilgi sistemlerinin, alt sistemi olan modelhane bilgi sistemi ve sistemin eğitim programı modeli önerilmektedir.

5.2.1.HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİNİN KULLANIM DURUMUNA DAYALI YENİ ALT YÖNETİM BİLGİ SİSTEMİ

5.2.1.1.Sistemin Özellikleri

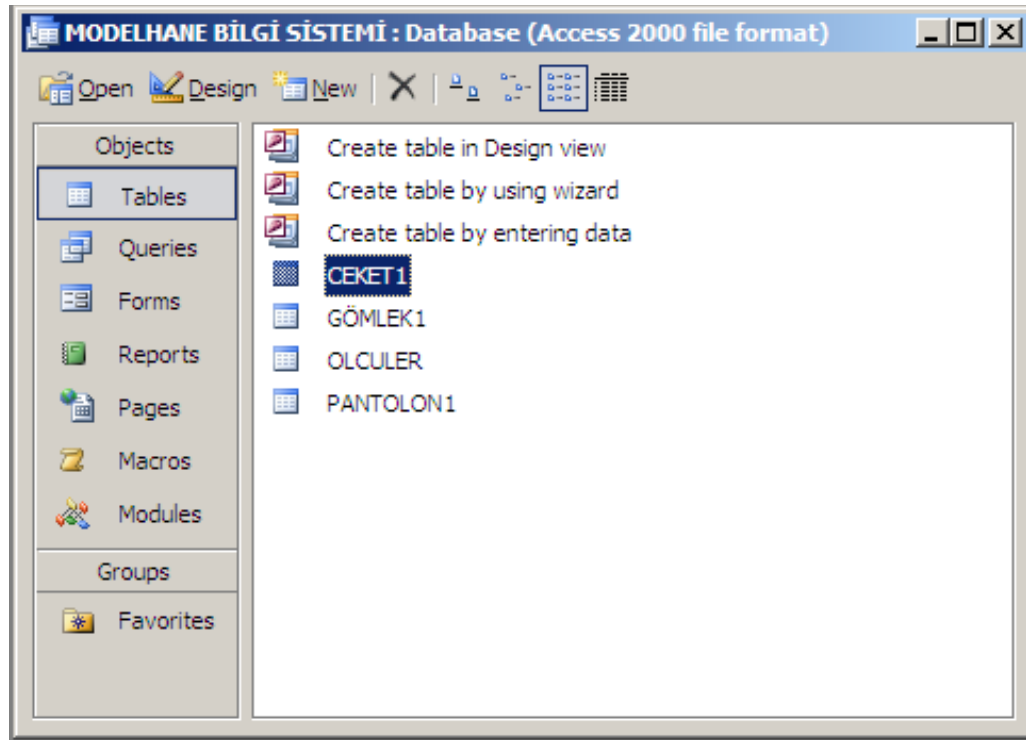
İşletmelerin, sistemin teknik boyutuyla ilgili beklentileri, verilerden elde edilmiştir. Yeni sistem, farklı işletim sistemlerinde çalışabilecek, sistemdeki veriler form olarak görülebilecek, sistem işletmelerin ihtiyaçlarına göre hazırlanacak ve sistem gerektiğinde değişikliklerin yapılabilmesi için esnek yapıda oluşturulacaktır. Sistem sadece ilgili kişiler tarafından ulaşılmak istendiğinden internet sayfasında yer almayacaktır. Sistemdeki değişiklikler tek elden yapılacak ve geçmişteki bilgilerde depolanarak arşivleme yapılacaktır.

5.2.1.2.Tasarım Aşaması

Bu aşamada, anket sonuçlarına göre belirlenen sistemin özelliklerine göre gerçekleştirilmesi düşünülen yeni sistem örneği tasarlanmıştır.

Yeni sistemde, tasarlanan bilgiler veri tabanına kaydedilecek ve veri tabanındaki tüm bilgilere farklı veri gösterme teknikleriyle uğraşılacaktır.

Modelhane bilgi sistemi,üretimi yapılacak veya yapılmış modellerle ilgili teknik ya da detay bilgilerinin tanımlandığı açıklamaların yapıldığı sistemdir.

Şekil 10: Modelhane Bilgi Sisteminin Açılışı

Modelhane bilgi sistemini açtığımızda , sistemi kapatmadan önce seçilen nesne seçili olarak tekrar karşımıza gelir. Bu aşamadan sonra tablo nesnesinin içerisindeki tablolar tek tek gösterilecektir.

CEKETNO	ETKET	SEZON	MODELADI	TARZ	DÜĞME	KOL DÜĞMESİ	PETO CEP	CEP	YIRTMAÇ
1	BARAN	2004-2005 F-W	AKDENİZ	KLASİK	FERMUARLI	4 DÜĞME	KLASİK	KAPAKLI	YIRTMASIZ
2	EKN	2004-2005 F-W	AKDENİZ-E	KLASİK	3 DÜĞME	4 DÜĞME	KLASİK	KAPAKLI	YIRTMASIZ
3	BARAN	2004-2005 F-W	EGE	SPOR	1 DÜĞME	1 DÜĞME	YAN KÖRÜKLÜ	YAN KÖRÜKLÜ	YIRTMASIZ
4	EKN	2004-200 F-W	EGE-E	SPOR	1 DÜĞME	1 DÜĞME	YAN KÖRÜKLÜ	YAN KÖRÜKLÜ	YIRTMASIZ
5	BARAN	2004-2005 F-W	KARADENİZ	KLASİK	2 DÜĞME	2 DÜĞME	KLASİK	KAPAKLI	TEK YIRTMAÇ
6	EKN	2004-2005 F-W	KARADENİZ-E	KLASİK	2 DÜĞME	2 DÜĞME	KLASİK	KAPAKLI	TEK YIRTMAÇ
7	BARAN	2005 SP-SM	ATLAS	KLASİK	2 DÜĞME	3 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	TEK YIRTMAÇ
8	EKN	2005 SP-SM	ATLAS-E	KLASİK	2 DÜĞME	3 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	TEK YIRTMAÇ
9	BARAN	2005 SP-SM	HINT	KLASİK	1 DÜĞME	3 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	YIRTMASIZ
10	EKN	2005 SP-SM	HINT-E	KLASİK	1 DÜĞME	3 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	YIRTMASIZ
11	BARAN	2005 SP-SM	BÜYÜK	KLASİK	3 DÜĞME	4 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	ÇİFT YIRTMAÇ
12	EKN	2005 SP-SM	BÜYÜK-E	KLASİK	3 DÜĞME	4 DÜĞME	KLASİK	ÇİFT FLATO	ÇİFT YIRTMAÇ
13	BARAN	2005 SP-SM	OKYANUS	SPOR	FERMUARLI	FERMUARLI	ÜSTTEN YUVARLAK	ÜSTTEN YUVARLAK	TEK YIRTMAÇ
14	EKN	2005 SP-SM	OKYANUS-E	SPOR	FERMUARLI	FERMUARLI	ÜSTTEN YUVARLAK	ÜSTTEN YUVARLAK	TEK YIRTMAÇ
15	BARAN	2005-2006 F-W	ASYA	SPOR	2 DÜĞME	2 DÜĞME	Pili kaşeli, yan körük	Pili kaşeli, yan körük	YIRTMASIZ
16	EKN	2005-2006 F-W	ASYA-E	SPOR	2 DÜĞME	2 DÜĞME	Pili kaşeli, yan körük	Pili kaşeli, yan körük	YIRTMASIZ
17	BARAN	2005-2006 F-W	AVRUPA	SPOR	3 DÜĞME	3 DÜĞME	Yan körük	YAN KÖRÜK	YIRTMASIZ
18	EKN	2005-2006 F-W	AVRUPA-E	SPOR	3 DÜĞME	3 DÜĞME	Yan körük	YAN KÖRÜK	YIRTMASIZ
19	BARAN	2006 SP-SM	AFRIKA	SPOR	1 DÜĞME	2 DÜĞME	Pili kaşeli	PİLİ KAŞELİ	YIRTMASIZ
20	EKN	2006 SP-SM	AFRIKA-E	SPOR	1 DÜĞME	2 DÜĞME	Pili kaşeli	PİLİ KAŞELİ	YIRTMASIZ
*	(AutoNumber)								

Şekil 11 : Ceket1 tablosunun ekran görüntüsü

“CEKET1” tablosunda “CEKET NO” adlı sütundaki modellere verilen numaralar otomatik olarak sistem tarafından verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğunu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarda modellerin isimleri yer almaktadır. “TARZ” adlı sütunda da modellerin tarzları belirtilmektedir. “DÜĞME” modellerin ön kapamadaki düğme sayısı belirtilmektedir. “KOL DÜĞMESİ” modellerdeki ceketin kol düğmelerinin sayısı belirtilmektedir. “PETO CEP” adlı sütunda modelin peto cep şekli belirtilmektedir. “CEP” modellerin cep şekli belirtilmektedir. “YIRTMAÇ” sütunu altındaki satırlarda modelde kaç adet yırtmaç olduğunu veya yırtmaçsız olduğunu belirtmektedir. “İÇ ÇALIŞMA” sütununda ceketin astar çalışmasının nasıl olduğunu belirtmektedir. “CEKET BOYU” sütununda ise baz olan 6 drop -50 benden ceketin boy ölçüsü belirtilmektedir.

GÖMLEKNO	ETİKET	SEZON	MODELADI	TARZ	PAT	SIRTPİLE	MANŞET	CEP	BALEN
1	BARAN	2004-2005 F-W	KENT	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİSİZ	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Gizli Balenli
2	EKİN	2004-2005 F-W	KENT-E	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİSİZ	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Gizli Balenli
3	BARAN	2004-2005 F-W	DÜĞMELİ	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİSİZ	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Gizli Balenli
4	EKİN	2004-2005 F-W	DÜĞMELİ-E	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİSİZ	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Gizli Balenli
5	BARAN	2005 SP-SM	KLASİK	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
6	BARAN	2005 SP-SM	KLASİK-E	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
7	BARAN	2005 SP-SM	KLASİK 1	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Çıkma Balenli
8	BARAN	2005 SP-SM	KLASİK 1-E	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Çıkma Balenli
9	BARAN	2005 SP-SM	PAPYON	KLASİK	3.5cm. GİZLİ PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
10	BARAN	2005 SP-SM	PAPYON-E	KLASİK	3.5cm. GİZLİ PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
11	EKİN	2005 SP-SM	DÜĞMELİ 0	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
12	EKİN	2005 SP-SM	DÜĞMELİ 0-E	KLASİK	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
13	EKİN	2005-2006 F-W	DÜĞMELİ 1	KLASİK	3.5cm. PATLI	ÇİFT PİLİ	Yuvarlak manşet	Yuvarlak cep	Çıkma Balenli
14	EKİN	2005-2006 F-W	DÜĞMELİ 1-E	KLASİK	3.5cm. PATLI	ÇİFT PİLİ	Yuvarlak manşet	Yuvarlak cep	Çıkma Balenli
15	EKİN	2005-2006 F-W	KENT 1	SPOR	3.5cm. PATLI	ÇİFT PİLİ	Köşe manşet	Köşe cep	Gizli Balenli
16	EKİN	2005-2006 F-W	KENT 1-E	SPOR	3.5cm. PATLI	ÇİFT PİLİ	Köşe manşet	Köşe cep	Gizli Balenli
17	EKİN	2005-2006 F-W	KENT 2	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Yuvarlak manşet	Yuvarlak cep	Gizli Balenli
18	BARAN	2005-2006 F-W	KENT 2-E	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİ KAŞE	Yuvarlak manşet	Yuvarlak cep	Gizli Balenli
19	BARAN	2005-2006 F-W	DÜĞME 2	KLASİK	3.5cm. GİZLİ PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli
20	EKİN	2005-2006 F-W	DÜĞME 2-E	KLASİK	3.5cm. GİZLİ PATLI	PİLİ KAŞE	Köşe manşet	Köşe cep	Çıkma Balenli

Şekil 12 : GÖMLEK1 tablosunun ekran görüntüsü

“GÖMLEK 1” tablosunda “GÖMLEK NO” adlı sütundaki modellere verilen numaralar otomatik olarak sistem tarafından verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğunu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarda modellerin isimleri yer almaktadır. “TARZ” adlı sütunda modellerin tarzları belirtilmektedir. “PAT” modellerin ön patların ölçüleri verilmektedir. “SIRTPİLE”

modellerde sırtpilesinin şekli veya olup-olmadığı belirtilmektedir. “MANŞET” adlı sütunda modellerin manşet şekli belirtilmektedir. “CEP” modellerin cep şekilleri belirtilmektedir. “BALEN” modellerin yakasındaki balen olup-olmadığı yada balenin ne şekilde bulunduğu belirtilmektedir.

PAN	ETİKET	SEZON	MODELADI	TARZ	PİLİ	ÖNCEP	ARKACEP	PATLET	ÜTÜ	DUBLE	PAÇA GENİŞLİĞİ
1	BARAN	2004-2005 F-IV	DENİZ	KLASİK	TEK PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
2	EKİN	2004-2005 F-IV	DENİZ-E	KLASİK	TEK PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
3	BARAN	2004-2005 F-IV	KAMP	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	FERMUARLI PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.
4	EKİN	2004-2005 F-IV	KAMP-E	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	FERMUARLI PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.
5	BARAN	2004-2005 F-IV	MONO	KLASİK	TEK PİLİ	YANDAN KIVIRMA	TEK FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
6	EKİN	2004-2005 F-IV	MONO-E	KLASİK	TEK PİLİ	YANDAN KIVIRMA	TEK FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
7	BARAN	2005 SP-SM	BONORA	KLASİK	TEK PİLİ	TEK FLATO	TEK FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLELİ	42cm.
8	EKİN	2005 SP-SM	BONORA-E	KLASİK	TEK PİLİ	TEK FLATO	TEK FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLELİ	42cm.
9	BARAN	2005 SP-SM	ÇAKI	KLASİK	ÇİFT PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLELİ	42cm.
10	EKİN	2005 SP-SM	ÇAKI-E	KLASİK	ÇİFT PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLELİ	42cm.
11	BARAN	2005 SP-SM	DEBİ	KLASİK	ÇİFT PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
12	EKİN	2005 SP-SM	DEBİ-E	KLASİK	ÇİFT PİLİ	ÇİFT FLATO	ÇİFT FLATO	FERMUARLI PAT	ÜTÜLÜ	DUBLESİZ	40cm.
13	BARAN	2005 SP-SM	OKYANUS	SPOR	ÇİFT PİLİ	KAPAKLI	KAPAKLI	FERMUARLI PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	44cm.
14	EKİN	2005 SP-SM	OKYANUS-E	SPOR	ÇİFT PİLİ	KAPAKLI	KAPAKLI	FERMUARLI PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	44cm.
15	BARAN	2005-2006 F-IV	ADA	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	44cm.
16	EKİN	2005-2006 F-IV	ADA-E	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	44cm.
17	BARAN	2005-2006 F-IV	EURO	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	ÜÇGEN KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.
18	EKİN	2005-2006 F-IV	EURO-E	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	ÜÇGEN KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.
19	BARAN	2006 SP-SM	AVCI	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.
20	EKİN	2006 SP-SM	AVCI-E	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	DÜĞMELİ PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm.

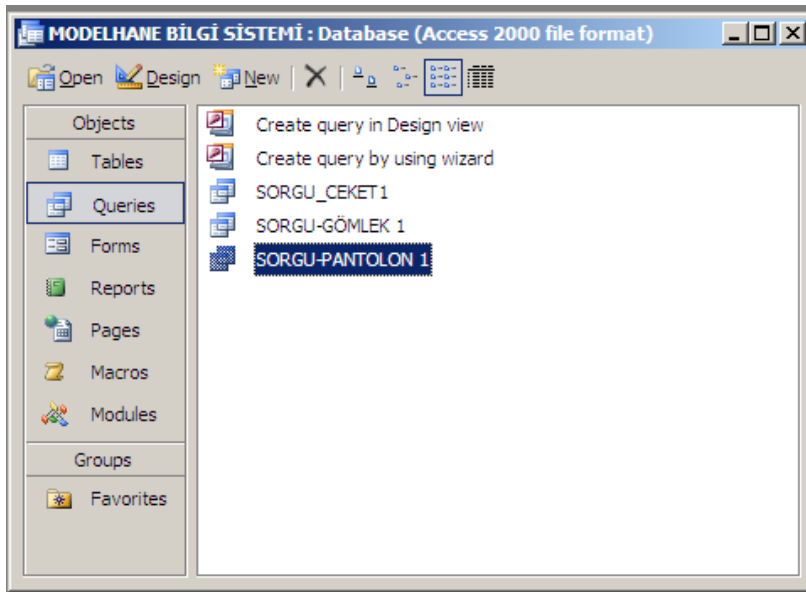
Şekil 13 : PANTOLON1 tablosunun ekran görüntüsü

“PANTOLON1” tablosundaki “PANTOLONNO” adlı sütundaki modellerle verilen numaralar otomatik olarak sistem tarafından verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğunu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarla modellerin isimleri yer almaktadır. “TARZ” adlı sütunda modellerin tarzları belirtilmektedir. “PİLİ” modellerin ön parçalarının pilili olup olmadığını belirtmektedir. “ÖNCEP” modelin ön parçasındaki cebin modelini belirtmektedir. “ARKACEP” modeldeki arka cep şeklinin nasıl olduğunu gösteren kısımdır. “PATLET” modelin patletinin fermuarlı ya da düğmeli olduğunu belirtir. “ÜTÜ” modellerde ütü izi olup olmayacağını belirtir. “DUBLE” modellerin paçalarında duble olup-olmayacağını belirtir. “PAÇA GENİŞLİĞİ” modellerin paça genişlik ölçüleri verilmektedir.

Adresim	Sahibi	B42	B44	B46	B48	B50	B52	B54	B56	B58	B60
1	5	79	80	78	81	82	79	82	83	86	90
2	1	80	78	82	83	84	85	86	86	87	89
3	1	54	56	56	58	58	60	62	62	64	64
4	1	52	52	54	54	56	56	58	58	60	60
5	2	80	81	82	81	83	85	84	86	87	88
6	2	54	54	56	56	58	58	60	62	62	60
AutoNumber	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Şekil 14 : ÖLÇÜLER tablosunun ekran görüntüsü

“ÖLÇÜLER” tablosunda “Adresim” sütununda sistem otomatik olarak numara vermektedir. “Sahibi” sütununda ölçüler ceket ölçüleri olduğundan ceket numaraları bu sütunda görülmektedir. Yani 5 numaralı ceketin ölçüleri adresim 1 satırındaki ölçülerdir. “B42” ile başlayan diğer sütunlar beden numaralarına göre ölçüleri göstermektedir.

Şekil 15 : Sorgulama nesnesinin açılışı

Yukarıdaki ekranda “Queries” (Sorgu) nesnesi seçildiğinde ekrana daha önceden hazırlanmış sorgular gelmektedir. Aşağıda sorgular sırasıyla incelenmektedir. (SORGU_CEKET1) sorgusuna tıkladığında ekrana “Enter parametervalue” penceresi açılmaktadır. “ETİKETİ GİR” parametresi girildiğinde

ekranda ikinci parametre penceresi gelir. “MODEL ADI” parametresi de girildikten sonra ekrana parametreleri uyan modelin bilgileri ekrana gelmektedir. Bu sorgulama şekli diğer sorgulamalar içinde geçerlidir.

Şekil 16 : Ceket sorgularına giriş parametreleri

ETNO	ETİKET	SEZON	MODELADI	TARZ	DÜĞME	KOL DÜĞMESİ	PETO CEP	CEP	YIRTMAÇ
	BARAN	2004-2005 F-W	AKDENİZ	KLASİK	FERMUARLI	4 DÜĞME	KLASİK	KAPAKLI	YIRTMAÇSIZ

Şekil 17 : Sorgulama sonucu model bilgileri

Şekil 18 : Gömlek sorgularına giriş parametreleri

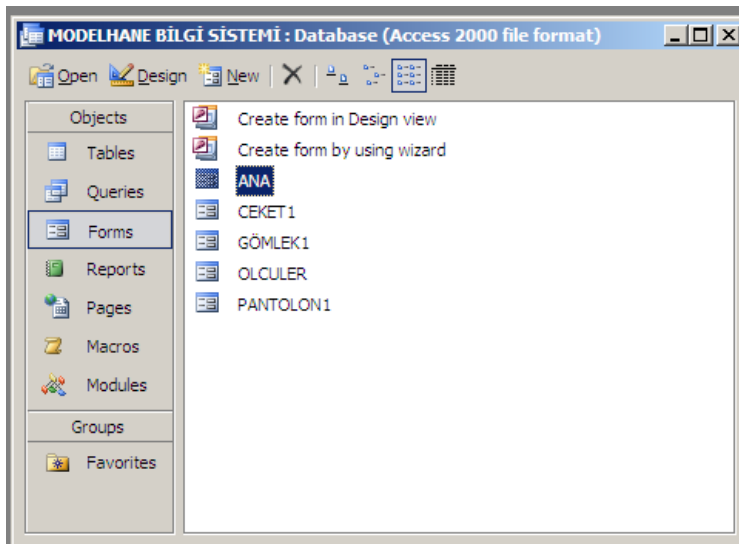
GÖMLEKNO	ETİKET	SEZON	MODELADI	TARZ	PAT	SIRTPİLE	MANŞET	CEP	BALEN
	BARAN	2004-2005 F-W	KENT	SPOR	3.5cm. PATLI	PİLİSİZ	Kesik köşe manşet	Kesik köşe cep	Gizli Balenli

Şekil 19 : Sorgulama sonucu gömlek model bilgileri

Şekil 20 : Pantolon sorgularına giriş parametleri

PANTOLON	ETKET	SEZON	MODELADI	TARZ	PİLİ	ÖNCEP	ARKACEP	PATLET	ÜTÜ	DUBLE	PAÇAGENŞLİĞİ
BARAN		2004-2005 F-W	KAMP	SPOR	PİLSİZ	YANDAN KIVIRMA	KAPAKLI	FERİUARLI PAT	ÜTÜSÜZ	DUBLESİZ	42cm

Şekil 21 : Sorgulama sonucu pantolon model bilgileri

Şekil 22 : Form nesnesinin açılışı

Yukarıdaki ekran görünümünde Form nesnesi seçilmiş durumdadır. Formlar tablolarındaki bilgilere daha kısa yoldan ulaşmayı sağlamaktadır. Forms nesnesi seçili durumda iken önceden hazırlanmış olan beş farklı form seçeneği ekrana gelmektedir. “ANA” formu seçildiğinde , formların ve sorguların kısa yok tuşları ekrana gelmektedir. “CEKET GİRİŞİ” , “GÖMLEK GİRİŞİ”. “PANTOLON GİRİŞİ”, “CEKET ÖLÇÜLERİ” tıklanarak ilgili formlara ulaşılır. “ CEKET”, “GÖMEK”, “PANTOLON” tuşları tıklanarak ilgili sorgulara ulaşılır.

Şekil 23 : Ana forumunun ekranı

CEKETNO	
ETİKET	BARAN
SEZON	2004-2005 F-w
MODELADI	AKDENİZ
TARZ	KLASİK
DÜĞME	FERMUARLI
KOLDÜĞMESİ	4 DÜĞME
PETOCEP	KLASİK
CEP	KAPAKLI
YIRTMAÇ	YIRTMAÇSIZ
İÇÇALIŞMA	BÜTÜN ASTARLI
CEKETBOYU	81cm.

Şekil 24 : Ceket1 Formu

Yukarıdaki “CEKET1” formu ve diğer formların bilgi kaynakları ile ilgili tablolardır. Formlar tablolardaki bilgi içeriğine göre hazırlanır. Bu formdaki “CEKETNO” satırındaki numara sistem tarafında otomatik olarak verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğunu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarda modellerin isimleri yer almaktadır. “TARZ” adlı sütunda modellerin tarzları belirtilmektedir. “DÜĞME” modellerin ön kamaadaki düğme sayısını belirtmektedir.

“KOL DÜĞMESİ” modellerdeki ceketin kol düğmelerinin sayısını belirtmektedir. “PETO CEP” adlı sütunda modelin peto cep şekli belirtilmektedir. “İÇÇALIŞMA” sütununda ceketin astar çalışmasının nasıl olduğunu belirtmektedir. “CEKET BOYU” sütununda ise baz olan 6 drop -50 benden ceketin boy ölçüsü belirtilmektedir.

The screenshot shows a window titled "GÖMLEK1" with a list of fields and their corresponding values:

GÖMLEKNO	
ETİKET	BARAN
SEZON	2004-2005 F-W
MODELADI	KENT
TARZ	SPOR
PAT	3,5cm. PATLI
SIRTPİLE	PİLİSİZ
MANŞET	Kesik köşe manşet
CEP	Kesik köşe cep
BALEN	Gizli Balenli

At the bottom of the form, there is a record navigation bar showing "Record: 1 of 20" with navigation buttons for first, previous, next, and last records.

Şekil 25 : Gömlek 1 formu

“GÖMLEK1” formunda “GÖMLEKNO” adlı sütundaki modellere verilen numaralar otomatik olarak sistem tarafından verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğunu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarda modellerin isimleri yer almaktadır. “TARZ” adlı sütunda modellerin tarzları belirtilmektedir. “PAT” modellerin ön patlarının ölçüleri verilmektedir. “SIRTPİLE” modellerde sırt pilesinin şekli veya olup – olmadığı belirtilmektedir. “MANŞET” adlı sütunda modellerin manşet şekli belirtilmektedir. “CEP” modellerin cep şekilleri belirtilmektedir. “BALEN” modellerin yakasındaki balen olup olmadığı yada balenin ne şekilde bulunduğu belirtilmektedir.

PANTOLON1	
PANTOLONNO	
ETİKET	BARAN
SEZON	2004-2005 F-W
MODELADI	DENİZ
TARZ	KLASİK
PİLİ	TEK PİLİ
ÖNCEP	ÇİFT FLATO
ARKACEP	ÇİFT FLATO
PATLET	FERMUARLI PAT
ÜTÜ	ÜTÜLÜ
DUBLE	DUBLESİZ
PAÇAGENİŞLİĞİ	40cm.

Record: 1 of 20

Şekil 26 :Pantolon 1 Formu

“PANTOLON1” formunda da “PANTOLONNO” adlı sütundaki modellere verilen numaralar otomatik olarak sistem tarafından verilmektedir. “ETİKET” sütunu modellerin etiketlerini belirtmektedir. “SEZON” modellerin hangi sezon ürünü olduğu belirtmektedir. “MODEL ADI” sütunu altındaki satırlarda modellerin isimleri yer almaktadır . “TARZ” adlı sütunda modellerin tarzları belirtilmektedir “PİLİ” modellerin ön parçalarının pilili olup olmadığını belirtmektedir . “ÖNCEP” modelin ön parçasındaki cebin modelini belirtmektedir. “ARKACEP” modeldeki arka cep şeklinin nasıl olduğunu gösteren kısımdır. “PATLET” modelin patletinin fermuarlı ya da düğmeli olduğunu belirtir. “ÜTÜ” modellerde ütü izi olup – olmayacağı belirtilir . “DUBLE” modellerin parçaları duble olup-olmayacağı belirtilir. “PAÇA GENİŞLİĞİ” modellerin paça genişlik ölçüleri verilmektedir.

Adresim	CEKETNO	Olculer
	5	BOY
B42		79
B44		80
B46		78
B48		81
B50		82
B52		79
B54		82
B56		83
B58		86
B60		90

Record: 1 of 6

Şekil 27 : Ölçüler Formu

“ÖLÇÜLER” formunda “Adresim” sütununda sistem otomatik olarak numara vermektedir . “CEKETNO” sütununda ölçüsü verilen ceketin numarası görülmektedir . “Ölçüler “ sütununda ceketin hangi ölçüsü verildiği belirtilmektedir. “B42” ile başlayan diğer satırlar , ölçüler kısmındaki ölçü çeşidinin bedenlere göre ölçülerini göstermektedirler.

“ANA” formundaki sorgulama tuşları yukarıda gösterilmiş olan sorgulamalar ile aynıdır.

5.2.2.YÖNETİM ALT BİLGİ SİSTEMİNİN EĞİTİM PROGRAM MODELİ

5.2.2.1.Programın Tanımı

Bu eğitim programını alan kişiler; yönetim alt bilgi sistemi için gerekli olan, veri tabanı, tablo, form ve sorgu oluşturabileceklerdir.

5.2.2.2.YABS Eğitimi Bilişsel Hedefleri ve Davranışları

Hedef 1 : Access 2000 programını açmak için Windows 98/xp iletişim sisteminde program açılışını kavrayabilme.

Davranışlar : 1- Windows 98/xp de Microsoft Access program açılışını söyleme
2- Windows 98/xp başlat butonuyla programlar kısmında Access programını başlatabilmenin önemini söyleme.

Hedef 2 : YABS' ni Access ' te hazırlayabilmek için gerekli veri tabanı oluşturmak ile ilgili bilgileri kavrayabilme.

Davranışlar : 1- Veri tabanının tanımı
2- Veri tabanının önemini söyleme
3- Veri tabanını oluşturmada izlenecek işlem basamakları söyleme

Hedef 3 : Veri tabanında tablo oluşturma ile ilgili genel bilgileri kavrayabilmek.

Davranışlar : 1- Tablonun tanıtımını söyleme .
2- Veri tabanında önemi söyleme

Hedef 4 : Tablo oluşturma ile ilgili teknik bilgileri kavrayabilme

Davranışlar : 1- Tablo oluştururken dikkat edilecek noktaları söyleme.

2- Tablo oluştururken izlenecek işlem basamakları.

Hedef 5 : Veri tabanının form oluşturma ile ilgili genel bilgileri kavrama.

Davranışlar : 1- Formun tanımını söyleme

2- Veri tabanında formun önemini söyleme

Hedef 6 : Form oluşturma ile ilgili teknik bilgileri kavrayabilme

Davranışlar : 1- Form oluştururken dikkat edilecek noktaları söyleme

2- Form oluştururken izlenecek işlem basamakları

Hedef 7 : Veri tabanında sorgu oluşturma ile ilgili genel bilgileri kavrayabilme

Davranışlar : 1- Sorgunun tanımını söyleme

2- Veri tabanında sorgunun önemini söyleme

Hedef 8 : Sorgu oluşturma ile ilgili teknik bilgileri kavrayabilme

Davranışlar : 1- Sorgu oluşturulurken dikkat edilecek hususları söyleme

2- Sorgu oluştururken izlenecek işlem basamaklarını söyleme

Hedef 9 : Formlar arasında ilişki kurma ile genel bilgileri koruyabilme

Davranışlar : 1- Formlar arasında ilişki kurmanın önemini söyleme

Hedef 10 : Formlar arasında ilişki kurma ile ilgili tek bilgileri kavrayabilme

Davranışlar : 1-Formlar arasında ilişki kurarken dikkat edilecek notları söyleme

2- Formlar arasında ilişki kurarken izlenecek işlem basamaklarını söyleme.

5.2.2.3.Psikomotor Hedefler ve Davranışlar

Hedef 1 : Access 2000 programının eğitici denetimde başlatabilme

Davranışlar: 1- Windows 98/xp yüklü olan bilgisayarı açma

2- Windows 98/xp ekranında başlat butonuna basma

3- Başlat butonundaki programlar seçeneğinden Microsoft Access'i seçme.

Hedef 2 : YABS'yi Access'te hazırlayabilmek için gerekli veri tabanını eğitici denetimde hazırlayabilme.

Davranışlar: 1- Microsoft Access seçildikten sonra gelen "Blank Access database" ifadesini mouse ile işaretleme ve "ok" butonuna basma.

2- Yeni gelecek penceredeki "file name" penceresine veri tabanı isteneni yazma ve "create" butonuna basma

Hedef 3 : YABS için gerekli tabloları eğitici denetimde oluşturabilme.

Davranışlar: 1- "Create" butonuna basılacak gelen penceredeki

"Obfects" penceresinden "Tables" Mouse ve seçme ve "New" butonuna tıklama

2- "New" butonuna tıklamasıyla ekrana gelen pencereden basma

"Datashets Wiew" seçeneğini Mouse ile işaretleme ve "OK" butonuna basma

3- "OK" butonuna basılarak gelen tablo oluşum penceresindeki sütun Başlıklarının isimlerini değiştirmek için Mouse sol tuşuna iki kez basma ve istenilen ismi yazma.

4- Sütun başlıklarını gerektiği bilgileri Mouse yardımı ve ok tuşları ile boş hücrelere gelme ve bilgi girişi yapma.

5- Girilen bilgileri sonunda F ile/save menüsü ile tablosu kaydetme

6- F ile/close menüsü ile veya Mouse ile x butonuna tıklayarak tabloyu kapatma

Hedef 4: YABS için gerekli formları form wizord ile eğitici denetimde oluşturabilme.

- Davranışlar:**
- 1- Form oluşturmak için veri tabanı penceresinden “Forms” seçeneği seçilip “New” butonuna basma.
  - 2- Açılan pencereden “Form wizord” seçeneğini seçerek “ok” butonuna basma.
  - 3- Form Wizord penceresinde table açılan butonunda tablo seçme.
  - 4- Açılan pencereden columnar seçeneğini Mouse yardımıyla işaretleyip Next Butonuna basma.
  - 5- Açılan pencereden “standart” seçeneğini Mouse ile seçip Next butonuna Basma.
  - 6- Açılan tablodan yeni form adını girerek Finish butonuna basma.

Hedef 5: YABS için gerekli formları Desing Wiew ile eğitici denetimizde oluşturabilme.

- Davranışlar:**
- 1- Form oluşturmak için veri tabanı penceresinden “Forms” seçeneğini seçip “New” butonuna basma.
  - 2- Açılan pencereden “Oesign Wiew” seçeneğini seçerek “ok” butonuna Basma.
  - 3- Açılan pencerede form yaratma alanı üzerindeki araçlar kısmındaki “Command Buton” seçeneğini Mouse yardımı ile seçme.
  - 4- Seçilen “Command Button” seçeneği mouse’un sol tuşuna basıp istenilen ölçüye getirildiğinde sol tuş bırakılarak buton oluşturma.
  - 5- Mouse sol tuşu bırakıldığında çıkan pencereden “Form operation” Ve “Open Form” seçenekleri Mouse yardımıyla işaretleme ve Next butonuna basma.
- 1- Açılan Command Button Wizard penceresinde command butona

bastığımızda gelmesini istediğimiz veri tabanındaki formlardan biri seçilerek Next tuşuna basılır.

- 7- Açılan pencereden “Text” işaretlenerek açılacak formun adını yazma ve Next butonuna basma.
- 8- Açılan pencerede “Finish” butonuna basma.

Hedef 6 : YABS için gerekli sorguyu eğitici denetimde oluşturabilme.

Davranışlar: 1- Sorgu oluşturmak için veri tabanı penceresinden “queries” seçeneği seçilip Next butonuna basma.

- 2- Açılan pencereden “Deisgn Wiew” seçeneği seçerek “OK” butonuna basma.
- 3- Yeni açılan pencereden sorgulamada kullanılacak tabloları seçerek “Add” butonuna basma.
- 4- Pencereyi kapatmak için “close” butonuna basma.
- 5- Ekrana gelen select query penceresinde iki tablo arasında sütun başlıkları.
- 6-“Select Query” pencersindeki Table satırındaki V butonuna basarak hangi tablonun özelliğini olması istediğimiz seçme.
- 7-İmleçle Field satırına geldiğimizde V butonuna basarak sorguda istediğimiz sütun başlıklarını seçme.
- 8- Bu işlemi diğer sütunlar içinde uygulama.
- 9- Sorgulama işi için kullanılacak kısıtlar sorgu tasarım penceresindeki giridin “Criteria” satırında[...] parantezleri içine yazma.
- 10- Girilen bilgiler sonunda File/Save menüsü ile sorguyu kaydetme.
- 11- File/Close menüsü ile veya Mouse ile x butonuna tıklayarak tabloyu kapatma.

5.2.2.4.Duyuşsal Hedefler ve Davranışlar

Hedef 1 : Eğitime ilişkin mesleki tavır, tutum ve alışkanlıklara sahip olabilme.

Davranışlar: 1- Program açılışı için gerekli teknik bilgilere önem verme.

- 2- Programı çalıştırırken dikkatli çalışma.
- 3- Programı öğrenmek için istekli olma.
- 4- Programda çalışırken bilgisayarı kullanmaya özen gösterme.
- 5- Program oluşturmada yaratıcı fikirlere açık olma
- 6- Tabloları doğru hazırlamayı önememe.
- 7- Form çeşitlerini hazırlamayı önemseme.
- 8- Sorguyu doğru hazırlamayı önemseme.
- 9- Eğitim etkinliklerini yerine getirmeye önem verme
- 10- Eğitime zamanında gelme.

Hedef 2 : İnsan ilişkilerini olumlu yönde etkileyecek tavır, tutum ve alışkanlıklara sahip olabilme.

Davranışlar: 1- Yardımlaşmaya önem verme

- 2- Toplumsal kurallara uymaya dikkat etme.
- 3- Başkalarının haklarına saygılı olma.
- 4- Başkalarının fikirlerine saygılı olma.
- 5- Gurupla çalışmada işbirliği yapmaya önem verme.
- 6- Eleştirilere açık olma.
- 7- Yapıcı eleştiride bulunmaya özen gösterme.
- 8- Dürüst olmaya özen gösterme.

5.2.2.5.Yönetim Alt Bilgi Sisteminin Eğitim Program İçeriği

1-Access Çalışma Alanı

- Access programının tanımı
- Access programının önemi

2-Veri Tabanı

- Veri Tabanının tanımı
- Veri Tabanının önemi

3-Tablolar

- Veri Tabanında Tablonun tanımı
- Veri Tabanı İçin Tablonun önemi
- Datasheets ile hazırlanan tablo

4-Form

- Veri tabanında formun tanımı
- Veri tabanında formun önemi
- Design wiew ile hazırlanan form
- Form Wizard ile hazırlanan form

5-Sorgulama

- Veri tabanında sorgunun tanımı
- Veri tabanında sorgunun önemi
- Design wiew ile hazırlanan sorgu.

6-Teknolojik Bilgiler

- YBS yi Oluşturmada Kullanılan Araçların Özellikleri

İşlemler

- 1-Access 2000 Programını Başlatmak
- 2-Veri Tabanı Hazırlamak
- 3-Tabloları Hazırlamak
- 4-Formları Hazırlamak
- 5-Sorgu Hazırlamak

5.2.2.6.Eğitim Durumları

YABS eğitimi, sistemi kullanacak olan kişilere verilecektir.

Eğitim, bu konuda uzman olan kişiler tarafından, bölüm halinde verilecektir. Eğitim ortamı, katılımcılara birer bilgisayar düşecek şekilde hazırlanmalıdır. Kullanılacak bilgisayarlarda Windows 98/XP işletim sistemlerinden herhangi biri yüklü olmalıdır. Ayrıca Microsoft Office programları da mevcut olmalıdır.

YABS eğitimi, düz anlatım , soru-cevap , gösterip , yaptırma yöntemleri kullanılarak verimli bir şekilde verilebilir . Eğitim programı, kişiye görelilik , basitten karmaşığa , güncellik, açık-seçiklik gibi öğretim ilkelerine dayandırılarak işlenmelidir.

5.2.2.4.1 Bilgi Yaprağı

KONU: ACCESS ÇALIŞMA ALANI

Konu No: 1

Konu Analizi: 1- Access programının tanımı

2- Access programının önemi

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.DR. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle Access, Alfa Basım Dağıtım İstanbul 1996

1- Access Programının Tanımı

Windows 98/xp işlemci sistemleri üzerinde çalışan Microsoft Access ,en yaygın kullanılan ve kullanımı en kolay olan veri tabanıdır.

2- Access Programının Önemi

Microsoft Office profesyonel bir üyesi olan Access 2000,diğer Office uygulamalarıyla uyumlu olarak çalışır.

Access 2000 programıyla,veri tabanının kolay kullanılması ve uygulamaların geliştirilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, diğer Microsoft Windows uygulamaları ile bilgi alış verişi yapabilmekte, genel işletme gereksinimlerine cevap verebilen, oldukça kolay ve güçlü bir veri tabanıdır.

5.2.2.4.2.Bilgi Yaprağı

KONU: VERİ TABANININ ÖNEMİ

Konu No: 2

Konu Analizi: 1- Veri Tabanının tanımı

2- Veri Tabanının önemi

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.Dr. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi

Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle

Access, Alfa Basım Yayım Dağıtım İstanbul 1991

1-Veri Tabanının Tanımı

Veri tabanı (Database) belirli bir alanda ve birbirleriyle ilişkili olarak düzenlenmiş veriler topluluğudur.

Veri tabanında büyük miktarda veriler düzenli bir biçimde elektronik ortamda kaydedilir ve saklanır. Bir veri tabanının en önemli özellikleri sırasıyla verileri hızlı ve kolay bir şekilde girebilmesi güvenli bir şekilde saklanması ve işlediği şekilde sorgulana bilmesidir.

Programın çalışma alanı veri tabanıdır. YBS'nin oluşturacağı asıl kısım veri tabanıdır. Veri tabanında tablo, form, sorgu, rapor, sayfa, macro, module gibi nesnelere bulunmaktadır.

2- Veri Tabanının Önemi

Veri tabanı programın çalışma alanı olduğu için programda çalışabilmek için veri tabanına ihtiyaç vardır. Bu nedenle öncelikle veri tabanı oluşturmak gerekir.

Elektronik veri tabanında çok miktarda kitabın bilgileri çok az bir yer işgal edilerek tutulabilir. Yine elektronik bir sistemde yeni bir kitabın girilmesi son derece kolay bir şekilde gerçekleştirilebilir. Birçok kriter tek tek yada bir arada belirtilerek oranın özellikleri taşıyan kitaplar aranabilir.

5.2.2.4.3.Bilgi Yaprağı

KONU: TABLOLAR

Konu No: 3

Konu Analizi: 1- Veri Tabanında Tablonun tanımı

2- Veri Tabanı İçin Tablonun önemi

3- Datasheets ile hazırlanan tablo

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.DR. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi
Beta Basın

Yayın Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle Access, Alfa
Basım Dağıtım İstanbul 1996.

1- Veri Tabanında Tablo Tanımı

Oluşturulan bir veri tabanında bilgileri liste halinde görmemizi sağlayan veri araçlarından biridir.

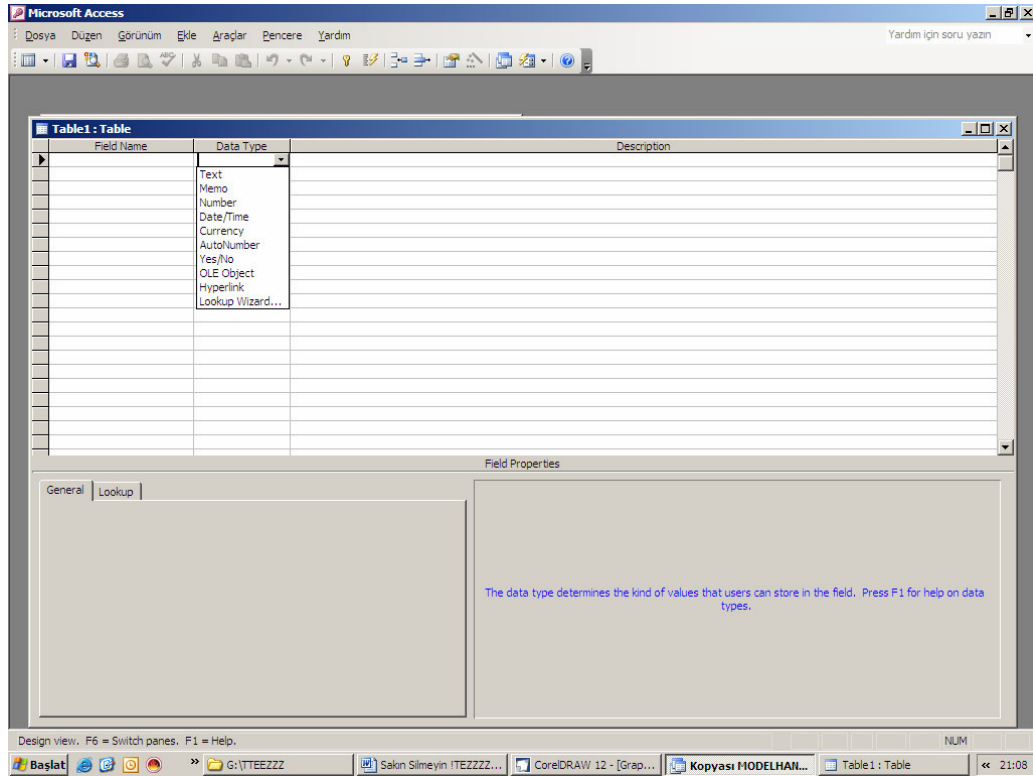
2- Veri Tabanı İçin Tablonun Önemi

Veri tabanı için tablo ana araçtır diyebiliriz. Çünkü tabloyu her formla hemde sorguyla ilişkilendirebiliyoruz. Yani sorgu ve formların çalışması için tabloya ihtiyacımız var. Çünkü veriler fiziksel olarak sadece tabloların içinde saklanır.

a-) Tablo hazırlamanın uygun ve en kolay yolu” Create table in Deisgn wiew” seçeneği ile gerçekleşmesidir.

b-) “Create table in Deisgn” seçeneği seçilip “New” butonuyla basıldığında “New table” penceresi gelecektir. Eğer basit bir tablo hazırlamak isteniyor ise “Datasheets Wiew” seçeneği seçilerek tablo sütun başlıkları değiştirilir. Satırlara sütunların içeriğine göre bilgi girilerek en kolay tablo elde edilebilir. Fakat hazırlanacak tablonun özellikli bir tablo olması isteniyorsa bu durumda “Deisgn Wiew” seçeneği

tercih edilmelidir. “Field name” sütununa, tablo içinde olmasına karar verilen sütunların başlıkları (Sicil,Ad,Yaş vb.) yazılır. “Data type” sütunundaki satırlara Mouse ile sol tıklandığında Access 2000’de bulunan veri türlerini göstermektedir.

Text: Karakter türü (harf, reklam, özel karakterler) bilgi içerek alanlar için kullanılan veri tipidir. Text türü bir alanın içeriği bilgi 255 karakter uzunluğuna kadar olabilir. Önceden atanmış diğer 50 karakterdir. Bu alanın maksimum uzunluk olan 255 karakteri alabilmesi, için bu alanla ilişki “Field Size” özelliğinin 50 iken 255 olarak değiştirilmesi gerekmektedir.

Memo: Memo türü bilgilerde esas itibariyle text (metin) türünde olan fakat 255 karakterden daha fazla karakter içerebilen bilgilerdir. Memo türü bir olan 65,535 karaktere kadar bilgi içerebilir.

Number: Number (sayı) türü, matematiksel işlemlere sokulacak türdeki bilgiler için uygundur(makas, fiyat, miktar vb.

5.2.2.4.4.Bilgi Yaprağı

KONU: FORM ÇEŞİTLERİ

Konu No: 4

Konu Analizi: 1- Veri tabanının formun tanımı
 2- Veri tabanının formun önemi
 3- Design wiew ile hazırlanan form
 4- Form Wizard ile hazırlanan form

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.DR. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi
 Beta Basın
 Yayım Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle Access, Alfa
 Basım
 Dağıtım İstanbul 1996.

1-Veri Tabanında Formun Tanımı

Verilere daha kısa sürede ulaşmamızı sağlayan nesnelere biride formdur.

2-Veri Tabanında Formun Önemi

Veri tabanında formun veriler tablo aralığıyla tek tek görebilmemizi ve daha kolay ulaşmamızı sağladığı için oldukça önemlidir. Yeni oluşturarak YBS de formlar daha çok kullanılacaktır.

3-Desingn Wiew ile Hazırlanan Form

Eğer bir istek üzerine hazırlanacak ise “Forms” nesnesi seçilip “New” butonuna basıldığında ekrana gelen form hazırlamaya başlanmalıdır. “Design Wiew” seçeneği seçildiğinde form nesnesi ekrana araç çubuğu gelecektir. Form penceresinin tasarım görünümündeki nokta ve çizgiler araçların görünümünü ayarlarken bize yardımcı olacaktır. Araç çubuğundaki araçların özellikleri kitaptan yazılacak.

5.2.2.4.5.Bilgi Yaprığı

KONU: SORGULAMALAR

Konu No:5

Konu Analizi: 1- Veri tabanındaki sorgunun tanımı
 2- Veri tabanında sorgunun önemi
 3- Design wiew ile hazırlanan sorgu.

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.DR. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi
 Beta Basın
 Yayım Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle Access, Alfa
 Basım
 Dağıtım İstanbul 1996.

1- Veri Tabanında Sorgunun Tanımı

Veri tabanı kullanıcının Access imkanları ile hazırlayacağı sorulara veri tabanından, cevap alması işlemi yada başka bir değişle sorulara cevap teşkil eden veri gruplarının veri tabanından elde edilmesi işlemidir.

2-Veri Tabanında Sorgunun Önemi

Veri tabanı ve bunun içerisinde yerleştiren tablolar ve tablo verilerinin yüklenmesinden sonra en önemli konu veri tabanının sorgulanmasıdır. Access 2000 de sorgulama için Query nesnesi bulunmaktadır. Queryler belli tipte hazırlanmış soru biçimleridir ve bunlar aynen tablolarda olduğu gibi saklanabilir.

Bir Query saklandığı zaman verilere nasıl erişileceğinin anahtarı saklanır

3-Design Wiew ile Hazırlanan Sorgu

Sorgu istek üzerine hazırlanıyorsa design wiew seçeneği ile sorgu oluşturulmalıdır. Design wiew seçeneğine ulaşmak için nesnelere Queries seçildikten sonra New butonuna basıldığında ekrana gelen New Query Penceresindeki design wiew seçilerek Design Wiew sorgulamaya başlanabilir.

5.2.2.4.6.Bilgi Yaprağı

KONU: TEKNOLOJİK BİLGİLER

Konu No:6

Konu Analizi: 1-YBS yi Oluşturmada Kullanılan Araçların Özellikleri

Kaynaklar: 1- Ulusal, Prof.DR. Mithat. Access 2000 ile Veri Tabanının Yönetimi

Beta Basın

Yayımlı Dağıtım A.Ş İstanbul, 2000 2- Çubukçu Faruk Her yönüyle Access, Alfa

Basım

Dağıtım İstanbul 1996.

1-YBS yi Oluşturmada Kullanılan Araçların Özellikleri

Yönetim bilgi sistemlerini oluşturmak ve kullanmak için öncelikle disket sürücüsü yerel disk ve cd sürücüsüne sahip bir bilgisayar bulunmalıdır. Bilgisayarda Windows 98/xp işletim sistemi ve Access 2000 programı yüklenmiş olmalıdır. YBS'yi kullanacak olan işletmenin bilgisayarlar arasında ağ bulunması gerekmektedir. Ancak bu şartlarda oluşturulan YBS kullanılabilir.

5.2.2.5.1.İşlem Yapağı

İŞLEM: ACCESS 2000 PROGRAMINI BAŞLATMAK

İşlem No: 1

Araç: Windows 98/xp işletim sistemi bulunan Access 2000 yüklü bilgisayar

İşlem Basamakları:

- 1- Access 2000'i başlatabilmek için başlat butonuna mouse'un sol tuşuyla tıklayınız.
- 2- Başlat menüsünde programlar kısmına geliniz.
- 3- Programlar kısmında Microsoft komutuna tıklayarak programı başlatınız.

5.2.2.5.2.İşlem Yaprağı

İŞLEM: VERİ TABANI HAZIRLAMAK

İşlem

No: 2

Araç: Windows 98/xp sistemi bulunan Access 2000 programı yüklü bilgisayar

İşlem Basamakları:

- 1- Microsoft Access komutu tıklandığında karşımıza otomatik olarak gelen Microsoft Access'in yeni veri tabanı oluştururken kullanılacak iletişim ekranında "Blank Access Database" (Boş Access veritabanı) seçeneğini işaretleyiniz.
- 2- "OK" butonunu tıklayınız.
- 3- "OK" butonu tıklandığında karşımıza gelen pencere dosya adını sormaktadır. Burada dosya adı kısmında MDB silmeden dosya adını yazınız.
- 4- "Create" butonuna tıklayarak veri tabanı hazırlayınız.

5.2.2.5.3.İşlem Yaprağı

İŞLEM: TABLOLARI HAZIRLAMAK

İşlem

No:3

Araç: Windows xp/98 sistemi bulunan Access 2000 programı yüklü bilgisayar

İşlem Basamakları:

- 1-“Create” butonuna tıkladığınızda karşımıza gelen yeni veritabanında “objects” kısmında “Tables” butonuna tıklayınız.
- 2-“New” Butonuna tıklayınız.
- 3-“OK” butonuna tıklayınız.
- 4-Ekrana gelen “New Table” penceresinden “Datasheet Wiew” seçeneğini işaretleyiniz.
- 5-“OK” butonuna tıklayınız.
- 6-Ekrana gelen “Table1” adlı tablodaki “Field1” sütun başlığına iki kez tıklayınız.
- 7- Sütun başlığı olarak Sıra no yazınız.
- 8- Field2 ve diğerlerine ok tuşlarını ve klavyeyi kullanarak sırasıyla (Etiket,Sezon,Model Adı, Düğme,Kol düğmesi,Petocep,Cep,Yırtmaç,İç Çalışma,Ceket boyu) yazınız.
- 9-Sütun başlıklarının gerektirdiği bilgileri ok tuşlarını ve klavyeyi kullanarak doldurunuz.
- 10-Gelecekte yapılacak uygulamalar için anahtar sütun yaratmak gerektiğinde Design butonuna tıklayınız.
- 11-Ekrana gelen Save As penceresindeki “Table Name” kısmına tablo adını “CEKET” olarak yazınız.
- 12-“OK” butonunu tıklayınız.
- 13-Ekrana gelen tablonun tasarım günümüzde anahtar oluşturmak istediğiniz sütun seçiniz.
- 14-Microsoft Access ana penceresindeki anahtar butonuna tıklayarak, anahtar sütun oluşturunuz.
- 15-Kaydet butonuna tıklayınız.

16-X butonuna tıklayarak tabloyu kapatınız.

17-Diğer tablolarda aynı şekilde hazırlayınız.

5.2.2.5.4.İşlem Yaprağı

İŞLEM: FORMLARI HAZIRLAMAK

İşlem

No:4

Araç: Windows 98/xp işletim sistemi bulunan Access 2000 programı yüklü bilgisayar

İşlem Basamakları:

- 1-Veri tabanının “objects” kısmındaki “Forms” butonuna tıklayınız.
- 2-“New butonuna tıklayınız.
- 3-Açılan “New form” penceresinden “Form Wizard” seçeneğini işaretleyiniz.
- 4-“Chease the table or query where the object’s data comes from:” açılan kutusundan ceket tablosunu seçiniz.
- 5-“OK” butonuna tıklayınız.
- 6-Ekrana gelen “Form Wizard” penceresinde form da olmasını isteğimiz sütuna başlarını seçiniz.
- 7- işaretini tıklayınız.
- 8-Next butonuna basarak devam ediniz.
- 9-Ekrana gelen pencerecen Columnar seçeneğini işaretleyiniz.
- 10-“Next” butonunu tıklayınız.
- 11-Ekrana gelen pencereden “Expedition” arka plan görüntüsünü seçiniz.
- 12-“Next” butonunu tıklayınız.
- 13-Yeni oluşturduğumuz forma vermek istediğiniz adı yazınız.
- 14-Finish butonuna tıklayınız.
- 15-Ekrana gelen form görünümüne kapatmak için X butonunu tıklayınız.
- 16-Açılış formu oluşturmak için tekrar veri tabanın “objects” kısmında “Forms” butonuna tıklayınız.
- 17- New butonuna tıklayınız.
- 18-Açılan “New form” penceresinden “Design Wiew” seçeneğini işaretleyiniz.

- 19-“OK” butonunu tıklayınız.
- 20-Ekrana gelen tasarım görünümündeki pencerenin üzerine araç çubuğundan alınan “command buton” (komut butonu) mouse’un sol tuşuna basıp istenilen ölçüye geldiğinde sol tuşu bırakarak butonu oluşturunuz.
- 21-Ekrana gelen “command buton wizard” penceresinden “Form Operations” ve “Open Form” seçeneklerini işaretleyiniz.
- 22-Next butonunu tıklayınız.
- 23-Açılan pencerede komut butonuyla hangi form açmak istediğiniz (CEKET1) işaretleyiniz.
- 24-Next butonunu tıklayınız.
- 25-Gelen pencereden “Open the form and show all the records.” Seçeneğini işaretleyiniz.
- 26-Next butonuna tıklayınız.
- 27-Açılan pencereden butonun üzerinde yazımı ya da Resim mi olmasını istediğin (yazı-text) seçiniz.
- 28-Next butonunu tıklayınız.
- 29-Açılan pencereden “Finish” butonuna tıklayınız.
- 30-Form butonunu oluşturunuz. Butonun üzerinde yazmasını istediğimiz yazıyı “open form” yazısını silerek yazınız.
- 31-Formun geldiğini görmek için “Wiew” butonuna tıklayınız.
- 32-Formun gerçek görünüşünde ceket1 formunun açılması için ceket1 butonuna tıklayınız.
- 33-Her iki formuda kapatmak için X butonuna basınız.

5.2.2.5.5. İşlem Yaprağı

İŞLEM SORGU HAZIRLAMAK

İşlem No:5

Araç; Windows 98/xp işletim sistemi bulunan Access 2000 programı yüklü bilgisayar

İşlem Basamakları:

- 1-Veri tabanının “objects” kısmında “Querys” butonunu tıklayınız.
- 2-“New” butonunu tıklayınız.
- 3-“Design Wiew” seçeneğini işaretleyiniz.
- 4-“OK” butonuna tıklayınız.
- 5-Ekrana gelen “Show Table” penceresinden ceket tablosunu seçiniz.
- 6-“Add” butonuna basınız.
- 7-“Show Table” penceresini kapatmak için X butonuna basınız.
- 8-“Query1: Select Query penceresinde “Field” kısmını tıklayınız.
- 9-Açılan sütun başlıklarından hangilerinin sorguda olmasını istiyorsanız her sütun için tek tek seçiniz. (Etiket,sezon,model adı,tarz)
- 10-Tabloda anahtar olan sütunlara sorguda “criteria” satırına [...] parantezleri içinde sorgulama yazınız. (Etikete giriniz.)
- 11-Sorguyu kaydetmek için “Save” butonuna tıklayınız.
- 12-Ekrana gelen “save as” penceresinde sorgunun adını yazınız.
- 13-“OK” butonuna tıklayınız.
- 14-Sorguyu X butonuna basarak kapatınız.
- 15-Sorgulamayı görmek için CEKET1 sorgusunu tıklayınız.
- 16-Ekrana gelen “Enter Paramater Value” penceresinde sorgulama olarak yazdığımız “Etiketi Giriniz” sorgulamasını gördüğünüzde imleç bulunan kısma tablolardaki etiketlerin adını (EKİN) yazınız.
- 17-“OK” butonunu tıklayınız.

Ekrana, etiketi EKİN olan bütün modellerin özellikleri gelecektir.

Yönetim bilgi sistemini oluşturan bütün öğeler kısaca anlatılmıştır. Bu öğeler çoğaltılarak daha fazla bilgiye kısa sürede ulaşılabilir. Oluşturulan bu sistemin

işletmelere kola ve kullanılabilirliği yüksek bir veri tabanı sağlamaktadır. Verilen bu eğitimde kullanımı kolay olması sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

AKYOL, N.,Ö. (1995). **Management Information Systems**, Bilişim'95/Bildiriler, TBD Yayınları, İstanbul, 1995.

ALTER, S.(1992).**Information Systems, A Managerial Perspective**, Addison -Wesley

BULGUN, E.Y., BOZKURT B.(2000) , **Bir Konfeksiyon İşletmesinin organizasyonu üzerine Bir Araştırma**. Konfeksiyon Teknik,

BÜYÜKMİRZA, Kamil.(1987). **Yönetim Muhasebesi**, Ankara, Gazi Üniversitesi Basın yayın Yüksek Okulu Basımevi,1987.

CEMALCILAR, İlhan.(1994). **Pazarlama: Kavramlar Kararlar**, İstanbul: Beta BasımYayım.

COOLE, G.A.(1993). **Management: Theory And Practice**, Nottingham: The Guernsey Press Co.Ltd.

ÇİMEN, M.; ATEŞ, M **Yönetim Bilgi Sistemleri**, URL, <http://www.merih.com/wmetate23.htm>

ERDOĞAN, M.Ç.(1995). **Konfeksiyon Esasları Ders Notları**. Ege Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü, İzmir.

ERKUT, Haluk.(1989). **“Yönetim Bilişim Sistemleri, MESS Bilgisayar Destekli Yönetim Sistemleri Semineri**, MESS eğitim Kitapları Dizisi-20-23,İstanbul.

ERKUT, Haluk.(1995). **Sistem Yönetimi, Yönetim Bilimleri Dizisi:4**, İrfan Yayıncılık, İstanbul.

HICKS, J.O.(1986). **Information System in Business**, West PUBLISHING Co.St.Paul.

HICKS, Herbert G., GULLET C. Ray. (1981).**Organizasyonlar: Teori ve Davranış**, Çev: Besim Baykal İstanbul: İşletme Bilimleri Yayınları.

KARAKAYA, Mevlüt;(1994). **Muhasebe Bilgi Sistemi ve Bilgi Teknolojisi**, Ankara, (y.y.)

KAYA, İsmail.(1984). **Pazarlama Bilgi Sistemleri**, İstanbul, Güryay Matbaacılık.

KOBU, Bülent.(1987). **Üretim Yönetimi**, İstanbul, Yön Ajans.

KROEBER, Donald W., WATSON Hugh J.; (1987)**Computer-Based Information Systems**, A Management Approach, New York , Macmillan Publishing Company.
KROENKE, David.(1992). **Management Information Systems**. McGraw-Hill, New York.

LAUDON, Kenneth C., LAUDON J.P. (1998) **Management Information Systems**, New Approaches to Organization & Teknolgy. Prentice Hall Inc., New Jersey,1998.

LONG, Larry.(1989). **Management Information Systems**. New Jersey, Prentice Hall, Englewood Cliffs.

MARTIN, Christopher, POWELL Philip.(1992).**Information Systems: A Management Perspektive**, London, Mc Graw-Hill Book Company.

MERİH, K.; **Stratejik Yönetim Bilgi Sistemi**, URL: <http://www.merih.com/stramis>.

NASH Jhon F.; HEAGY Cynthia D.(1993), **Accounting Information Systems**, Cincinnati, South-Western Publishing Company,1993.

ÖĞÜT, Adem; **Bilgi çağında Yönetim**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım,2001.

ÖKTEM, T.; AKTUĞLU,Z.; ÖZDOĞAN, E.(2001)**Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründe Kaliteyi Etkileyen Teknik Gelişmeler**
Türkiye 4. Pamuk, Tekstil ve Konfeksiyon Sempozyumu Bildirileri.

ÖNDER,U.; ERYAŞAR, F.T.; AŞAR,Z.; ŞAN.(2001)**Tekstil ve Hazır Giyim Sektör Araştırması**. T.C. Sanayi ve İ.Ticaret Bakanlığı Sanayi Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü: Ankara, 2001.

PEKER, Alparslan.(1988) **Modern Yönetim Muhasebesi**, İstanbul, Fatih Yayın Evi Matbaası.

SEZGİN, Attila;(1975). **Yönetimde Planlama Kontrol ve Karar Verme Aracı Olarak Elektronik Bilgi İşlem Makinelere Dayalı Yönetim Bilgi Sistemleri**, Ankara, Kalite Matbaası,

STAIR, Ralph.(1992). **Principles of Information Systems – A Managerial Approach**, Body &Fraser Publishing Company, USA. Publishing Company,Massachusetts.

STINCHCOMBE, Arthur L.(1990). **Information And Organizations**, California, University Of California Press Ltd.

- SÜRMEĞİ, Fevzi.(1994) **Muhasebe Bilgi Sistemi**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- TAYLAN, Gönül.(1974). Çağdaş İşletme Yönetiminde Bilgi İşlem Sistemleri Semineri. Ankara, Milli Prodüktive Merkezi, Yayın no:131.
- THIERAUF, Robert.J.(1991). **Executive Information Systems**, A Guide For Senior Management And MIS Professionals, New York,Greenwood Publishing Group.
- TİKİCİ, Mehmet.(1993). **Personel Yönetimi**, Malatya, Enstitü Yayıncılık.
- TOSUN, Kemal.(1992). **İşletme Yönetimi**, Ankara, Savaş Yayınları.
- TÜRKMEN, İsmail.(1992). **“Etken İletişim Modeli (Yöneticiler İçin)”** Ankara, Milli Prodüktive Merkezi, yayın no: 480.
- UYARGİL, Cavide.(1994) **İşletmelerde Performans Yönetimi Sistemi**, İstanbul, Şahinkaya Matbaacılık Koll. Şti.
- ÜLGEN, Hayri.(1990) **İşletme Yönetiminde Bilgisayar**, İstanbul. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları. Yayın no: 225.
- WİMPLE, C.; VOSTİ, E.(1997). **Current Information Technology Needs of Small to Medium Sized Apperel Manufacturers and Contractors**, DAMA Industry Project. <http://www.dama.tc2.com/Pub/needs.html>
- WHITTEN Jeffrey L., BENTLEY Lonnie, BARLOW Viktor M.(1988). **Systems Analysis And Design Methods**, Boston,Homewood,
- YALÇIN, Selçuk.(1991). **Personel Yönetimi**, İstanbul, Küre Ajans.
- YÜREGİL,O.H.(1999). **Türkiye’deki Tekstil İşletmelerinin Bilişim Teknolojisi Altyapısına Bir Bakış** . Tekstil ve Konfeksiyon. Yıl:9, Sayı:2, İstanbul.

EKLER

EK:1**ANKET**

Bu anket ‘‘Hazır giyim sektöründe yönetim bilgi sisteminin kullanım durumuna dayalı yeni yönetim bilgi sistemi ve kullanıcı eğitimi modeli’’ adlı teze yön vermek amacıyla kullanılacaktır.

Yönetim bilgi sisteminin kısaca tanımını yapmak gerekirse, ‘‘Organizasyonlardaki işleyiş, yönetim ve karar verme süreçlerini desteklemek için gerekli bilgiyi sunmak üzere değişik kaynaklardan alınan verileri bütünleyebilen bir bilgisayar sistemidir’’ (Merih, 2000).

Anketi cevaplamak için ayracağınız zaman ve samimiyet araştırmanın sonuçlarını doğrudan etkileyecektir.

Bu sebeple, doğru ve gerçekçi sonuçlara erişebilmek için yardım ve katkılarınızı esirgemeyeceğinizi umar, teşekkür ve saygılarımı sunarım.

İşletme adı:

Kuruluş yılı:

Anket doldurma tarihi:

A-Kişisel bilgiler:

1) Bölümünüz:

2) Yaşınız:

3) Eğitim durumunuz:

a) İlk öğretim

b) Orta öğretim

c) Ön lisans

d) Lisans

e) Y. Lisans ve üzeri ...

4) Kaç yıldır konfeksiyon sektöründe çalışıyorsunuz?

a) 0-5

b) 6-10

c) 11-20

e) 21 ve üzeri ...

5) Bildiğiniz yabancı diller?

a) İngilizce

b) Almanca

c) İspanyolca

d) Diğer ...

6) Bilgisayarı kullanma beceriniz hangi düzeyde?

a) Başlangıç

b) Orta

c)İyi d)Çok iyi e)Hiç

7) Kullandığınız bilgisayar programları hangileridir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- a)Word b)Excel
c)Powerpoint d)Access
e)CorelDraw, Freehand f)Gerber, Lecktra, Investronica, Asist

B-İşletme ile ilgili bilgiler:

8) İşletmenizin üretiminde ana madde aşağıdakilerden hangisidir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- a)Örme kumaşlar b)Dokuma kumaşlar
c)Deri d)Hepsi ...

9) İşletmenizde kaç kişi çalışmaktadır?

- a)1-50 b)51-100
c)101-200 d)201-400 e)401 ve üzeri

10) İşletmenizde görev ve yetkileri tam olarak tanımlanmış hangi bölümler bulunmaktadır?

- ( )Yönetim ( )Pazarlama
( )Planlama ( )Model hazırlama ve geliştirme
( )Kesme ( )Hazırlama
( )Üretim ( )Malzeme depo
( )Kalite kontrol ( )Ürün depo
( )Personel ( )AR-GE
( )Halkla ilişkiler ( )Finans
( )Diğer...

11) İşletmenizde bölümler arası iletişim hangi yöntemle sağlanıyor? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- a)Yazılı talimatla
b)Sözlü talimatla
c)Bilgisayarlar arası ağ ile
d)Yönetim bilgi sistemiyle e)Diğer ...
- 12) İşletmenizde kullanılan bilgisayar sayısını işaretleyiniz.
a)1-5
b)6-10
c)11-20
d)21 ve üzeri
- 13) İşletmenizde bilgisayarlar arası ağ bağlantısı var mıdır?
a)Evet
b)Hayır
- 14) İşletmenizde ağ varsa, hangi ağ türü kullanılmaktadır?
a)Yıldız ağ
b)Halka ağ
c)Veri yolu ağ
d)Diğer ...
- 15)İşletmenizde arşivleme nasıl yapılmaktadır?
a)Rasgele
b)Arşivlemeye özel programlar ile yapılmaktadır.
c)YBS ile arşivleme yapılmaktadır.
d)Arşivleme yapılmamaktadır.
e)Diğer...
- 16) Bu anket öncesinde yönetim bilgi sistemleri hakkında fikir sahibi miydiniz?
a)Evet
b)Hayır

17) Hazır giyim sektöründe yönetim bilgi sisteminin kullanımı ile ilgili genel görüşünüz nedir?

a)Gerekli olduğunu düşünüyorum, nedeni;

( )1-İşletmelerin kaynak planlama ihtiyacını karşılamaktadır.

( )2-Verimliliği arttırmaktadır.

( )3-Üretim sistemini kontrol altına almaktadır.

( )4-Etkili iletişim ortamı sağlamaktadır.

( )5-Sistemi standartlaştırmaktadır.

( )6-Rekabet gücünü arttırmaktadır.

( )7-Diğer ...

b)Gereksiz olduğunu düşünüyorum, nedeni;

( )1-Sistem ekonomik değildir.

( )2-Geniş ölçekli firmalar için uygundur.

( )3-Sık sık yeniden yapılandırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

( )4-Yatırım amortismanını sağlamamaktadır.

( )5-Diğer ...

18) İşletmenizde yönetim bilgi sistemi kullanılıyor mu?

a)Evet

b)Hayır

c)Kurulma aşamasında

d)Planlanma aşamasında

19) İşletmenizde, varsa mevcut kullanılan veya kurulum aşamasında bulunan yönetim bilgi sisteminin programsal yapısı aşağıdakilerden hangisidir?

a)Hazır giyim işletmeleri için hazırlanmış paket programlar ile,

b)Bilgi işlem bölümünün talepler doğrultusunda hazırladığı programlar ile,

c)Farklı firmalardan zaman içerisinde alınmış paket programların birbirlerine

entegrasyonunun sağlanarak oluşturulmuş; karma ve kompleks bir sistem ile.

d)Diğer ...

20) İşletmenizde yönetim bilgi sistemi kullanılıyor veya kurulum aşamasında ise işletmenin hangi bölümlerinde kullanıldığını veya kullanılacağını aşağıdaki listeden işaretleyiniz.

	<u>Kullanılıyor</u>	<u>Kullanılacak</u>
Yönetim.....	( )	( )
Pazarlama.....	( )	( )
Planlama.....	( )	( )
Model hazırlama ve geliştirme.....	( )	( )
Malzeme depo.....	( )	( )
Kesme.....	( )	( )
Hazırlama	( )	( )
Üretim.....	( )	( )
Kalite kontrol.....	( )	( )
Ürün depo.....	( )	( )
Personel.....	( )	( )
AR-GE.....	( )	( )
Halkla ilişkiler.....	( )	( )
Finans.....	( )	( )
Diğer.....	( )	( )

21)Yönetim bilgi sistemleri için beklentilerinizi önem derecesine göre belirtiniz.
(1: En az derecede önemli, 5:En çok derecede önemli)

BEKLENTİLER	Önemsiz	1	2	3	4	5
Kaynakların verimli kullanımı						
Etkili bir iletişim ortamı oluşturabilme						
İşletme birimleri ve fonksiyonlar arasında artış						
İşletmeyle ilgili her bilgiye anında ulaşabilme						
Üretim sisteminin kontrol altına alınması						
Kapasite kayıplarının önlenmesi						
Stoklarda minimum seviyeye ulaşma						
Hızlı sipariş yönetimi						
Hızlı teslimat süreci						
Diğer...						

22) İşletmenizde YBS kurulmuş veya kurulacak ise yönetim bilgi sistemlerinin teknik boyutu ile ilgili aşağıdaki bilgileri önem derecesine göre belirtiniz.
(Önemsiz, 1: En az derecede önemli, 5: En çok derecede önemli.)

Teknik Bilgiler	Önemsiz	1	2	3	4	5
YBS' nin farklı işletim sistemlerinde çalışması						
YBS' nin farklı veri tabanı ortamlarında çalışması						
YBS' de rapor geliştirme olanağı bulunması						
YBS' form geliştirme olanağı bulunması						
YBS' yazılımı, bilgi ihtiyaçları analizine dayandırılması						
YBS yazılımında oluşan hataların analiz ve tasarım aşamasında belirlenmesi						
YBS yazılımının esnekliği						
YBS' ye internet ağı ile ulaşılması						
YBS'ye sadece ilgili kişilerin ulaşabilmesi						
YBS'deki değişikliklerin tek elden yapılması						
YBS ile arşivlemenin yapılması						

23) İşletmenizdeki birimlere yönetim bilgi sisteminin sağladığı yarar derecesini belirtiniz. Listede verilerin dışındaki birimlerinizi tablonun altındaki boş satırlara ekleyip değerlendiriniz.(1:Neredeyse hiç fayda sağlamadı, 5:Çok faydalı oldu, Y:Bu birim işletmemizde yok yada bu birime yönetim bilgi sistemi uygulanmamıştır.)

BÖLÜMLER	Y	1	2	3	4	5
Yönetim						
Pazarlama						
Planlama						
Model hazırlama ve geliştirme						
Malzeme depo						
Kesme						
Hazırlama						
Üretim						
Kalite kontrol						
Ürün depo						
Personel						
AR-GE						
Halkla ilişkiler						
Finans						

24) İşletmenizde yönetim bilgi sistemine geçildikten sonra sistem içerisinde eksiklikler bulundu mu?

a)Evet

b)Hayır

25) 24.Sorunun cevabı evet ise sistemin eksik yönlerini belirtiniz.

Yazılımın Eksik Yönleri	Eksik
Kullanım kolaylığı (Kullanılabilirlik)	
Hızlı iletişim	
Kaynakların etkili kullanımı	
Düzenlenebilirlik(Esneklik)	
Sorgulama olanağı	
Raporlama olanağı	
Form olanağı	
Veri alma	
Veri aktarma	
YBS'nin farklı işletim sistemlerinde çalışması	
YBS'nin farklı veri tabanı ortamlarında çalışması	
YBS' ye internet ağı ile ulaşılması	
YBS'ye sadece ilgili kişilerin ulaşabilmesi	
YBS'deki değişikliklerin tek elden yapılması	
YBS ile arşivlemenin yapılması	

26) YBS' den yeterli düzeyde verim alabilmek için kullanıcılara gerekli eğitim verildi mi? / verilecek mi?

- a)Evet
b)Hayır
c)Gerek görülüyor

27) Yukarıdaki soruya cevabınız evet ise bu eğitim durumu kimler tarafından karşılanacaktır?

- a)Sistem kurucuları tarafından,
b)İşletme bünyesindeki bilgisayar mühendisleri tarafından,
c)YBS' nin kurulum sürecinde işletme içinde kurulan ekip tarafından,
d)Diğer...

28) YBS kurulum sürecine paralel olarak, kullanıcılara eğitim nasıl verilecektir? (Birden fazla işaretleyebilirsiniz)

- a)Kişisel eğitim
b)Bölüm halinde eğitim
c)Genel eğitim
d)Yazılı kaynak